

**....„Adevărul să răsară
îmbrățișat cu Dragostea
și Pacea între oameni“**

pagina 2

**Destine eroice, destine împlinite
sub aura medelatoare
a înaltului titlu de comunist**

paginile 6-7

flacăra

anul XXXV
13
VINERI
28 MARTIE
1986

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

**ALBINELE ADUC
BANI ȘI SĂNĂTATE**

Idei și inițiative în sprijinul
programului privind dezvoltarea
apiculturii

pagina 13

*Eveniment al democrației
muncitorești-revoluționare*

CONSFĂTUIREA PE ȚARĂ A REPREZENTANȚILOR CONTROLULUI OAMENILOR MUNCII

La ora cind revista noastră intra în tipar, în Capitală s-au deschis lucrările Consfăturii pe țară a reprezentanților controlului oamenilor muncii, eveniment important în afirmarea deplină a democrației noastre muncitorești, revoluționare, în viața Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub egida căruia este organizată și se desfășoară această multilaterală și specifică formă de activitate. Este cea de-a treia consfătuire de acest fel și ea se înscrie în șirul acțiunilor inițiate de conducerea partidului, chemate să stabilească măsuri concrete în fiecare domeniu de activitate pentru înlăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor și obiectivelor actualului cincinal, a documentelor Congresului al XIII-lea al partidului.

**Anotimpurile
se schimbă,
o datorie rămîne:**

**Să faci totu' bine
și la timp!**

Un imperativ de mare actualitate pentru lucrătorii
ogoarelor cărora le consacram reportajele din
paginile 4-5.

Un îndemn decurgînd din exigențele noului cincinal
pentru fiecare loc de muncă.

Aniversarea în zilele noastre a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, înfăptuită la marele congres din mai 1921 al reprezentanților organizațiilor politice muncitorești, revoluționare din întreaga Românie reîntregită, ne permite să evidențiem semnificația istorică deosebită a acestui eveniment din viața clasei muncitoare, a întregului nostru popor.

Făurirea în 1921 a Partidului Comunist Român — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste „a fost rezultatul unui proces istoric obiectiv, al particularităților dezvoltării noastre sociale, al luptei revoluționare a celor ce muncesc din România, al maturizării politico-ideologice a clasei muncitoare și al creșterii rolului ei în viața politică a țării”.

După cum se știe, clasa muncitoare din țara noastră, născută din realitățile intime ale istoriei multmilenare a poporului român încă din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, ca o necesitate firească, obiectivă a propulsării României în evul modern, a devenit forța social-politică cea mai viguroasă, revoluționară a țării, chemată la rolul de înfăptuire de eră nouă, de toți factorii launtrice, care generau și cereau mersul spre înnoirea fundamentală a societății românești.

Două caracteristici semnificative s-au manifestat la începuturile muncitorești din România și anume că ideile de bază ale întemeietorilor socialismului științific, K. Marx și Fr. Engels, au fost cunoscute în România, la puțin timp după apariția lor, cunoscând o largă răspândire, ceea ce a contribuit la înarmarea teoretică a organizațiilor muncitorești, iar o altă caracteristică esențială a mișcării muncitorești din țara noastră de la începuturile ei a constituit-o preocuparea pentru centralizarea organizațiilor revoluționare locale, crearea relativ de vreme a organizației politice la scară națională, bazată pe principiul luptei de clasă. Tocmai frământările muncitorești, răspândirea literaturii socialiste, marxiste, apariția primului ziar muncitoresc „Tipograful român” în 1865, influența tot mai mare pe care o exercita asupra muncitorilor și intelectualilor înaintați, gândirea înaintată a vremii, ideile lui K. Marx și Fr. Engels ca și mișcarea muncitorească din străinătate, activitatea Internaționalei I, precum și mișcarea comunarilor francezi din anul 1871, la care au participat și mulți revoluționari români, toate acestea au impulsionat activitatea de creare și afirmare a acestei noi grupări politice, a celei socialiste, la scară națională, distinctă de cele conservatoare, liberale, sau radical-burgeze.

Perioada scursă de atunci și până la desăvârșirea statutului național unitar român în 1918, în pofida faptului că gruparea politică distinctă a clasei muncitoare din România, a purtat diferite denumiri — printre care Partidul Social Democrat al Muncitorilor din România, Comitetul Central al cercurilor „România muncitoare”, Uniunea Socialistă, Partidul Social Democrat, Partidul Socialist — ea a acționat la scară națională, ca *unica formație politică a proletariatului român*, trăsătură care merită să fie subliniată, cu atât mai mult cu cât se știe că în unele țări existau tot în aceeași perioadă pe scară națională mai multe partide muncitorești cu diferite titlaturi care împiedicau afirmarea unitară a voinței întregii clase muncitoare, divizând forțele proletariatului.

În același timp trebuie remarcat că până la marele Congres muncitoresc din mai 1921, partidul politic al clasei muncitoare din România a ținut mai multe congrese și conferințe naționale, în unele din acestea s-au discutat și adoptat statute și programe corespunzătoare fiecărei etape, precum și alte hotărâri importante privind o seamă de probleme cu care se confruntau clasa muncitoare, poporul român. Aceste parlamente muncitorești au constituit tot ațitea trepte de dezvoltare și întărire internă a partidului clasei muncitoare ca și o afirmare tot mai pronunțată a lui în arena social-politică a țării și pe scară internațională.

Inspirându-se de la ideile socialismului științific, adaptându-le la specificul realităților social-economice, politice și culturale ale țării în care își desfășurau activitatea, revoluționarii români recunoșteau în programele social-democrației române de până la 1918 necesitatea prefacerii tuturor instrumentelor de muncă în

proprietatea colectivă a societății întregi”, necesitatea „luptei pentru desființarea claselor, pentru desființarea oricărei inegalități politice și economico-sociale, inegalități de sex, rasă, naționalitate și religie”, „prefacerea socială e menită s-o îndeplinească poporul muncitor organizat și luminat de social-democrație”. În același timp, în programele partidului politic al clasei muncitoare de până la 1918 se preciza pe deplin justă că dat fiind faptul că România acelei perioade era o țară rămasă în urmă cu dezvoltarea ei economico-socială, că trebuiau înfăptuite încă o

etapă istorică de dezvoltare. Acum pe primul planul vieții social-politice se afirma contradicția principală dintre muncă și capital, adică dintre masa muncitorimii pe de o parte și burghezia română pe de alta. În aceste împrejurări, ținând seama de experiența proprie, ca și de experiența mișcării muncitorești revoluționare internaționale, în primul rînd de experiența victoriei marii revoluții socialiste din octombrie din Rusia, s-a impus ca o necesitate pentru mișcarea muncitorească revoluționară din România reîntregită, adoptarea unui program corespunzător noii etape de

nales, lăsînd conducerea centrală a Partidului socialist din capitala României reîntregite, pe care au înțeles-o cu reprezentanții lor aleși, rolul de unic conducător al Partidului socialist unificat, toate acestea au constituit momente semnificative, trepte care au jalonat drumul unificării depline, realizării unei noi calități în organizarea politică a clasei noastre muncitoare.

Toate aceste înnoiri calitative în sinul partidului socialist au fost înconunate la marele și istoric congres din mai 1921, cînd proletariatul român se prezenta cu reprezentanții aleși în toate secțiunile Partidului socialist din toate provinciile istorice imputerniciți cu mandat să hotărască afirmarea unui unic și puternic partid comunist la scara României reîntregite pe care l-au denumit Partidul Socialist Comunist, adoptîndu-se și programul comunist de acțiune corespunzător noii etape istorice.

De aceea prin hotărîrile sale, Congresul din mai 1921 se înscrie la loc de frunte în istoria mișcării muncitorești, în istoria poporului român ca marele Congres care a consfințit unificarea organizațiilor socialiste la scara României reîntregite și înarmarea partidului unic în programul acțiunii comune.

După adunările naționale cu caracter plebiscitar din anul 1918 care au dus la făurirea statului unitar român, hotărîrea istorică a Marelui Congres muncitoresc din mai 1921 de a reaseza partidul politic revoluționar unic al clasei muncitoare pe temelile României reîntregite, avînd organizații în întreaga țară, a reprezentat un act profund patriotic, primul printre partidele politice existente atunci, el fiind cheagul, liantul cel mai de preț pe care muncitorimea din întreaga Românie nouă îl reprezenta și-l manifesta pentru cimentarea și asigurarea trăinicieii unității acestui stat național român.

Partidul Comunist Român a vădit din primele momente ale făuririi sale o viziune a misiunii ce-i era încredințată în perspectiva istoriei. „Pe steagurile noastre va să strălucească — sublinia organul său central de presă „Socialismul” la 9 mai 1921 a doua zi după deschiderea lucrărilor Marelui Congres muncitoresc — soarele unei morale noi, morale de înălțare a ființei omenești din toate făgașele înguste și întunecoase ale stării sociale... Omenirea așteaptă de la noi mai mult decît dezrobirea economică și politică, așteaptă să-i dăm pilda unei morale adevărate omenești, din care Adevărul să răsără îmbrățișat cu Dragostea și Pacea între oameni”.

Iată semnificația glorioasă eveniment istoric din mai 1921 cu ample rezonanțe în istoria României. Făurirea Partidului Comunist Român, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, a dus mai departe și a ridicat pe un pian superior, în noile condiții ale dezvoltării României, lupta de eliberare socială și națională. Tocmai de aceea apreciem acest moment ca pe un moment de răscruce în dezvoltarea României noi”.

Istoria poporului român a validat semnificația deosebită a făuririi Partidului Comunist Român. În toate bătăliile de clasă împotriva regimului exploatator burghez, în lupta antifascistă și antirevizionistă, în perioada celui de al doilea război mondial, în înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antiimperialistă și antifascistă, Partidul Comunist Român a avut rol principal, organizînd și conducînd luptele maselor populare, îndeplinindu-și rolul istoric în conducerea clasei muncitoare, a forțelor progresiste din România, pentru lichidarea vechii orînduirii sociale, pentru trecerea la făurirea societății socialiste. „Putem spune cu îndreptățită mîndrie — subliniază secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu — că partidul nostru comunist și-a îndeplinit cu cinste misiunea istorică, a asigurat conducerea întregului popor, în activitatea tumultuoasă de înfăptuire a celei mai drepte și mai umane societăți socialiste”.

Se cuvine a evidenția cu această ocazie aniversativă marile înfăptuiri în toate domeniile de activitate, realizate mai ales în cei peste 20 de ani de cînd în fruntea Partidului și Statului nostru socialist se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, perioadă în care poporul nostru a dobîndit cele mai de seamă succese din întreaga sa existență multimilenară, încît pe bună dreptate poporul a numit-o *Epoca Nicolae Ceaușescu*, epoca de aur a istoriei noastre multimilenare.

AUGUSTIN DEAC ■

Marele Congres muncitoresc din mai 1921

„Adevărul să răsără îmbrățișat cu Dragostea și Pacea între oameni”

seamă de transformări burgeo-democratice, precum și făurirea statului național unitar prin unirea tuturor provinciilor românești, aflate sub dominația marilor imperii vecine, „lupta socialistă de la noi, — după cum se sublinia în Programul Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România din 1893 — nu poate viza transformarea imediată a ordinii sociale actuale (burgeois-moșierești — A.D.).” Ținînd cont de această situație, în Programul partidului din 1893 se aprecia că „principala datorie a social-democrației e prefacerea poporului muncitor într-o armată bună, conștientă și pătrunsă de menirea ei”, că „principala îndatorire a social-democrației e organizarea politică a poporului muncitor, arătarea pozițiunii lui actuale și a pozițiunii ce trebuie s-o aibă, ce este el și ce trebuie să fie, care e menirea lui istorică”, sau într-un alt document al partidului „de a întări și ridica clasa muncitoare și a o face mai aptă pentru lupta finală: dezrobirea ei completă, economică și politică”.

Partidul clasei noastre muncitoare, indiferent de denumirea lui în această lungă perioadă istorică de până la 1918 s-a achitat cu cinste, pe deplin de această sarcină istorică, reușind să răspîndească ideile socialismului științific în rîndurile maselor de muncitori de la orașe și sate, în rîndurile intelectualilor înaintați și în alte categorii sociale exploatate, a reușit să atragă în partidul muncitorilor și în mișcarea sindicală marea masă a muncitorimii, fiind în fruntea luptelor sociale și politice ale proletariatului român pentru drepturi și libertăți social-economice și politice, pregătindu-l pas cu pas pentru lupta cea mare cu clasele dominante, cu regimul politic al acestora.

După făurirea statului național unitar român, în 1918, la care partidul politic al clasei muncitoare și-a adus o remarcabilă contribuție, nu numai țara reîntregită dar și mișcarea muncitorească intrau într-o nouă

dezvoltare, adică necesitatea organizării nemijlocite a luptei revoluționare decisive cu clasele exploatatoare, dominante.

Un asemenea program îl putea adopta numai un partid comunist. Astfel a fost chemat de istorie pe scena vieții social-politice a României Partidul Comunist Român.

Pentru făurirea lui însă a trebuit depusă în anii 1918, 1919, 1920 și 1921, — cînd se manifesta un puternic avînt revoluționar — o acțiune intensă în două direcții principale: una, deosebit de importantă, aceea de a unifica și centraliza partidele muncitorești existente în toate provinciile după făurirea statului național unitar — partide autonome cu programe și conduceri centrale diferite — într-un singur și puternic partid care să reprezinte voința proletariatului unificat la scară națională și a doua direcție a fost înarmarea acestui partid centralizat cu un program revoluționar comunist corespunzător noii etape de dezvoltare, program care să indice cu claritate și hotărîre necesitatea luptei nemijlocite pentru cucerirea prin orice mijloace a puterii politice și economice din mîinile clasei exploatatoare și instaurarea dictaturii proletariatului în vederea îndeplinirii misiunii istorice a clasei muncitoare, de înfăptuire a idealului comunist, adică construirea societății socialiste, lipsită de exploatare și asuprire.

Această activitate titanică care a cuprins toate organizațiile muncitorești de pe teritoriul României reîntregite, oglindită în întîlniri organizate între reprezentanții tuturor organizațiilor politice muncitorești din toate provinciile de pe teritoriul țării reîntregite, în formularea încă în decembrie 1918 ca bază de program revoluționar de către secțiunea din București a Partidului socialist a *Declarației de principii*, cu un pronunțat caracter comunist, în congresele provinciale ale partidelor socialiste ținute în anul 1920 care s-au transformat în simple secțiuni regio-

O sinteză a marilor noastre adevăruri PARTIDUL — CEAUȘESCU — ROMÂNIA

lucraro de Aurel Popa

O patrie liberă, independentă, un popor demn, stăpîn pe destinele sale

Năzuința pe care neamul nostru a purtat-o în suflet de-a lungul vremilor, pînă ce-a înstaurat-o ca pe un drept intru totul meritat, în viața sa de fiecare clipă — libertatea a fost și rămîne esența culorilor vii ale drapelului românesc. Dor mereu proaspăt, credința neclintită. A cerut, încă din adîncul vremilor, jertfe multe această libertate. A cerut dirzenie, patos și iarăși multe sacrificii. Și poporul ivit pe lume semet, imposibil de învățat cu gîndul că și-ar putea pleca vreedată capul sau că și-ar putea risipi pămînturile pe hărțile altora — a dat, pentru libertate, tot ceea ce soarta și istoria i-au cerut. Oamenii înțelepți și viteji — al căror nume și ale căror fapte sînt de aflat nu numai în dreptele cărți de istorie, ci, mai cu seamă, în inimile, cîntecele și poveștile noastre — au trăit și visat marea, adevărata libertate căreia, în vorba cea veche i se spunea, neasemuit de frumos și de românește, neatîrnare.

Născut din popor, alăturînd oameni între oamenii poporului, avîntîndu-se, de la început, în lupta pentru cauzele poporului, Partidul Comunist Român și-a făcut din libertate țel primordial. O libertate nu doar rostită, nu doar proclamată, nu doar recunoscută, în litera ei, de marile puteri, ci libertatea care să cuprindă în adevăratul popor, o libertate pe care poporul, înainte de oricine, s-o recunoască și s-o trăiască, s-o respire. Acest ideal, de care Partidul Comunist Român nu s-a dezis vreedată și pentru care a militat neabătut de-a lungul a șase decenii și jumătate a determinat întregul popor să vadă în comuniștii oameni de care patria avea într-adevăr nevoie, acei oameni care sînt, adesea, numiți providențiali, capabili să schimbe cursul istoriei, deși ei, sînt, în fond, chiar oamenii istoriei, apărîndu-i cursul drept, creînd istorie, făcînd, cu forță și încredere în semenii, destinul unei națiuni.

Aflat în permanență în primele rînduri ale luptei poporului, inițînd acțiuni de mare răsunet ale căror temeiuri erau însăși libertatea și independența națională, stringînd în juru-i oamenii cei mai devotați cauzelor nobile ale demnității și suveranității patriei, desfășurîndu-și lupta în condițiile grele ale ilegalității, înfruntînd teroare, închisori și plutoane de execuție, dînd dovadă de tărie și conștiință înaintată,

Partidul Comunist Român a fost port-sundardul marilor aspirații ale vremii sale. Greie bătălii sociale, procese intenționate din dorința izolării celor aflați în fruntea mușcării, demonstrații de proporții împotriva nazismului, imperialismului și războiului — precum aceea de la 1 Mai 1939, la a cărei organizare și-a adus un aport esențial și tinărul comunist Nicolae Ceaușescu — și, mai cu seamă, asumarea responsabilității de forță călăuzitoare a revoluției de eliberare națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, moment ce încununază lupta seculară a poporului nostru pentru libertate și independență — toate aceste momente reprezintă tot atîtea argumente ale modului în care partidul nostru și-a înțeles misiunea istorică, de reprezentant al dorințelor și vrierilor oamenilor de bine ai țării, de făurar și garant al libertății și independenței României.

Partidul Comunist Român a demonstrat — prin fapte, în primul rînd, prin clarviziune și participare directă la marile evenimente care au marcat, în ultimii 65 de ani, existența poporului român — că este un partid al poporului, un partid pentru popor, reprezentîndu-i aspirațiile și călăuzîndu-i fapăturile. Așa se face că, aflîndu-și, în continuă luptă revoluționară, cele mai adecvate metode de lucru, probîndu-și, în momente de reală cumpănă istorică, puterea de mobilizare, luciditatea și spiritul de sacrificiu, Partidul Comunist Român a devenit, în zilele noastre, centrul vital al societății socialiste românești, istoria sa fiind parte integrantă din marea istorie a poporului român.

Libertate și independență, demnitate și dreptul de a decide asupra propriului său destin — iată dezideratele dintotdeauna ale poporului, devenite astăzi stări de fapt, bunuri ce se cer apărate și oferite, spre veșnică neatingere, viitorului.

O țară, o țară pe care să o poți numi cu toată dragostea, cu toată ființa patrie nu poate înflori și năzui cu îndrăzneală decît în libertate. Doar astfel se poate clădi, doar astfel se poate dura. Libertatea de a înfăptui a fiecărui om în parte și a poporului în ansamblul său — iată emblema zilelor pe care le trăim, zile ale Epocii Nicolae Ceaușescu, zile ale unui timp în care toate aspirațiile dintot-

deauna ale națiunii noastre își au adevărata împlinire.

Trăim un timp al încrederii poporului în forța sa de a crea, în durabilitatea a tot ce construiește, un timp în care națiunea noastră caută să-și dea măsura puterii sale de a zidi temelii, de a anticipa limpede și de a-și apropia viitorul. Partidul Comunist Român, în fruntea căruia se alina un comunist adevărat, temerar și adînc iubitor de patrie, reprezintă chezașia trecerii demne a României prin istoria așa de agitată a acestui secol și a convingerilor sale propășiri în vremile ce vor veni.

Cititoriile acestei Epoci, realizări fără precedent în întreaga noastră istorie — Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul, Transfăgărășanul, alte mărețe zidiri, precum și noua înfățișare a orașelor și satelor țării, tot ceea ce s-a clădit în România acestor vremi — constituie dovezi ale clarviziunii cu care partidul conduce destinele patriei. O țară puternică din punct de vedere al dezvoltării sale economice este, în același timp, o țară liberă. Independența unui popor depinde de modul în care acesta știe să-și rezolve, cu propriile-i puteri, problemele ivite în calea liberei sale dezvoltări. Să fii liber înseamnă, înainte de toate, să poți munci și învăța. Acestea sînt drepturi — devenite îndatoriri-fundamentale ale cetățenilor din România acestui timp. Departe de a fi un deziderat, libertatea este acum o stare ce îndeamnă la creație. Apărarea, prin muncă inteligentă și bine făcută a acestei libertăți este o obligație de care trebuie să țină seama fiecare dintre noi. Cel mai de seamă argument al libertății în care trăim — forța noastră constructivă, posibilitatea nelimitată de a face.

Izbinzile dobîndite pînă acum de poporul român pe calea trasată de partid, participarea sa entuziastă la realizarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism au la origine strînsa legătură dintre partid și popor, deplina democrație în adoptarea și transpunerea în viață a tuturor hotărîrilor de care depinde însuși mersul ascendent al țării.

Drumul prin istorie al unei națiuni nu poate fi ferit de greutăți, de încercări. O revoluție reală, o stare revoluționară autentică sînt ac-

țiuni și stări de spirit ce nu-și pot afla încheierea. Niciodată nu se slăbește procesul de perfecționare a societății, așa cum niciodată cunoașterea și faptuirea în baza ei nu iau sfîrșit. Și totul e luptă: cu inerția, cu rutina, cu stăvilele, adesea doar artificiale, care stau în calea noului, cu formalismul, cu birocrăția, cu cite și cite greutăți și neajunsuri. Izbină, spre a fi confirmată ca atare, cere timp. Timp și multă energie, nu doar pentru a trece prin viața, ci pentru a modela viața. Cea mai de seamă izbină a partidului nostru aceasta este: modelarea vieții, a oamenilor care o trăiesc, așezarea în perspectivă cit mai curînde atingeri, a unui model uman și social în deplină concordanță cu realitatea, dar nu doar cu ceea de azi, ci cu ceea pe care vom avea a ne confrunta mâine. Tot ceea ce izbindăm este izbindă pentru azi și, în măsură și mai mare, pentru mâine. Toate edificiile, întreaga reconstrucție a pămîntului, modernizarea întreprinderilor, înnoirea întregii industrii, intensă muncă de cercetare — toate acestea și încă altele care înseamnă, laolaltă, efortul nostru îndreptat spre mai bine și încrederea noastră și setea noastră de devenire, de tinerete și întreaga noastră trudă, investiția noastră de inteligență și sudoare — totul, așadar, e făcut privind neîncetat spre orizonturile timpurilor spre care ne îndreptăm și cărora le vom da înfățișarea pe care o dorim. Istoria nu e insensibilă la dăruirea celor ce-o traversează. Istoria nu este, cum se spune, imparțială, ci ea ține partea celor drepti, celor cetezătorii și celor în urma cărora pămîntul rodește mereu mai mult. Oamenii, e adevărat, fac istoria. Dar nu toți. Istoria nu-și înscrie pe răboșii ei numele lașilor, impostorilor, delatorilor și fricoșilor. Istoria este a oamenilor-oameni. Și tocmai de aceea istoria partidului comunistilor este întipărită cu slove de aur și foc în filele istoriei noastre naționale.

Întreaga luptă a partidului, toate victoriile sale sînt bunuri ale poporului român. Dar drumul pe care-l avem de parcurs e nesfîrșit. Ceea ce edificăm noi acum, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general — Omul care ține dreapta cirna istoriei noastre contemporane și scrutează viitorul cu înțeleaptă bucurie a visării și cu tonică luciditate —, ceea ce clădim noi acum n-ar putea fi

conceput în afara luptei și muncii înverșunate. Perioadă de veritabilă descătușare a potențelor creatoare ale poporului. Epoca Nicolae Ceaușescu este confirmarea justității întregii linii politice urmate de către Partidul Comunist Român, este o strălucită dovadă de patriotism, de înțelegere profundă și acțiune temerară intru fericirea și bunăstarea poporului. Dorința de libertate, de independență și de viață demnă în rîndul națiunilor demne ale lumii s-a împlinit. Numele României este rostit cu prețuire și admirație pe întreaga planetă.

Inițiativele românești de pace, apelurile adresate de poporul român, de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tuturor popoarelor lumii, ne poartă înspre toate colțurile mapamondului dorința de liniște, de edificare, pretutindeni, a unei libertăți reale, neamenințate în niciun chip de primejdia vreunui război, a vreunei cotoșiri. Nu poți fi independent, nu-ți poți apăra demnitatea fără a pleda pentru demnitatea și libertatea tuturor celor din jur. Marșurile pentru pace, acțiunile îndreptate spre salvagardarea liniștii planetare — inițiate și conduse de către Frontul Democrației și Unității Socialiste — reprezintă tot atîtea lăuri ferme de poziție în favoarea concordiei, a dezvoltării libere și independente a fiecărei țări, a fiecărui popor. Partidul nostru, exprimînd credința poporului întreg, afirmă cu tărie că nu poate exista conflict care să nu fie rezolvat pe calea pașnică a tratativelor, că nu există litigiu de neîmpăcat, că binele suprem al planetei constă în pacea, înțelegerea și respectarea stării de libertate a națiunilor.

Sintem ceea ce am dorit să fim. Sintem ceea ce am luptat să fim. Această dimensiune — a voinței care a transformat un ideal în faptă de viață, un vis într-un adevăr de-a dreptul palpabil reprezintă ceea ce noi numim calea trasată de partid, calea urmată de poporul întreg, de țara întreagă ce și-a aflat, pe această cale, drumul pe care e necesar să-l străbată.

Istoria a confirmat vocația Partidului Comunist Român de a fi purtătorul de drapel al năzuințelor patriei. Tara întreagă trăiește astăzi la lumina libertății depline.

DAN MUCENIC ■

Ceapa are culoarea aurului, dar este mai scumpă decît ei, susțin muncitoarele

Șefa fermei legumicole Ana Iovrea și inginerul șef Marin Napău de la C.A.P. Totoi cred de pe acum într-o recoltă bogată

N-avem răgaz, mașinile nu așteaptă

Poate ploua, sămînța este în pămînt

Primăvara s-a instalat mai degrabă în județul Alba decît la suratele din sud, Alexandru Duca, primarul comunei Galda de Jos, pe Alexandru Suhov, șeful Centru-ajutîndu-i pe oamenii ogoarelor de aici să porcădă la treabă rhai repede ca de lui de încercare a soiurilor și mecanizatorii Victor și Emilian Vlad, Francisc Tamaș, obicei. Să porcădă o muncă bine făcută, cum i-am surprins și noi în imagini pe cei La ora apariției revistei noastre, în județul Alba, s-au încheiat însămînțările, la de pe Valea Muresului, de la C.A.P. Totoi, C.A.P. Galda de Jos, A.E.S.C. Oiejdea, culturile din epoca intia, pe întreaga suorafată. Specialiștii ne-au mai spus că umi-Centrul de încercare și omologare a soiurilor Galda și cum ne asigură și direcțoarea ditatea este scăzută în sol, iarna vitregindu-i din acest punct de vedere. Așadar este adjuncțã a Direcției agricole, ingenera Lidia Dicu. Trebuie să mai amintim și cîțiva nevoie de o primăvară mai darnică în ploi.

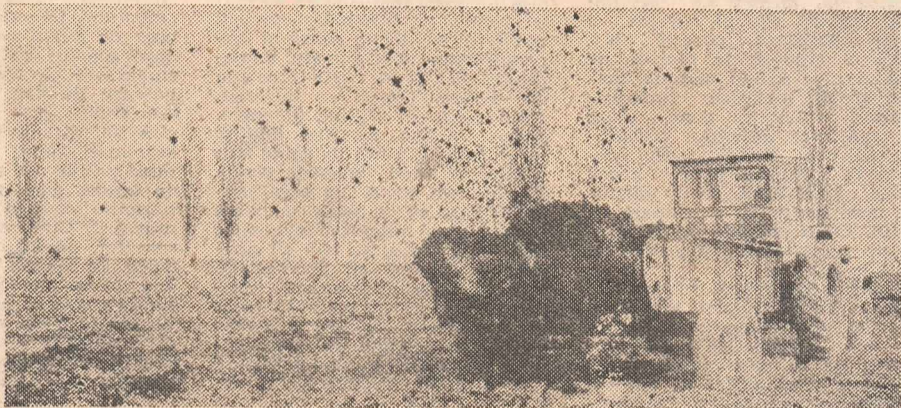
Fotoreportaj de VICTOR RĂDULESCU ■

In urma lor va răsări viață, se va împlini recolta viitoare

Bucuria primăverii la ea acasă, prin „ecranul” tractorului

Toate forțele, manuale și mecanice, de la C.A.P. Galda de Jos, se adună pentru a face pământul mai roditor

Din serele Oicjea, plăpindele răsaduri pornesc în tot județul Alba, parcă o dată cu mingiile muncitoarelor

Mecanizatorii strunesc fierul și cu puterea brațelor dacă este nevoie

„Noroc bun! Pe câmpul neted”... E neted și nu tocmai neted acest câmp al Burnasului care aici, la Putineiu, e cuprins în volute și bucle de dealuri, de măguri și curmături ce dau peisajului un balans ca de valuri de mare. Pământ bun, pământ harnic, cernoziom brun sau ciocolatiu, dar și podzol, pe alocuri și alte soluri, îngrămădiri de materiale eterogene, ca într-o pulpă de fructe de diferite culori. Dar sub lucrarea semănătorilor totul se ordonează parcă altfel. Totul devine omogen și armonios, geometric ca o foaie de calc, după o regulă care s-a transformat în ritm. Ritm pentru mii și mii de hectare. Pe moșia C.U.A.S.C.-ului sînt de însămîntat, în primăvara asta, peste 9 000 de hectare. O iarnă care i-a certat pe oameni cu grele zăpezi și cu grele geruri a cam dat peste cap calendarele muncii, dar, zice ing. Dumitru Mitran, directorul S.M.A.-ului, s-a trudit și se trudește, cu o înverșunare egală asprimilor vremii, „ca să se intre în ritm”. Și, pare-se, s-a intrat. Semănatul culturilor din epoca întii e ca și încheiat, semănătorile care se cațără pe curmături ca oile bat acum pe culturile din etapa a doua. Brazdele doldora de semințe par trasate pe harta câmpului, pe creștetul lui larg dezvelit sub soarele încă palid al primăverii, cu un deget gigant, ca niște

șanțuri în materia cenușie a pământului. Un tablou pe care omul l-a gândit, l-a trudit, pînă cînd, iată, pământul a căpătat circumvoluțiuni, ca și creierul unei ins de geniu.

Agregatele se comportă bine, ne spune ing. Dumitru Mitran, căci iarna asta atît de lungă a înseminat, într-un fel, și un noroc. Un noroc, da, căci a fost timp destul pentru verificarea, revizuirea și repararea mașinilor, toate au fost dichisite, ferchezuite, făcute ca noi (minus cele de intervenție, pe care trînta cu iarna le-a cam lăsat fără viață). Deci a fost timp destul pentru pregătirea tehnică a campaniei, cu consecințe care se vor vădi în timp. Firește, însă, că „norocul” ăsta, zîmbind mașinilor, n-a mai zîmbit și lucrării lor, căci așa e „norocul” cînd depinzi de natură, azi e al tău, mâine nu mai e. Cînd a sclipit cea dintîi rază de senin și cînd tractoriștii au pătruns, primii, în câmpul în care pînă atunci nu pătrunseseră nici viețate, necum aburul răsufării de om, s-a văzut că primăvara nu e decît o copie. În ciuda cerului care se încălzea de soare, pământul rămînea înghețat, inert, de-l loveai cu unealta nu scotea o scînteie. Un accident, o întimplare sau o calamitate din care, adaugă directorul Mitran, ne rămîne totuși o constatare utilă: cît de incert, cît de nedecis se despart la noi anotimpurile, punînd între ele hotare deloc statornice, astfel ca oamenii să nu răsufle ușurați nici o clipă, ci zi și noapte să stea la pîndă.

Dar acum, de cîteva zile, e bine, e soare, e soare nu numai pe cer, ci și în pământ, s-a putut și se poate lucra, chiar dacă nu pe toate tarlalele. S-a acționat pentru pregătirea solului în funcție de condițiile pedoclimatice ale fiecărei parcele, s-a acționat deci „științific”, dar s-a acționat, ni se spune, și „cu curaj”, bruscîndu-se niște obișnuințe, grăbindu-se niște ritmuri. Între însămîntarea culturilor din prima epocă și cea a sfeclei de zahăr, de pildă, care ține de epoca zisă a doua, se face de obicei o pauză, o obligatorie pauză de două-trei zile, dictată de niște tradiționale și pînă azi cu sfințenie respectate legi ale muncii și ale pământului. Niște tractoriști pe care-i cheamă Ștefan Mitică, și Costică Bălan și-au propus însă să încerce un pariu cu timpul, deci cu respectivele legi, sărînd peste pauză. Au încercat și le-a mers, cîștigînd niște zile de semănat.

Cei numiți, ca și alții, trăiesc febra uneia dintre cele mai scurte și mai intense campanii din cîte au străbătut vreodată, decisă așa de aglomerarea de munci și zile a calendarului răvășit de iarnă. Practic, campania acestui sezon, constrînsă la doar 20 de zile („ba nici la atît!”, se răzgîndește inginerul Mitran), înseamnă o viteză de lucru de 3 ori mai mare ca în primăverile „clasice”, cu steaua recoltei bine propoțită în zodiac, nu ca acum, mișcată de colo-colo în frămîntul cotidian al cerului.

Bine că soarele din pământ, încheie Dumitru Mitran, arde ca lumea, căci acolo se coace piinea. Arde, întreținut cu grijă de oameni.

Cînd a zis „piinea”, orizonturile de griie plăpînde, abia ieșite de sub zăpadă, au și căpătat reflexe de aur.

ILIE PURCARU ■

Destine eroice, destine împlinite sub aura modelatoare a înaltului titlu de comunist

Cu doisprezece ani în urmă, tinarul inginer Nicolae Dinu, aflat departe de țară, a asistat la un spectacol pe care noi, ca profani în materie, îl vom numi, fără să șovăim la cuvânt, halucinant. Nicolae Dinu se afla în Algeria, într-o schelă petrolieră, lucra acolo, împreună cu alți specialiști români, la instalarea unei stații de fluide. Într-o noapte, una din sondele locului a scăpat din controlul oamenilor, a scăpat în „erupție liberă”, cum se spune în jargonul specialiștilor, și a luat foc. Algerienii, ne povestește Nicolae Dinu, le zic sondelor „brazi de iarnă”, un scriitor le-a botezat așa și porecla a prins; potrivită poreclă, nu?, dacă te gîndești la feerile de lumini care scaldă, nopțile, marile crengi metalice împletite înalt și sever, ca niște etaje de conifere, deasupra izvoarelor de lîfe. Sonda aceea scăpată în „erupție liberă” ardea chiar ca un brad, ca un gigantic brad uscat, cu o pălălaie cit cerul. Cu o pălălaie cit cerul și cu un vacarm țîșnit din adîncuri pînă la cer.

Nicolae Dinu mai văzuse incendii petroliere, dar nici unul de asemenea proporții. Era vorba de o sondă „de adîncime”, săpată la o mare adîncime, și scăparea unei astfel de sonde de sub control pare o catastrofă de nestăvilit, ca și erupția unui vulcan. Dezastrul începe undeva, în străfunduri, începe mut, în, insidios, nimeni nu bănuiește nimic, căci telescoape care să-ți pună Luna sub ochi s-au inventat de mult, dar aparate cu care să vezi măcar orbul tiris al unei cîrțițe la un lat de palmă sub sol, necum viața subpămînteană a unei sonde, încă nu există. Deci dezastrul începe tăcut, perfid, pentru ca, deodată, un uruit ca de cutremur să umple cerul. Monstrul de lut de milioane de tone în care este înfiptă sonda își abandonează brusc structura placidă, fixată în ere, devine fiară, fiară nebună, urlînd și scuihind cu foc, cu gaze, cu apă sărată, cu materii industriale, cu tot ce poate scoate sonda din sine și din pămînt. Tot ce e-n jur ia foc, arbori, case, uneori materiile deversate din adîncurile în clocot săvîrlesc ca o lavă spre toate zărilor, altelei irump apele subterane, care cresc, se lătesc, se fac bălți, se fac lacuri. În câteva zile, uneori în câteva ceasuri, se obține o modificare în stînga a geografiei locului, pentru care altfel ar fi trebuit detonate mii de tone de trotil sau depusă o muncă faraonică. Și peste toate, focul, focul care înseamnă nu doar pierderea unei sonde ci, poate, a unui întreg și sump izvor de țîței. Cam așa se întîmplă cînd o sondă scapă în „erupție liberă” și ia foc, încheie inginerul Dinu. (Adică așa transierem noi, cînd așternem pe hîrtie aceste rînduri, cele povestite de el, poate exagerînd un pic, poate forțînd imaginația, ca profani ce sîntem).

Dar nu spectacolul sondei algeriene cuprinse de foc a fost cel mai „tare”, ne face atenție inginerul Dinu, cel mai „tare” a fost spectacolul salvării acelei sonde. Atunci, urmează interlocutorul, l-am cunoscut pe faimosul Red Adaire.

A sosit acolo după câteva zile. A sosit cu armata lui de elicoptere, cu armata lui de specialiști imbarcată în ele. Aparatele s-au rotit o vreme deasupra sondei, periculos de jos, gata-gata să steargă flăcările. Nu știu de ce au făcut-o, poate ca să filmeze, ori poate din pur exhibiționism, ca să zicem noi, cei de jos, ia te uită, dom-le, ce tipi fantastici, ce curaj pe ei, ori mai degrabă ca să zică algerienii, cum de fapt au și zis-o, astia-s dați dracu, își merită banii. După ce au aterizat, cel dinți a luat-o spre foc Red Adaire. Și-a pus costumul de azbest aluminizat, care scinteia ca argintul, și-a tras pe cap bila enormă a unei căști ca de cosmonaut și a luat-o spre foc. Parcă-l văd, înalt, masiv, aparent greoi, aparent numai, înaintînd cu pas calm, dar cu ceva de feînă, tipul americanului sigur de sine, puternic, sportiv, un adevărat John Wayne. Avea pe atunci, ia să vedem, cred că avea 56-57 de

ani și era socotit, cum e socotit și azi, specialistul numărul unu al lumii în stingerea și captarea sondelor scăpate în „erupție liberă”. După el au intrat în foc și specialiștii lui. Toți trași după calapodul lui, înalți, voinici, scinteind din costumele lor lunare. I-am pierdut în flăcări, nu mai știu cit au stat acolo, mie mi s-a părut o vecie. S-au întors, au luat o gură de aer proaspăt, s-au sfătuit între ei, apoi iar au intrat în foc, apoi iar și iar. Erau teribili, erau nemaipomeniți! După care le-au spus algerienilor ce scule le trebuie (așa lucrează Red Adaire, cu scule anume, cu dispozitive-unicat, potrivite sondei în cauză și împrejurărilor speciale ale incendiului) și cit îi costă operația de salvare. Tîrgul s-a încheiat, s-au comandat sculele (pe care, spune cineva, tot Red Adaire le-ar face, el fiind patronul sau acționarul unei industrii profilate pe așa ceva); și care scule, trebuie să vă spun, au sosit fulger, după numai câteva zile; splendide scule, nu știu cit procent de oțel și cit procent de inteligentă tehnică îngloba fiecare, cred că decisiv era ultimul. Operația salvării a costat enorm, n-aș putea să vă zic cîți bani a luat Red Adaire personal, știu însă, am aflat-o de la al-

terii, că pentru fiecare „oră în foc” s-au plătit pe cap de specialist 1800 dolari. Da, a costat fabulos, dar s-a meritat. Incendiul luase proporții uriașe, prea puțini mai credeau c-o să poată fi stins, dar Red Adaire și oamenii lui l-au stins. Cu eforturi titanice, întinse pe câteva săptămîni și împinse ades peste limita omenescului, dar l-au stins. Cam asta a fost, încheie inginerul Dinu.

Și mai departe? Îl întrebăm. Mai departe, vine răspunsul, ce să fie? M-am întors în țară și mi-am văzut ca tot omul de ale mele. Am lucrat o vreme la Trustul de foraj-extracție din Rm. Vilcea, orașul meu natal, apoi am fost mutat aici, la Tg. Jiu, ca director cu problemele forajului în cadrul trustului omolog.

Dar cu sonda de la Mitrofani cum a fost? Însistăm.

Inginerul Nicolae Dinu tace. Își trece degetele prin barbă (are o bărbuță frumoasă și îngrijită, cîndva roșcată, acum mai mult albă, prea albă pentru cei numai 47 de ani ai stăpînului ei) și își aruncă un ochi distrat spre fereastra biroului. Afară ninge, încăruntăste vîzînd cu ochii o zi posacă, aparent doar atît, posacă și plictisită, parcă fără chef de nimic, dar cine știe ce poate ascunde sub masca ei o astfel de zi. Ca atunci, la Mitrofani...

Ca atunci, la Mitrofani, cînd, cu mulți ani în urmă, într-o zi posacă de iarnă, a scăpat în „erupție liberă” sonda 5034. O sondă cu talpa la mii de metri, o sondă adîncă și cu erupții napraznice (de condens, de țîței, de gaze) și, firește, cu foc, și încă ce foc, o flăcără înălțîndu-se peste sonda-torță la mai bine de 50 de metri! Se vedea vîpia roșie-galbenă peste șapte sate, și nu numai că se vedea, dar se simțea, a lergau copiii pînă-n preajmă-i (unde-i ținea în friu cordonul de paznici), se descăltău și țopăiau, țîpînd de plăcere, pe zăpada ce sfîrșia și-i ardea la țalpi. Acolo, la Mitrofani, în plin decembrie, au înflorit atunci corcodușii. S-a făcut mobilizare generală pe minister, s-a apelat la toate forțele de intervenție, la pompieri, la armată, la toți specialiștii petrolierului, la toți oamenii de experiență și de gîndire, inclusiv la bătrîni sonderi pensionari. S-au propus diverse dispozitive, nu s-a votat nici unul, s-a apelat și la Red Adaire, dar li s-a spus să e prea tirziu (prea tirziu

pentru ca ilustrul salvator de peste ocean să-și asume răspunderea stingerii unui foc ce proliferase imens, iar dacă totuși, li s-a mai spus, și-ar fi asumat-o, ar fi cerut pentru asta o sumă exorbitantă); așa că s-a apelat la specialiștii din țări mai apropiate, mai puțin faimoși, dar care, față în față cu catastrofa, au pretins și ei onorarii amețitoare, și încă fără acoperire în cine știe ce garanții. A triumfat pînă la urmă o soluție românească (la care și-a înscris un aport și N. Dinu), ispititoare și economic, și ca eficientă, adică ideea „montării inverse”, pe baza „efectului Coandă”, a unei turbine de avion care să bombardeze sonda cu substanțe consumatoare de oxigen, deci ruinate de foc. Foarte bine, s-a hotărît, așa vom face, dar cine va intra în foc ca să pună la punct „țînta” bombardamentului? Cine va degaja, la 1400 de grade, gura putului de fierotenii ce ard mut, dar năpraznic? Cine va înlocui „mo-soarele” sondei, cine va face acolo, în flăcări, cele o mie și una de treburi pregătitoare sau complementare atacului chimic? Le voi face eu, s-a oferit Dinu. (Era pe atunci șef de secție la trustul din Vilcea). Da, a continuat, inginerul vilcean, le

răsuflul și să se uite pe geam. Nu mai ninge, deci sondorii de pe dealurile Gorjului o să-și facă mai în voie grelele munci pe care le au de făcut.

Și mai departe, tovarășe inginer? Mai departe ce-a fost? Ce să fie, vine răspunsul, n-a fost nimic, ne-am întors ca tot omul la ale noastre. Ba nu, tovarășe Dinu, au urmat erupția de la Virteju, apoi cea de la Bustuchin, ultima cu foc mare, apoi cea din Brădești, la care iarăși v-ați ilustrat. V-ați ilustrat la toate ca un salvator de elită, cu un ins de mare curaj, acel curaj despre care se zice că oamenii nu-l dobîndesc decît în clipele supremelor încercări, și ca un mare specialist, de o pricepere tehnică rară. Dacă-i vorba de „ilustrat”, vine răspunsul, atunci ar trebui să-i cuprîndeți în cuvîntul asta care-i destul de larg, nu rideți, mie așa mi se pare, larg și încăpător ca o ilustrată postală (festiv ca și ea, dar asta-i altă poveste), ar trebui, zic, să-i cuprîndeți pe foarte mulți. Avem, e adevărat, specialiști de elită în dresarea sondelor năvălase, puteți să-i notați aici pe inginerii Petre Popescu, Policarp Tomescu și Titus Mihaescu, din ministerul nostru, pe inginerii Ion Chiturlea, de la Comănești, Leontin Măciucă,

UN OM INTRĂ ÎN FOC

de la Craiova, Ion Mărășescu, de la Cîmpina, Vasile Bercea, de la Moinești, și mai sînt și alții. O să vă rog să-i notați și pe cîțiva înși din echipa mea, cu care am lucrat și la Mitrofani, și la alte erupții: maistrul de foraj Ilie Nicolae, de la Schela Melinești, maistrul mecanic Ludovic Lazăr și Romică Bivolaru, de la Schela Cărbunestii. Tustrei gorjenii astia sînt oameni tineri, au cîți 30, 30 și ceva de ani, și au și curaj, și pricepere, au știința sondei la degetul mic. Vedeți dv., cînd sari să salvezi o sondă scăpată în „erupție liberă” clipele sînt nu numai fierbinți, ci și numărate, nu-i loc în ele ca să înveți, trebuie să știi despre sonda totul și cit mai mult pe deasupra. Și trebuie să vă spun că băieții noștri, românii noștri, știu. Nu sînt cu nimic mai prejos ca oamenii lui Red Adaire, ba au, zic eu, o calitate în plus. Le e proprie o plămădă umană aparte, care nu-i de găsit pe toate drumurile, care, ar zice unii, nu-i de dorit, prin condițiile particulare în care ia naștere, dar care-i de admirat atunci cînd se naște. Iar la noi s-a născut. Este vorba de calitatea eroică a românului, o calitate întemeiată astăzi pe o înaltă conștiință. Este deci vorba, cum să vă spun?, de asumarea, nu, nu a riscului, e prea mult spus, a împrejurărilor de excepție, obligînd la eforturi de excepție, cu conștiința necesității acestor eforturi. A datoriei, dacă vreți, a datoriei față de supremul „patron” care e țara și care, prin asemenea eforturi, a înfrînt, iată, și continua să înfrîngă tot mai spectaculos o veche, blestemată gravitație istorică, gravitația întîzierii, intrînd în orbita forțelor mari, a umanității mari, pe care te poți bizui.

Aveti perfectă dreptate, tovarășe Dinu, notăm cu emoție și mîndrie cele ce spuneți despre oamenii noștri. Avem însă, ca să zicem așa, o curiozitate, una „locală”, gorjenească. Ați numit, printre „specialiștii de elită”, muncitorii din Gorj și inginerii din alte părți. Nici un inginer din subordinea dv. ! Adică dv., tovarășe Dinu, sînteți aici, în Gorj, fără seamăn, sau ca s-o luăm altfel, n-ați dăruit nimănui din ce știți? Adică dv., marele salvator de sonde și marele specialist în foraj, o să rămîneți un caz, nu și o școală?

În cuprînsul trustului nostru, vine răspunsul, sînt vreo 150 de ingineri. Dintre ei, vreo

100 sînt stagiați, deci ingineri cu 1-3 ani de producție, iar vreo 30-35 sînt oameni de vîrstă mea, cu experiența mea. N-am ce să-i învăț pe cei din urmă, ar trebui să-i învăț pe alții. Dar pe cine? Ați sesizat, cred, că între stagiați și inginerii cu vechime se cascadează un mare gol. Ne lipsesc inginerii cu 5, 10 sau 15 ani de producție, adică tocmai oamenii pe care ne-am putea sprijini, încredințîndu-le mari răspunderi și formîndu-i în spiritul acestor răspunderi. Ne-am văzut puși în situația, deloc de învidiată, de a încredința, cu derogări speciale ale ministrului, răspunderea de șef de brigadă unor băieți foarte cruzi, abia săltați de pe băncile facultății. Am făcut-o cu inima strînsă, căci noi, aici, lucrăm în condiții deosebite, forăm sonde adînci, avem utilaje complexe și foc de scumpe, dar am făcut-o, căci n-aveam de ales. Însă stagiații, mulți dintre ei, cum își încheie contractul cu noi, cum se duc. Își cer transferurile, nu le dăm, își dau demisiile, nu le primim, le reținem cărțile de muncă, nu le pasă. Și se duc. Unde se duc? Întrebați-mă, ca să vă întreb! Despre unul din ei, de pildă, am auzit că ar fi profesor suplîntor de fizică pe undeva, prin Prahova. Sigur, munca la sondă e grea, grea și fizic, căci te bat toate viscozele și toate arșitele, grea și tehnic, mai ales tehnic, căci mereu te confrunți cu probleme neprevăzute, deci trebuie să înveți tot timpul, aici „noul” și promovarea lui nefiînd o cotă de ideal, ci o obligație zilnică de producție, iar răspunderea e covîrșitoare; doar instalația unei sonde, fără carcasa ei de metal, costă vreo 60-70 milioane de lei. Sîntem de vină și noi, inginerii mai vîrstnici, că nu știm să le înucăm celor tineri atașamentul față de o profesie de interes național extrem și cu mari șanse de acces la nou, deci de împlinire profesională și umană. Un tînar căruia am încercat să-i explic aceasta mi-a aruncat malițios și superior: „Sînteți un naiv, tov' inginer, un romantic!” Firește, noua generație nu mai cunoaște romanticismul nostru „naiv”, și de ce l-ar cunoaște? La întrebările noastre de ieri, atît de febrile, privitoare la muncă, la viață, ei, cei de azi, au primit deja răspunsuri calme și clare. Răspunsuri formulate de noi, cei mai vîrstnici, cei osteniți, cei neosteniți în a da răspunsuri. Dar poate că trebuie să facem mai mult. Să formulăm aceste răspunsuri nu atît individual, după capul fiecăruia, cit prin inteligența obștească, prin răspunderea obștească, astfel încît răspunsurile să devină legi. Legi urmate de toți și de fiecare în parte. Vreau să spun că la capitolul educație sîntem încă datorii față de tineri.

Deci sînteți un romantic, tovarășe Dinu, dar ia spuneți-ne, vă rugăm, sînteți cumva și un modest? Păi știu eu ce să zic, tovarășe reporter? Sînt, imi place să cred, un om normal, cu modestie și cu lipsă de modestie, după caz, dar de ce mă întrebați? Vă întrebăm, tovarășe inginer, fiindcă într-o revistă cineva vă așază lîngă Red Adaire, zîcînd că în lume sînt doi, Red Adaire și Dinu, ași de necontestat și fără rivali în stingerea și captarea sondelor scăpate în „erupție liberă”. Ce ziceți, e corect clasamentul?

Fleacuri! vine răspunsul. Credeți că eu, cînd intru într-o sondă în flăcări, mă gîndesc ce loc ocup, dacă-s al doilea ori al două sutelea în lume? Credeți că mă gîndesc ce laude mi s-ar cuveni pentru ce fac? Adușiața, lauda, strălucirea flash-urilor, coroana ori coroana pusă pe frunte il hrănesc, nu spun o noutate, numai pe cabotin. Adică pe unul pe care, la urma urmei, nici măcar nu-l interesează victoria adevărată, succesul real în domeniul lui de activitate, ci numai lauda. Și-apoi, clasamentele sînt bune doar în sport. Pe mine nu mă interesează, eu nu fac sport, eu fac economie. Eu fac tot ce-mi stă în puteri pentru economia și pentru țara mea.

ILIE PURCARU

Gheorghe Iordache

33
de ani
de
dragosteIV. PLOILE DE SUB ARGEȘ PENTRU
CLIPLELE DE NESOMN

Grea despărțirea de Bicăz. Iubire de adolescent, fără ezitări sau îndoieli. Dar Argeșul, ispită de tinerete plină, nu-i lasă lui Gheorghe Iordache timp de melancolizat. E grăbit să plece. Zilele verii lui '61 se scurg anevoaze. Echipa e, în mare, alcătuită: alături de nea Ghiță (cel mai virstnic, la cei 27 de ani ai lui) vor merge și cei trei frați mai mici ai săi, încă vreo patru băieți din brigadă, un cumnat... Într-o seară de august, pe peronul Gării de Nord puteau fi văzuți cu toții. Atrăgea atenția motanul ținut în brațe de soția lui Iordache. Ei — veseli, indiferenți la glumele care se făceau în jur pe socoteala cotoiului — vorbeau despre o centrală, despre un baraj uriaș, despre ce va însemna pentru șantierul de-acolo altora care au școala Bicazului.

„Cu noi cu tot, grupul bicaziștilor număra vreo trei-zeci de nebuni tineri, învățați cu greul și cu spiritul de aventură eroică după cum i se zicea atunci de către gazetari. Dormeam pe unde apucam. La început, în școala de la Căpățineni, pe niște saltele, pe la Corbeni apoi, ba chiar și într-o frizerie. Eram, la momentul acela, vreo 3.000 — veniți de pretutindeni. Colonia cea mare a fost stabilită la Corbeni, unde era și grupul de șantier. Parcă nici nu ne-ndepărtașem de Bicaz, într-atât de asemănătoare erau toate cele de-acți cu cele de-acolo: tot cu apă adusă de la puț, tot încălzire cu lemne, tot viața de baracă, tot echipă de dulgheri și tot greutățile — pentru noi, aproape de nebăgat în seamă — ale organizării de șantier”.

Nea Ghiță ieșea din baracă și pregătește, pe un grătar, pastrama. Afară e-o ninsoare aiurită pe care omul o străbate numai în matus, fără să simtă gerul. Îmbrăcat cu șuba, mă-nvîrt în juru-i și caut să mă dumiresc. „Mă-nvîrt, mă-nvîrt, mă-nvîrt... „Acolo, la Argeș. Voiam să lucrez la centrala subterană și m-am calificat și ca miner și ca betonist. În '62. La locul de muncă. Am început o altă viață. Muncă grea. Cea

mai grea dintre toate. Este extraordinar pentru un bărbat să se lupte cu stinca, să fie cel dinții care dă piept cu ea. Față în față cu frontul. Atunci, în clipele când ești înăuntru, frontul nu e o metaforă. E luptă adevărată. Am lucrat la bolta centralei subterane, apoi la aducțiunea principală. E ca și cum asta ar fi totul și ar vrea să-și termine istorisirea. Întoarce pastrama care sferiște și miroase bine de tot. Începe să-mi însire fel de fel de rețete culinare, e teribil de priceput. Puțin zis că viața te învață, nu, i-a plăcut să gătească, pentru un om care muncește din răsputeri în timpul zilei e o delectare fără seamăn să se aplece scara asupra cratițelor. Deci, ai participat la lucrările cele mai importante... „Am excavat, am armat și m-am îngrijit ca niciodată să nu ne prindă frontul din urmă. Știu ce vrei să mă întrebi, nu pentru că m-aș fi învățat cu reporterii, dar e firesc să te intereseze spectaculosul. Sigur că au fost și situații care, pe moment, mi s-au părut disperate. La puțul forțat, la nodul de presiune: apă multă, rezultat al unor ploii subterane fără început și sfârșit. Nu se putea lucra decît în costume cauciucate, perfect închise. Mai mult de patru ore nu se rezista. N-ajungeam acasă cite două zile la rînd. Șefii mei stăteau citeodată și mai mult. Nea Mișu Tarta, inginer, rezista nedormit chiar și trei zile. Ne luam cite o jumătate de piine și niște salam, mîncam în fugă și iar intram în subteran. Cînd venea schimbul, nici nu știa, citeodată, despre ce fusese vorba, atît erau toate de la locurile lor. Au fost surprîri, momente critice adevărate, se infundau pompele și conductele. Tîn se făceau, așa că era obligatoriu să fi acolo. Mi se părea, cum să zic eu, imoral să merg și să mă culc lăsînd lucrurile baltă. Zicînd că, la ieșirea din schimb, nu mai e treaba mea. De fapt, cînsti să fii, și dacă aș fi plecat, tot n-aș fi fost în stare să dorm. În familie am avut pace și înțelegere deplină. Nevastă-mea nu era din cele care să spună mai stai și tu prin preajmă, doar n-o să-ți ridice statuie, cum știu că se mai întîmplă. Viața nu era ușoară. Dar acolo, la Argeș, am trăit bucuriile nașterii celor trei băieți ai mei. La doi ani cite unul, așa cum s-a întîmplat și în familia mea, a părinților mei, adică. Gabriel a venit pe lume în '62. După el — Dan și, în sfîrșit, Gelu. Sănătoși, voinici, nu ne-au creat probleme. Numai bucurii. La fiecare eveniment — veneau, ca la nunta, toți prietenii. Și nu erau doar doi-trei, ci citeva zeci. Era minunat, pe cuvînt. Citeodată ne mai strîngeam noi și așa, fără vreo scop anume, doar de dragul de-a ne strînge și-a mai sta de vorbă. Fierbeam tuică, doar eram în țara ei, și poveșteam. Tuica o fierbeam în tuci, are un gust aparte. Apoi ne mai adunam și la televizor. Nu erau decît vreo trei sau patru în toată colonia. Vedeam, duminică, „Dialog la distanță”, fiecare ținea cu regiunea lui. Abia aveam loc în cameră, dar, repet, era frumos, era tinerete multă, era entuziasm...”

S-a făcut noapte și frigul strînge rău. Îi propun să intrăm în baracă. Șuvoiul de amintiri continuă să-l poarte și vorbește parcă mai repede decît îi stă în obicei. Marile temeuri ale vieții — acolo, la Argeș, s-au așezat. Bicazul a fost o necesară și romantică ucenicie. Argeșul a însemnat certificatul de maturitate. Aici a devenit familie în adevăratul înțeles al cuvîntului. Tot aici, în 1965, a fost primit în rîndu-

rile Partidului Comunist. Și tot aici a lăsat în urmă o lucrare de proporții și de mare dificultate tehnică. „Atunci cînd am văzut gata hala subterană, de o sută pe douăzeci și încă pe douăzeci, nu-mi venea să cred că miinile de om — și ale mele printre ele — au putut realiza așa ceva. Anul 1967 a fost unul dintre cei mai fericiți din viața mea. Cu puțin timp înainte a fost inaugurată centrala subterană de la Căpățineni — la 9 decembrie 1966, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu. M-am numărat, atunci, printre cei care au luat cuvîntul și printre cei care au primit Ordinul Muncii. Truda mea începea să fie recunoscută, să rodească. Nu-i cred pe cei care spun că nu-i interesează gloria. Sigur, așa spus, s-ar putea să nu-i intereseze. Dar nu cred că cineva poate fi atît de insensibil încît să nu poarte toată viața în inimă un moment precum acela despre care ți-am spus. Să vorbești primului om al țării despre izbînzile tale, să vezi că ești apreciat pentru asta, că multele tale ceasuri de muncă își află prețuirea în ochii unui mare conducător — iată satisfacții pe care le consider capitale pentru întreaga existență a unui om”. Mîncăm și, un timp, niciunul nu mai scoate o vorbă. Îmi amintesc despre faptul că primele cuvinte pe care mi le-a spus Gheorghe Iordache aștea au fost: **mă consider un om fericit**, Frumos spus. Și simplu spus. Dar chiar să nu se lege această senzație de fericire și de cele mai lumeste? Poți fi fericit numai pentru că ai muncit bine? „Sigur că da. Din munca asta bine făcută se ivesc și celelalte bucurii. Am cîștigat — la Argeș, ca și la Bicaz — foarte bine. În cei doi ani, cit am lucrat — după terminarea centralei — la galeria de fugă, doar într-o singură lună n-am luat primă. De altfel, în '67 mi-am luat și masină. Fiat 850. Doar inginerii Ghiță Popescu și Opreș mai aveau Moskviciuri, iar nea Ciocan un Renault. Nu mi-am refuzat aceste plăceri cărora și acum le zic daruri ale civilizației. În sinea mea spuneam — acum o spun și cu voce tare — că le meritam”. Rămăsesem în '67, nu? „Ba da. Eram atunci în colonia de la Băicușești și începeau lucrările din aval, pînă aproape de Pitești. S-a lucrat într-un ritm de neconceput pe timpul acela. Pe aducțiune se înainta și cu cite 80 de metri în fiecare lună. Eram șef de brigadă. Un șef nici proa sever, dar nici din cale-afară de blind. În-vățasem să lucrez cu oamenii pentru că știam foarte bine care e felul de-a fi al omului din subteran. Nu-i puțin lucru nici acum, cînd există atîta mecanizare, să muncești acolo, în străfunduri. Acolo e foc continuu, cum se spune la ziar”. Ce tot ai cu vorbele de la ziar? „Nimic, vai de mine! Toată viața mi-a plăcut să citesc gazete. N-a trecut zi fără să le răsfoiesc. De-aia mi-au și rămas atîtea expresii în minte. Dar nu asta e problema noastră, ci, dacă vrei să-ți continui un gînd pe care l-am început ceva mai înainte, o să-ți mărturisesc ceva: am fost îndrăgostit de lucrările la care am participat, dar, atunci cînd ele au trecut de momentele culminante, de cotele de virf, gîndul a început să-mi zboare spre altele, și mai și. Ei bine, atunci, prin anii '70, mi-a venit gîndul Transfăgărășanului”.

DAN MUCENIC

„Cero” e poate cel mai tînăr institut al Clujului: s-a „născut” în 1972 dintr-un nucleu de cercetare al Întreprinderii de Porțelă „Iris” din Cluj. Marca sa e însă una deosebită, poa e chiar frapantă: într-un frumos medalion, alături de inițialele „Cero” (cercetare ceramică românească), figurează, într-o interesantă și sugestivă stilizare, imaginea gînditorului de la Hamangia. Și n-a fost o alegere întîmpltătoare. Se voia o imagine a cutezanței, o sinteză a viselor cu care tinerii cercetători ceramiciști din Cluj-Napoca porneau la drum atunci, de mult, cînd erau încă o mină de oameni. Azi, se vorbește chiar despre o școală de ceramică a Clujului! Și consecința aceasta am găsit-o chiar în Dicționarul Ceramicii: apărut în 1984 în S.U.A., în elaborarea lui O'Bannon, fostul președinte al Societății Americane de Ceramică. Și chiar ideea acestui dicționar de circulație mondială s-a născut la Cluj, în timpul cit, ca expert O.N.U.D.I., O'Bannon ne-a vizitat țara timp de o jumătate de an, avînd prilejul să cunoască îndeaproape institutul clujean și pe conducătorul său, inginerul Nicolae Ciotea.

Și nici nu-ncepuseră pe atunci dezvoltările de azi! E impresionantă și simpla enumerare statistică: se construiesc pe o nouă platformă, opt stații pilot deodată! Ce-nseamnă asta? Condiții optime de cercetare și experimentare a noilor tehnologii ce urmează a fi transferate producției. Și mi-am notat citeva din primele ce vor fi abordate: monoarderea, ceramica termorezistentă, Vitrocera („Transilvanian”), decalcomaniile și cite altele. Cercetări pentru tehnologii în pas cu noile cerințe: consum energetic redus, consum rațional de resurse, asigurînd parametrii de responsabilitate de calitate și eficiență. Ce va însemna, în pildă, monoarderea? O reducere a cu cel puțin 20% a consumurilor energetice! La fel și vitrocera: obținerea ceramicii din sticlă cristalizată dirijată... Cu alte cuvinte, „piloții” ce se ridică în acest an la „Cero” vor deveni veritabile fabrici de tehnologii. Și nu întîmpltor: cu puțin timp în urmă, pe linia sarcinilor trasate de partid privind modernizarea proceselor de producție, Centrala Industrială a trasat dr. ing. Nicolae Ciotea, șeful Filialei „Cero” din Cluj-Napoca, sarcina de a coordona realizarea acestor mă-

suri în întreg sectorul industriei ceramice.

Cu ani în urmă, o delegație dela „Cero”, aflată în străinătate, a fost servită la masă cu cesti albe, foarte transculide. Era un porțelan englezesc... Atît. Nici o altă informație. Și, reveniți la Cluj, cercetătorii au început să „caute” rețetele cu gîndul de a realiza ceva similar. Și au reușit! Tîn minte cu exactitate și data obținerii primei șarje românești de porțelan fosfatic: 21 februarie 1976. Era încă una din invențiile ceramiciștilor de la „Cero”. O invenție trecută cu succes prin etapa microproducției și

urmă toate culorile spectrului, pe care am continuat permanent să le perfecționăm, pînă la încadrarea lor perfectă în normele internaționale. Azi, am ajuns la peste 22 tipuri de coloranți, cu peste 1.000 de culori și nuanțe...”

Ce-nseamnă microproducție în acest domeniu al coloranților? De fapt, producție în toată regula: peste 100 de tone de coloranți!

Dar cercetările vizează și altele direcții. Iată citeva dintre ele: tehnologiile de realizare a produselor din sticlă impun arderea decorurilor la temperaturi cuprinse între 500 și 750 de grade Celsius. E vorba de sticlă de menaj, de obiecte decorative, becuri și altele. Dar e vorba și de viteza de ardere a colo-

Era mare emoție. Ca și atunci cînd ceramiciștii primiseră sarcina de a coopera la realizarea unor repere ce aveau să „zburere” în cosmos cu sateliții și mai apoi cu primul cosmonaut român. Venea în vizită campionul de șah a României și promisese un simultan. Era primul din istoria de un deceniu și jumătate a lui „Cero”. Un eveniment așteptat cu solemnitatea cuvenită. Și „consumat” frumos, cu amintiri ce se vor uita greu... Fără a fi oamenii marilor performanțe sportive, cei de la „Cero” iubesc imens sportul, iar sahu se bucură chiar de un privilegiu aparte, pentru simplul motiv că, de fapt, îl face parte din păstrarea vitalității cere-

acolo, dar poate și chemat de bucuria de a fi „elev” al fraților Lațiu, Victor și Emil, de undeva dintr-un sat vecin Crăciunelului natal și Blajului anilor de liceu. Și a ajuns la Cluj absolut întîmpltor: fusese repartizat la Jimbolia, acolo n-a fost practic primit, s-a întors spre Blaj, oprindu-se mai întîi la Cluj... Setea de cadre era însă aici foarte mare, încît, chiar din ziua următoare devenea angajatul întreprinderii „Iris”. Și așa, practic o viață de om a avut același loc de muncă.

Ce-l nemulțumește azi? În primul rînd faptul că cercetarea științifică și ingineria tehnologică în domeniul ceramicii nu face pași mai hotărîți, să devanseze activitatea economică, să ofere soluții noi, eficiente. Apoi, îl nemulțumește baza materiei prime, străduindu-se împreună cu colaboratorii să găsească soluții adecvate. Și primele au și fost „atacate”: la Surduc, în județul Sălaj, s-a trecut la amplificarea instalației existente pînă la un nivel de producție de 2.000 de tone argilă caolinoasă pe an, cu proprietăți prestabilite, obținute din amestecul rocilor argiloase-caolinoase de la Surduc cu cele de la Stejara, jud. Maramureș, în afara celor 12.000 de tone de nisip de sticlărie ce se produc în prezent.

Și-am reținut un gînd-nemulțumire ce-a fost transmis prin modul de rezolvare tuturor colaboratorilor. Era prezent la o nouă ediție a simpozionului de ceramică organizat în Italia, dar de data aceasta se utiliza pentru dezbateri sistemul de „postere”. Cineva dintr-o țară apuseană a-nitrecut orice închipuire în modul cum s-a prezentat. Posterele erau la început și se știa prea puțin cum să se procedeze. Și chiar dacă multe alte comunicări erau de o înuță superioară, modul de prezentare era modest, neîndînd posibilitatea unei corecte aprecieri. Și ing. Nicolae Ciotea s-a ambiționat, prezentînd la ediția ce a urmat un poster ce a uluit, care a fost fotografiat de toți. E-a lucrat prin tehnica serigrafică...

La urma-urmei, cercetătorul — îmi spunea dr. ing. Nicolae Ciotea, trebuie să fie un nemulțumit. Numai așa va putea progresa. Și, evident, e și cazul Filialei din Cluj a Institutului de cercetări și proiectări tehnologice sticlă și ceramică fină.

CONSTANTIN MUSTAȚA

Frumusețea gîndirii originale

transferată apoi fabricii de profil din Sighișoara.

E interesantă și povestea coloranților. Nu producem nimic în țară. Importăm de regulă de la două mari firme: Johnson din Anglia și Bitosi din Italia. Mai era printre ele și firma vest-germană „Degussa”, cit și altele, ocazionale. Primele gînduri de a realiza în țară atît coloranți, cit și decalcomaniile s-au „născut” încă acum două decenii. Dar n-aveam nici utilaje, nici aparatură, nici experiență. Pe-atunci, chiar și gradul de măcinare îl determinam empiric — ne spunea o cer-

Dar cercetările au mers înainte, așa cum s-a putut atunci. Prin 1969, a venit și vremea primelor confruntări: se realizase deja o paletă de culori. Merită să transcriem aici chiar gîndurile cu care s-a-nțors atunci la Cluj dr. chim. Ciorica Tînîș:

— Cînd am văzut culorile noastre față în față cu cele străine, am trăit o mare decepție. Erau murdare, reci, urite! Nu credeam c-o să ajungem totuși vreo dată să realizăm acest vis. Dar marelui nostru noroc a fost încurajările pe care le-am primit, increderea cu care au fost primite și sprijinite eforturile noastre. Ce să vă spun, am obținut pînă la

ranților. Ea trebuie să fie cit mai mică. Și trebuie mereu găsite soluții, evident, fără a afecta calitatea. C-au realizat de pildă în cazul coloranților ce se ard la 1.200 grade? Pur și simplu, cercetătorii de la „Cero” au găsit soluții de reducere la o oră și jumătate.

„Integrare” e un cuvînt și cu alte sensuri aici, la „Cero”. Frequent „Cero” devine „amfiteatru” pentru studenții de la ingineria geologică, dar și cercetătorii de aici bat des drumurile facultății, așa cum de fapt, chiar șeful filialei o face de trei decenii. Același schimb de... amfiteatre a devenit obișnuit în ultimii ani și cu Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca.

Dar, oricum, cercetătorii de la „Cero” așteaptă cu mare satisfacție „pornirea” piloților. Vor să transfere cit mai repede la „Sticlă” din Turda tehnologia de realizare a vaselor de menaj din vitrocera. Vor să realizeze decalcomanii offset, de cea mai bună calitate, azi ajungînd deja la două milioane de coli... Și vor toate acestea, gîndindu-se la comandamentul eficienței: la fiecare leu investit în mijloace fixe, cercetătorii de aici dau aproape 22 de bani în plus! Asta înseamnă beneficii anuale de peste 25.000.000 lei. Ce nu e de loc puțin...

tătorilor, din dezvoltarea puterii de creație, a gîndirii creative. Și nu de mult, ziarul anunțau că între premianțele de la ultimul campionat național de junioare la judo se afla și o tînără care îmbracă chimonoul cu emblema gînditorului de la Hamangia pe piept.

Dar între șah și cosmos mai sint atîtea alte gînduri și preocupări ale ceramiciștilor clujei. Pictura, sculptura sint preocupări firești, normale, desigur, un nume, plasticianul Ovidiu Avram, sparge zăgazuri, anunțîndu-se între cei ce vor avea foarte multe de spus. Ne îngăduie această afirmație expozițiile sale găzduite de orașul studenției, Cluj-Napoca, dar și ilustrația de sîrbătoare pe care a oferit-o citorva din lucrările la care a colaborat.

Nostime amintiri. Dr. Nicolae Ciotea terminase facultatea la Timișoara, dar o începuse în Cluj, la chimie pură. Aici era cea mai mare „bătălie”. Dar de aici urma să devină dascăl, și credea că iubește altceva, ceva mai practic. Și cînd a aflat că-n anul următor la Timișoara va exista o secție de chimie industrială, s-a retras și a plecat sore o nouă admitere, evident, trecută cu succes. Așa a ajuns

Un drum care stimulează ambiția calității: De la roabe, la centrale nucleare

„Pășesc dinspre stația C.F.R. Tirgoviște și împreună cu colegul meu de redacție Paul Agarici, pășesc pe „Bulevardul Castanilor”, către centrul municipiului; și ninge! Ninge tare în această dimineață de 18 martie, zăpada mieilor aud, ninge tare și cu fulgi mari, groși, Paul pozează grupurile compacte de oameni ce ne însoțesc și castanii cu crăcile albe de nea — peste niște ore, tirziu în după-amiază, va poza din nou crăcile astea, din același unghi; crăci uscate deja, a ieșit soarele, capricioasă primăvară a acestui an întârzie, iată, să-și intre în drepturile ei. Nici urmă de fulgi acum!

„S-a dezvoltat pe locurile fon-

deriei de tunuri întemciată pe o decizie a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza” — există marcat într-o expoziție sui-generis aflată în incinta marelui întreprinderi, cea mai mare din județ ca organizație de partid și O.D.U.S., numai ea, singură, asigurând peste 30% din planul de export al județului. Și imi mai notez, dintr-un volum omagial editat în 1972 — an în care ea a primit Ordinul Muncii clasa I-a — cum că tot aici, până prin anii '940 s-au produs roabe, paturi și butoaie metalice... **Roabe!** (și subliniez chiar cuvântul în carnet, ne aflăm împreună cu **Ion Bărbieru**, secretarul comitetului de partid pe întreprindere, se

vor mai adăuga și alții, avem timp!) De la unelte simple și roabe — la „armături” pentru centrale nucleare și racorduri, piese varii ca dimensiuni, dar necesitănd o precizie de execuție greu de imaginat și un profesionalism aparte (șeful serviciului plan-dezvoltare, **Silvestru Scraha**, ne-a spus de pildă la un moment dat că armăturile mici de clopote tip VVER — pentru export nu sînt mai grele decît documentația necesară realizării lor!).

Sîntem în incinta Întreprinderii de Utilaj Petrolier Tirgoviște, Ion Bărbieru este și președintele C.O.M. de aici — peste 13.000 de oameni știu cine este acest om. Peste treisprezece

mii...! Întregul municipiu, pentru comparație, nu numără cu mult peste 90.000 de suflete!

De la livrarea produselor din fabrică, termenul de garanție al acestora este de cel puțin 30 de ani. O responsabilitate ieșită din comun așadar, și asta conform unor cerințe stabilite pe plan internațional. O mare familie de oameni ai muncii, realizînd piese și ansambluri destinate viitoarei forțe economice — electricitatea obținută prin centralele nucleare (spre lămurirea cititorului nostru, atragem atenția că, spre deosebire de înjelesul uzual, „armăturile industriale” — termen stabilit stas — sînt un fel de robineti sau vane, de dimensiuni diverse, sau reducții pentru prăjinite-tuburi ale sondelor, sau ansamble complexe necesare forajelor).

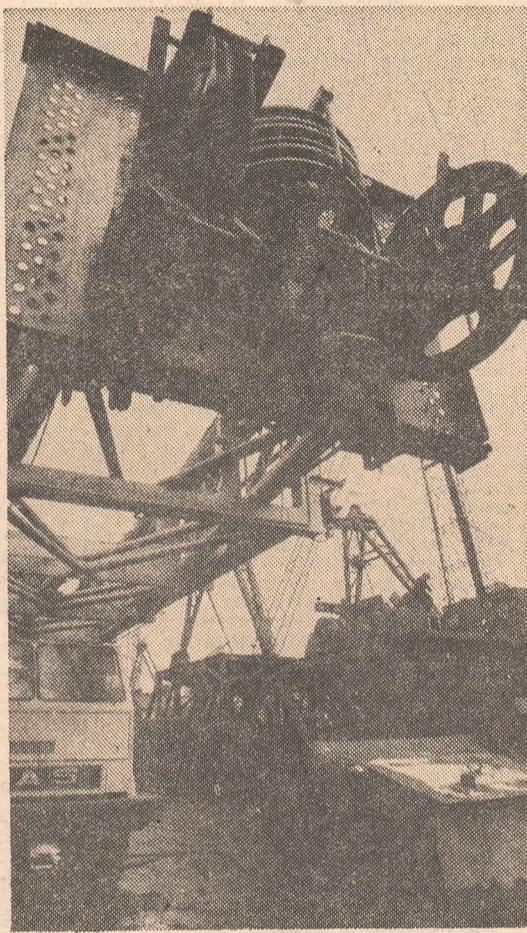
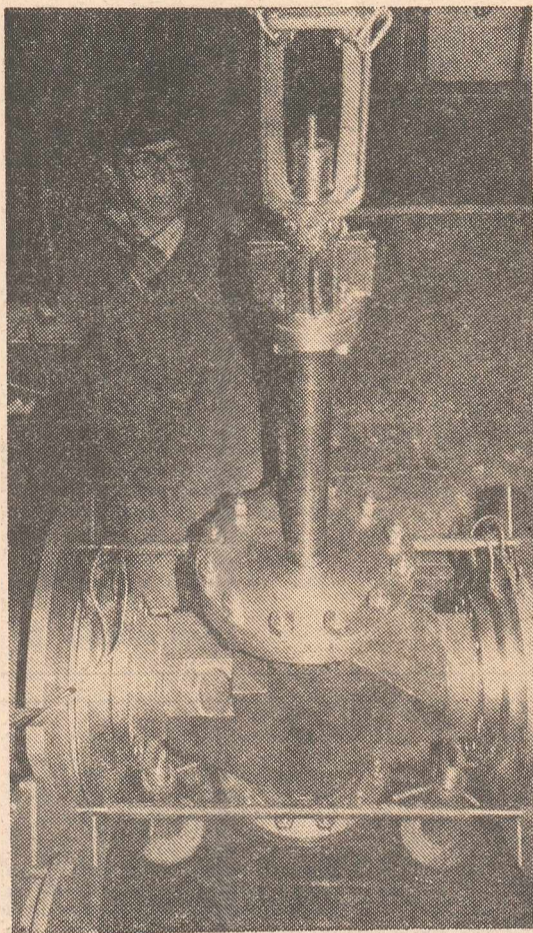
O mare parte din această familie este compusă din navețiști, chestiunea asta a navețișimului stă în centrul atenției Laboratorului de ergonomie al I.U.P.-Tirgoviște, condus de către sociologul **Dan Mierlușcă**, care este și președintele O.D.U.S. pe întreprindere. Acest laborator are o deosebită importanță prin studiile și măsurile concrete pe care le ia în scopul capacității forței de muncă, a asimilării de aparatură, sfîrșind cu deloc neglijabila ambianță cromatică a diverselor sectoare. S-au asimilat — avînd drept obiectiv reducerea aproape integrală a importurilor — peste 220 „sortotipodimensiuni” destinate unor medii speciale puternic corosive, unor domenii foarte diferite de temperatură (coborînd pînă la minus 50° și urcînd la peste 570°). La construcția armăturilor de pildă

s-au utilizat în ultimul timp și în multe cazuri oțeluri inoxidabile și inalt aliate cu dificultăți tehnologice de tratament și sudare, materiale realizate pentru prima oară la noi în țară; a fost nevoie să se apeleze, revenind la armături și mai ales la condițiile deosebite în care urmează a lucra acestea, la aplicarea unor metode speciale de control cu ultrasunete, cu lichide penetrante, raze X sau gama. Pe primele două luni ale anului în curs, planul a fost îndeplinit; stadiul de realizare al acestuia, problemele deosebite ce apar, se analizează săptămînal, și ori de cite ori este nevoie, șapte zile din șapte, activitatea marelui întreprinderi desfășurîndu-se în trei schimburi. Bătălia pentru realizarea planului nu este ușoară și un cuvînt greu de spus își are coope-rarea dintre întreprinderi. Dincolo de dificultățile de transport, sau produse de necesitatea pe plan național a economisirii energiei — dincolo de uneori presiunea scăzută a gazelor (resimțită în special la sectoarele „fierbinți”) s-au ivit unele greutăți în aprovizionarea „nisipului de Agihres” (o localitate de lingă Cluj-Napoca), necesar turnării pieselor și care se obține numai de acolo; o altă problemă a fost cea a carbidului, întreprinderea tirgovișteană fiind o mare consumatoare de carbid — circa 2 tone pe zi consum normal. S-au ivit așadar greutăți, și probabil că se vor mai ivi, o astfel de industrie de profil de performanță mondială nu se naște de la sine — există însă o permanentă preocupare și, poate că mai ales, „există un anumit fel de a fi al oamenilor de aici de la noi, s-au stabilizat în marea majoritate, știu că fac o treabă deosebită, iar asta îi ambiționează, îi încrîncenează chiar unevori!” (I. Bărbieru). Pentru combaterea unor lipsuri, mai mult sau mai puțin inerente în ceea ce privește transporturile, I.U.P. a contractat cu Aradul construirea a 20 vagoane de marfă, proprii, care vor fi exploatate cu alte cuvinte de către însăși ea, întreprinderea în cauză.

Acestea sînt condițiile în care s-a realizat planul, acestea sînt condițiile și preocupările celor ce în lupta pentru realizarea lui, își consumă puterea de muncă, inteligența, spiritul de sacrificiu zi de zi, noapte de noapte — oră de oră.

De la roabe — la centrale nucleare: un drum nicidecum imposibil, dimpotrivă!

HORIA PATRAȘCU ■
Fotografii de
PAUL AGARICI ■

Războaie fără lacrimi și fără odihnă

La sfîrșit de iarnă, o ploaie voluptoasă de vară spăia acoperișurile și curțile interioare ale bătrînei doamne, o lume patinată, vie încă, cu pulsul estompat de susurul ploii abundente. De cum te apropii de ziduri, zgomotul de furnicar metafic îți populează auzul, și pe măsură ce înaintezi, concertul mitralierelor de pe un front îndepărtat îți spune că numai războaiele muncii sînt aproape. Și într-un colț, pe un scaun, frecîndu-și bărbia, stă un om de cincizeci și șapte de ani și zice, eu sînt maistru fără școală. Nu mă supăr pe nimeni. Citeodată pe mașinile care nu merg. Atît. Și cum făcîntul războaielor se pierde în murmurul ploii, panglici enorme de pinză suie și coboară din cer, aducînd de sus o ploaie de flori, de modele colorate și vii. Sînt pinzele albe, imprimate cu modele. Și omul de pe scaun zice iar, cu privirea mingiîată de șiroaiele de apă prelinse pe fereastră, eu am învățat la particular, la o fabrică mitică. Nici acum nu știu cum au nimerit-o la bombardament. Dar s-a făcut praf și n-am mai avut unde să cîștig o piine și am venit la UTA. La Arad, UTA e un nume mai frecvent decît Ion sau Maria. E și geografie pe harta orașului, e și istorie, și loc de muncă și povești romantice, și cercetare, și viața de fiecare zi a orașului. Iar Mihai Vătran, așezat pe scaunul modest de atelier, nu este decît un crîmpei din această poveste. Lui i se spune Inventatorul. Nu pare un om cu idei. Are miini obișnuite, ochi liniștiți, statură potrivită. Atita doar că acum, cînd toți se zgribulesc de umezeala de afară, el pare fascinat de ploaia

egală. Prin 1954 am făcut un polizor cu axă flexibilă, lungă. Arăta ca un cîrnat cu o piatră abrazivă la capăt. Acum e comic. Atunci era ceva. A mai pus la cale zeci de șmecherii și de mașinării. Cu una din ele se recuperează cositorul de pe spețele uzate, da acasă mi-am făcut un solar pentru apă caldă. Am un băiat mare și mă gîndesc la pensie. Un băiat mare înseamnă un tată mai bătrîn. A făcut un aparat de central flansă și zice, tare mi-ar place ca după pensionare să mă fac ceasornicar și să mă ocup de grădina. Am vie și pe un legume și aș pune mai multe flori. Acum îi înțeleg privirea aceasta uimită în fața ploii. A realizat un aparat de injectat mase plastice, o „șmecherie” cu care sînt curățate șabloanele astupate de vopsea și zice, imi pare rău că nu m-am făcut medic. Aș fi mers mult mai departe, aș fi făcut mult mai multe reparații. Dar nu mi-a ieșit. Tata s-a căsătorit a doua oară. Toți copiii au părăsit casa părintească. Doi dintre frații mei au și murit. Ce păcat că n-am putut să urmez medicina! Cu mult mai mare plăcere m-aș fi uitat într-un om, decît într-o mașină. Dar asta e, UTA are personaje și legende ale ei. Teba le avea pe ale sale. Nu cetatea, ci a doua mare firmă textilă a Aradului de după război. Era a baronului Neuman. Baronul era baron. Nu-l vedeai decît rar. Iar baronul părții mecanice era unul Gheorghe Andreic. Se zicea despre el că este artist. Mină și minte de rasă. După el era Iosif Ratz. Omul avea în minte toate sîrmele și toate conductele din pămîntul pe care se întindea împărăția textilă a bătrînei

doamne. Cu ei doi nu te puteai certa. Știau prea multe și-n orice moment de cumpănă trebuia să-i chemi. Lipsa lor însemna totdeauna o incurcătură. Dar ei s-au dus. S-au pensionat sau s-au stins. Vătran face parte din galeria personalităților aparținînd celei de-a doua generații. La fel și Ion Varga. Chiar dacă s-a născut la Cernavodă, chiar dacă tatăl său a fost un frizer cumințe care a tuns mușterii și soldații pînă în timpul războiului. Au părăsit Constanța și s-au oprit în vest, la Arad și la Timișoara unde el și sora lui au urmat școli de textile și tricotaie. „Am 30 de ani la U.T.A.” era pe vremea directorului Cociu, a meșterilor șolemnici ca niște directori, cînd încă bătrîna doamnă mai rivaliza cu Teba, cînd echipa de aur a Aradului purta cu glorie numele firmei prin toate țările Europei. La războaie scamele de bumbac se vinzoleau prin aer ca zăpada într-o zi viscolită de iarnă și zăpezile de bumbac au trecut și inginerul Varga zice, reluînd un gînd, am treizeci de ani la U.T.A. și am și eu o satisfacție, pe undă trec am lăsat o urmă cit de mică Am făcut modernizări, am schimbat utilitățile, am crescut oameni. În toate am și eu o mică parte a mea. Cînd plecam la București, cei mai bătrîni ne spuneau, mă, să nu tragi la ficce hotel, să ne faci firma de rușine. Chiar și asta ne făcea să ne simțim nu un fiitcine, ci un om de la Uta. În 60 de ani ne-am făcut și noi un nume. Poate că el e viața noastră, dacă aici ni s-a dus și puterea, și energia, aici ne-am împlinit sau irosit speranțele”. Ion Varga, fostul muncitor Varga, a devenit cu anii inginerul Ion Varga și rînd pe rînd a trecut prin mai toate funcțiile și compartimentele. Cu ce bucurii ați rămas? Că le-am trăit pe toate. Atît? Atît, și asta înseamnă să ai parte de toate, de izbinzi și de infringeri, de liniște și amarăciune. Mulți oameni de la Uta (devenit la Arad aproape un substan-

tiv comun, la fel ca și pline, apă, asfalt, copac) au venit spre bătrîna doamnă atrași de nume, de siguranță care deriva din prestigiu. Sabin Iuga s-a născut la Hunedoara-Timișane. Erau 6 frați. Nu auziseră de uzinele textile. Abia mai tirziu, spre sfîrșitul copilăriei, au auzit citeva fete care povesteau despre U.T.A. ca despre o casă de aristocrați. Așa au ajuns să se înțeleagă între ei și să plece cițiva. Și printre aceia și el, tînar, ferice, încrezător în ziua de miine. Și au poposit în Arad, s-au luptat să-și croiască un drum și, astăzi, Nicolae Trifa e ajutor de maistru pe lingă Sabin Iuga, Miron Pinteau lucrează la fotografură, Timotei Mihăescu e și el maistru, Liviu Meza conduce un atelier de țesătorie și nu se mai întînesc decît la adunarea generală a oamenilor muncii, unde mai vin și alți hunedoreni, un nepot de-a lui Meza, unul de-a lui Mihăescu, toți plecați din sat pe acel drum spre Uta deschis de primii. Nevasta lui Sabin Iuga lucrează tot aici. E țesătoare. A fost promovată firareasă. Are doi copii. Au și doi nepoți. Acum sînt toți de-ai bătrînei doamne. Cu asta se laudă, căci întreprinderea în care și-au petrecut viața de la răsăritul pînă la asfințitul soarelui a ajuns să însemne aproape tot. Și Sabin Iuga zice, oricît de rău ar fi aici, ar putea fi mai bine. Dar, în mare, ce mi-am dorit am avut, am realizat. Atita doar că atunci cînd am fost tineri n-am făcut școli mai înalte. Atunci se putea, dar nu ne-a îndemnat nimeni și noi eram copii necăjiți. Dar e bine și așa. Avem și noi cuibul nostru. Avem unde veni și de unde pleca. La U.T.A. se muncește fără răgaz. O femeie se împarte între opt, zece sau douăsprezece războaie, aleargă ca boaba-n ciur, înnoadă fire, schimbă fuse, aduce bobine, se

zbate mereu. Piinea și-o plătește cu sute de mii de kilometri de fir, cu kilometri de pinză, cu pașii mărunt și grăbiți în jurul războaielor care țacăne flămînde, continuu. Numai pentru ele face parte din viața de zi cu zi. „Eu sînt de 17 ani aici. Fac pe trei schimburi, acasă am o mamă bătrînă și doi copii. Și fug la 8 mașini și nu am timp să mă gîndesc la ce-i acasă. Și cînd vine ora fixă, imi aduc aminte de treburile mele. Bărbatul meu e maistru la vagoane. Și el lucrează pe schimburi. Pe schimburi am crescut copiii și tot pe schimburi, în tură inversă, am făcut o casă. Am alergat după materiale, am dat cărămizile la meșteri, am cărat gălețile cu mortar. De atita alergat au început să mi se umfle și picioarele. Avem și grădina. Să tot fie 10 ari de pămînt. Ne punem de toate. De la vagoane, am mai luat o porție de grădina să o lucrăm. Tot pe jos, fuga fuga, de colo colo. Și nu știu să merg cu bicicleta și am muncit zi de zi, fără nici o duminică. Dar nu-mi pare rău de nimic. Mi-am făcut de toate, chit că am îmbătrînit fără să-mi dau seama. Dar eu mă aflu bine cu toată lumea și, aici, la noi la U.T.A., toți mă știu de femeie harnică”, zice Elisabeta Popa, țesătoare din Craiova, de 17 ani în curtea bătrînei doamne.

Biografia acestei femei e simplă și limpede ca o picătură de apă. Numai lenea lipsește cu desăvîrșire din dosarul complet al existenței sale. Și atunci cînd inginerul Ioan Babău, directorul întreprinderii, spune, cu oamenii noștri putem să mergem înainte, să ne facem datoria, are în gînd cite ceva despre cei care poartă cele 2750 de războaie din curtea bătrînei doamne. Sînt singurele războaie fără lacrimi, și fără odihnă.

BOGDAN NISIPOLU ■

CENTENAR

TOPIRCEANU

Subtila alianță

Despre George Topirceanu, de la a cărui naștere s-au împlinit, iată, o sută de ani, s-au emis tot atâtea păreri contradictorii, pe cât ar fi suscitată o operă monumentală. Desigur, autorul *Rapsodiilor* n-a prea fost acceptat în elita poeziei românești, dar el continuă să rămână viu în conștiința cititorilor și chiar a criticii care, somată să dea seamă despre această lirică, se vede pusă în comica încurcătură de a nu putea lămurii pe deplin de ce este totuși prețuit Topirceanu în ciuda unor prejudecăți la fel de vii. Prejudecăți? Da și nu, fiindcă a spune despre scriitor că e lipsit de lirism tocmai din cauza inteligenței sale trufașe, cum a decretat Ibrăileanu, nu e tocmai adevărat, fie și pentru faptul că această cenzură e o formă de dirijare a emoției, iar nu de oprimare a ei. Inșă a admite că Topirceanu simulează inteligent poezia prin virtuți intelectuale, cum a zis Lovinescu, poate fi adevărat, cu adăosul necesar că însuși actul mimării e o formă de secreție lirică, provenind dintr-o separare de ordin mental între lirism ca substanță poetică și ocultare a lui ca efect artistic. Dar această distanță funcționează la Topirceanu în mod genuin, e felul său de a fi jovial cu melancolie și trist cu umor. Prejudecățile, în cazul lui, vin din absolutizarea extremelor.

Farmecul poeziei lui Topirceanu se bizuie, desigur, pe sinteza acestor disponibilități, pe alianța inefabilă dintre intenție și efect, pe consecințele incontrolabile ale propriilor țîșniri. Vrea cu orice preț Topirceanu să ne amuze? Rezultatul e viziunea caricaturală, îngroșarea proporțiilor din care se naște efectul, de tot artistic, al grotescului. Vrea el să fie un evocator tandru și elegiac? În spațiile tablourilor gingașe izbucnește degrabă jetul malitiei, ca o provocare a spiritului critic. La Topirceanu rareori se identifică impulsul cu premeditarea și în această perpetuă desincronizare stă toată originalitatea sa.

Călinescu s-a întrebat în *Istorie*, pe mai multe pagini, dacă autorul *Baladelor* este sau nu poet. Interogația sa e o formă eufemistică de acceptare, chiar dacă la înmormintarea scriitorului i-ar fi sosit lui Ionel Teodorescu că e lipsit de această calitate. Imprevizibilitatea efectelor acestei lirici e însă semn sigur că Topirceanu i-a scăpat printre degete lui Călinescu, fără să-i fi scăpat însă din mână: criticul l-a numit mai mult decît un cronicar vesel, aminînd sentința pentru posteritate. La o sută de ani de la naștere, diagnosticul este limpede: poet.

RADU G. ȚEPOSU

Dans în lumea poveștilor

Un prilej de a vorbi despre ansamblul de balet contemporan și clasic „Fantasio” din Constanța este și turneul recent încheiat pe care balerini români l-au efectuat în câteva țări europene (R.F.G., Olanda, Belgia, Elveția, Austria și Berlinul Occidental). Timp de 75 de zile, ansamblul a prezentat 66 de spectacole, în mai multe orașe importante, precum Hamburg, Hanovra, Köln, Haga, Rotterdam și, mai cu seamă, Berlinul Occidental orașul în care cele patru spectacole de balet oferite de români pe marea scenă de la Internazional Congress Centrum au adunat de fiecare dată un număr record de spectatori, sosiți aici la concurență cu Filarmonica și Opera. Regia, scenografia, calitatea interpretării, talentul indiscutabil al soliștilor, majoritatea absolvenți ai școlilor de balet de la București și Cluj-Napoca, selecția după cele mai exigente criterii, au arătat, cu acest prilej, că baletul românesc se află în elita artei coregrafice europene, poziție confirmată chiar de presa și specialiști, care n-au ezitat să vorbească despre acest turneu în termeni superlativi, cu un entuziasm care a înfrînt orice reticență.

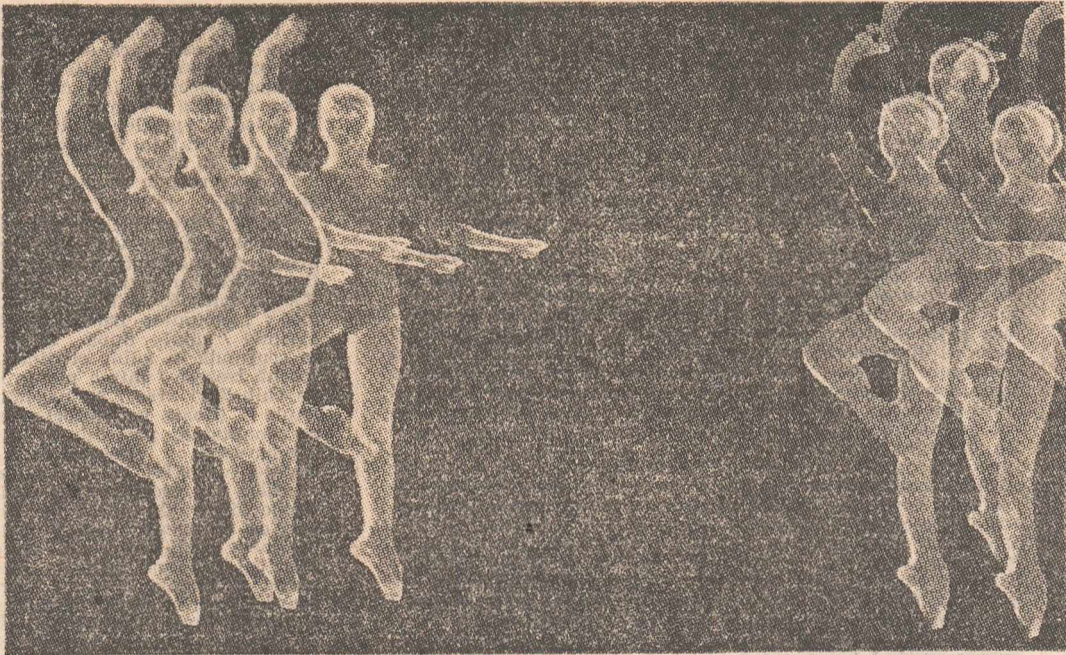
Preocupat în egală măsură de baletul contemporan și de cel clasic, „Fantasio” a prezentat, de astă dată, integrala baletelor ceaikovskiene *Lacul lebedelor*, *Spărgătorul de nuci* și *Frumoasa din pădurea adormită*, integrală în care interpreții au cucerit publicul și pe specialiști, aceștia din urmă siliți să acorde, pentru a doua oară consecutiv, Premiul excelenței pe 1985 soliștilor români. Distincție a Clubului Teatrelor din Berlinul Occidental pentru cel mai bun spectacol de balet prezentat pe scena de la Internazional Congress Centrum în anul 1985, premiul acesta a pus în concurență pe reprezentanții Ansamblului „Fantasio” cu cei ai baletului sovietic și ai Operei Mari din Paris, situîndu-i într-o constelație care spune mult despre exigența cu care a fost privită trupa constanțeană. Totuși, în ciuda numelui de care se bucurau ceilalți participanți, „Fantasio” a reușit să înalțe pe scena vestiberlineză prestigiul dovedit cu alte prilejuri de interpreții noștri, sporîndu-l aici și cu Premiul excelenței pentru coregrafie, obținut de maestrul Oleg Danovschi, artist emerit, conducător artistic al ansamblului.

Despre aceste izbînzii prea eclatante pentru a nu părea neverosimile, cel mai convingător argument îl aflăm în spicurile din cronicile apărute în ziarele și revistele occidentale, puse la dispoziție de secretarul artistic al ansamblului, Nicolae Spirescu, cel care a însoțit pe artiștii români în turneu, radiografiînd cu minuțioasă receptare de către public și de către presa a spectacolelor prezentate. *Berliner Morgenpost* (1 dec. 1985) vorbește despre „nivelul modelului clasic” al coregrafiei, despre „punctele culminante ale dansului” pe care le-au atins Cristina Teodorescu și Călin Hanțiu (în *Frumoasa din pădurea adormită*), despre impecabila interpretare a soliștilor Elisabeta Manolache — Lux și Dumitru Manolache. Un alt ziar vestgerman, *Hannoversche Allgemeine Zeitung* (6 ian. 1986), notează că, în ciuda ezităriilor pe care publicul le-a avut în momentele de început ale spectacolului, în cele din urmă a trebuit să recunoască „înalta clasă artistică” a românilor, sprijinită de regie și de scenografia lui Constantin Codoiu.

Cu adevărat entuziasmate s-au dovedit aprecierile ziarului *Ostfriesen Zeitung* (28 nov. 1985) care și-a intitulat cronică în termeni cei mai expliciti: *Baletul „Fantasio” de clasă internațională, pur și simplu fantastic*. În fine, alte titluri precum *O seară de balet de înaltă clasă* (*Vorumberger*

Nachrichten), *Baletul românesc demonstrează o clasă mondială* (*Alb Bote*), *Dans într-o împărăție de basm, o coregrafie originală* (*Badische Zeitung*), *A fost o incintăre* (*Trossinger Zeitung*), și de astă dată multe aplauze pentru „*Frumoasa din pădurea adormită*” (*Die Glocke*) ori *O călătorie de vis prin lumea baletului* (*Rheinische Post*) arată că turneul ansamblului românesc n-a fost cituși de puțin unul de rutină, ci un bun prilej de a demonstra unui public larg clasa baletului românesc pe care tinerii soliști îl reprezintă cu netăgăduită competență. Deloc întâmplător, în urma acestor succese strălucite care au instalat ansamblul nostru pe podiumul artei coregrafice, soliștii de la „Fantasio” au și fost invitați într-un al doilea turneu în R.F.G., Olanda, Elveția, Austria și Luxemburg.

RADU GHEORGHIU

Fotografie de PAUL AGARICI

Sculptură pe viu

Fără tutu-uri. Simplu, în costume de gimnastică deloc strălucitoare, strînse naiv pe trupurile mici, colturoase încă. Strampii albi se întind ferm pe picioarele lor, cu tot cu haru întâmplătoare a firelor destrămate și cusute cu strășnicie. Dulci maimuțării cochete: pe talia fiecăreia, benzița albă cu cataramă a devenit centură, iar părul își caută acum alte geometrii, cu tot conciliul mititel care-l stringe pe ceafă. Sint fragile, palide, numai ochi. Își înnoadă și deznoadă la nesfârșit panglicile papucilor de pînză, își înalță mersul din șosețele călduroase care string gleznele. Încăperea podită cu parchet a fost cîndva o sală de clasă. Două siruri de bare, marcînd simplu cele două stadii de vîrstă ale învățăturii lor — mici și mari — străjuiesc trei laturi, din care una ne ogîndește pe toți. Douăsprezece fetițe de zece și unsprezece ani (clasa a IV-a, anul întâi balet) își caută firesc locul la bară. Începe programul de studiu zilnic.

De dimineață, au avut, ca toți copiii, patru ore de clasă. Să zicem, limba română, matematică, istorie și lucru manual. În recreații, s-au zbenzuit probabil pe-afară. Încălțările aliniate într-un colț o arată. Nu sint tocmai curate, dar ceva din atitudinea lor ne asigură că nu contează. Aici, asta nu contează așa de mult.

Cîteva acorduri ale pianului și prof. Maria Roncea începe să comunice cu elevele sale într-o limbă stranie, muzicală, la fel de îninteligibilă pentru mine

ca și pentru un francez care ar avea ghinionul să nu fie balerin. A doua, a cincea, plîe, assemblé, pas de bourré, stai, lasă soldul jos, întinde piciorul, plîe, a cincea, cealtă mină. Evident ceea ce am scris aici e mai mult o compoziție proprie alcătuită din cele cîteva silabe păstrate în memorie. O buimăceală plăcută te cuprînde privind mișcările energice, ritmate, simetrice.

★

Despre elevii Liceului de artă „G. Enescu” s-a scris adesea, în paginile revistei noastre ca și în alte publicații. Am numărat cu toții, la finele fiecărui an premiile naționale și internaționale obținute de muzicienii de-o șchioapă. Am citit cu interes și admirație afișele din preajma sălilor de concert ale capitalei care anunțau manifestări artistice susținute de copiii de la Enescu. Am intrat să-i ascultăm. Am dat televizoarele la maximum în vreo duminică după-amiază cînd pe ecran a apărut un puști cu-o vioară sau un creștet de copil în prelungirea unor complicate armonii pe clape. Poate că nu ne-am oprit în drum să privim din urmă mersul plin de gravitate al unui astfel de copil care-si poartă vioara prin aglomerația marilor intersecții ale Capitalei. Poate n-am observat siluetele gracile, prelungi cu care se asociază adesea cunoscuta emblema matricolă în formă de liră. Poate că nu știm cu toții că la Liceul „G. Enescu” există de mai mulți ani și clase de coregrafie, preluate prin reor-

Un poem pentru patrie

Invocație

Întrebă-mă ce sint, copile, n zori,
cînd timpul însuși lacrimă candori

lovește-mă cu-o floare și apasă
rizînd lumina frunții tale-n Casă,

în simburile umede ce ne crește
pe ficcare-n propria poveste...

Întrebă-mă, copile, cit desemn
port în ființa mea de lemn

în marmora timidă ce propune
emblemele străvechi de-nțelepciune...

Dă-mi palma ta, copile, să desnod
din roiul visurilor tale, rod

să-alegem vîrsta care ne așează
în trunchiul țării — rază lingă rază.

GHEORGHE ISTRATE

ganizarea învățămîntului mediu artistic.

În fiecare an, șaptezeci de fetițe și băieți care au absolvit clasa a treia, din toate părțile țării, trec probele aspre ale examenului de admitere la școala de balet din București (o alta, nu mai există decît la Cluj-Napoca). După prima treaptă de liceu, mai rămîn în cursă douăzeci și cinci. După a doua, douăzeci. În fiecare an, douăzeci de balerine și balerini sint apți să strălucească pe scenele țării, să ne reprezinte chiar peste hotare. E mult? Nu e mult. Teatrele muzicale, ansamblurile de dansuri, teatrele de operă și operetă au nevoie de dansatori. Cei patruzeci de balerini (fiindcă alți douăzeci vin de la Cluj) sint foarte așteptați, pentru o carieră pe care meseria lor o vrea mai scurtă decît altele.

★

Sint numai șase. Restul au gripă. Și Mirela, care e aici, pare să aibă. Nu par deloc de aceeași vîrstă și totuși gravitează în jurul celor 14 ani pe care îi atestă un carnet de note de clasa a VIII-a (E). Sint deja balerine. Costume negre colante ori, simplu, tricou și pantalon strîns pe picior. Armonia trupurilor este absolut tulburătoare. După un fel de recitare melodioasă (ora este condusă de Alexa Mezincescu) — care indică ordinea mișcărilor — muzica pianului și exercițiul desenează spațiul clasei. Diagonale de brațe și gambe, în căutarea aceluși inefabil punct de echilibru care susține uneori statuile, umplu de îndată suprafața mică a sălii. Și totuși grupa are cincisprezece eleve...

(Continuare în pag. 15)

TANIA RADU

Cuvintele
insetate de real

Niciodată n-a fost mai săracă imaginația poetică a lui Marius Robescu decit în ultimul său volum, **Joc și înviere** (Cartea Românească, 1985), apărut postum, la scurtă vreme după ce autorul a încetat să mai fie printre noi. Observația aceasta nu vrea să însemne numădecit un reproș, ci vrea să spună că discursul liric și-a modificat substanțial înfățișarea, trecind de la inflorescențele imagistice (din primele volume) la parabola și anecdota metafizică, de la melodicitatea confesiunii (din **Inimile de platină**) la fabula lirică și narațiunea candidă. De la poezia cu transparențe boreale, Marius Robescu a ajuns astfel la o lirică bazată pe structuri logice riguroase, pe enunțuri limpede, aproape denotativ însă elegant și ceremonios. Iată o poveste de dragoste în care poeticitatea vine din franciscanismul gestului ipotetic: „Stringindu-te în brațe / ți-ăș face loc în mine insumi / prin poarta coastelor // în mine ai rămâne grea / și în mine ai naște / ca într-o iesle // drept răsplată / teasta mea ar întineri / urechile s-ar imblinzi / ochii mei s-ar umple de aur” (**Dragoste**). Recunoaștem ușor acel hieratism al mișcării din poemele mai vechi și asemenea semne sînt încă mai numeroase, fiindcă parcimonia lui Marius Robescu rar lasă să scape o poezie fără s-o fi supus unui control artistic impersonal. Desenul fin, cu reflexe glaciale reapare și aici în peisaj grațioase, translucide: „Suprafața orbitoare a lacului / în dimineața însoțită de iarnă / roiește de patinorii” (**Patinaj**).

Totuși, starea lirică, vibrația cea mai apăsată vin din surprinderea eufemistică a extincției ridicată uneori la o eschatologie bufonă, abia sugerată însă: „nebulilor fruntea li se aprinde / unul după altul / se scufundă în adînc sfîrînd // eu mă trezesc / într-o plantație de chibrituri arse / cu degetele fripte” (**Roata nebunilor**). Impersonalitatea, provenind din bombardarea sistematică a emoției cu stări de luciditate, o aflăm cu precădere în definițiile lirice ale stării de extaz, ca în acest superb final de poem: „sîntem veseli, chiar fericiți! / ne-am regăsit matricea / singele nostru sare coarda / prin vine” (**Bucolice a III-a**). Însă impersonalitatea nu înseamnă extirpare a lirismului din text, ci proiectare a stării la rang de spectacol vital. Frumusețea versurilor vine, prin urmare, din mitologia senzațiilor, din ruperea simultaneității dintre timpul trăirii și cel al mărturisirii. Efectul este totuși indubitabil, cu tot anacronismul percepției: „Eu, în tinerețe, am suferit mult din dragoste / acum, la maturitate, sînt într-adevăr mîngierea femeilor / rană nevăzută din podul palmelor din tălpi din coaste / mi-o descoperă ele pe pipăite // și o redeschid” (**Rana nevăzută**). Majoritatea poemelor sfîrșesc, de altfel, chiar în momentul de afirmare a crizei, după preparativele lirice ale rememorării, însușindu-și astfel o tehnică a

evaziunii, ce poate să însemne, în ordine empirică, discreție și un anume egoism al suferinței.

Aventura limbajului ca metonimie a ființei e o altă temă lirică a volumului. Identificată cu rostirea, viața nu e decit o formă subtilă de agresiune, sincopă a realului în cuvînt: „Vreau să spun a — dar nu spun decit a / și mă opresc ca la un plîns de durere / vreau să spun ap — dar nu spun decit ap / și tac pe loc asurzit de explozie / vreau să spun apă dar nu spun / decit apă / iar acesta este acum un cuvînt / altceva voi am eu să zic / ce contează / trebuie să port răspunderea vorbelor mele!” (**Sunele**). Nu e mai puțin adevărat că sint și poeme în care supravegherea prea orgolioasă a parabolei naște un agasant retorism al ideii (**Sennul, Clipă, Copilul și oglinda**) ori o gnomică de tot modestă, fără sugestiile strălucitoare din celelalte poezii (**Culoarea, Fulgerul incovoiat, Biserica ascunsă**). Nu ascund, de aceea, că prefer acele versuri în care grația subtilă a imageriei ori naivitatea malițioasă a jocului închid în ele o stare de încordare ce nu mai poate estompa fiorul: „casa are nu număr (cine nu-l știe) / strada are un nume: Strada Umbroasă / cine poate pe adresa aceasta să scrie / cine nu nu ne pasă!” (**Desen infantil**). Chiar intreruptă aici, prin nefericita dispariție a autorului, nu incupe nici o îndoială că poezia lui Marius Robescu a atins implinirea, maturitatea.

RADU G. TEPOSU ■

Si trufie, și umbra

Proza malului de Dunăre și a bălților de prin preajmă, cită s-a tipărit pînă astăzi, are ceva din vitalitatea modelatoare a creației mitologice. De aceea, un prozator de la Dunăre trebuie ori să fie dator în toate autorilor de pitoresc și de fantastic, ori de tot independent. Fiindcă a fi crescut sau așezat temei în Brăila, de exemplu, și a nu ținti la mit și la legendă seamănă nițel a sacrilegiu. Din cînd în cînd însă, cite un artist al locului procedea la o atentă cunoaștere de sine și încearcă și un altfel de scris, mai potrivit năzuințelor proprii, emancipat de cauzele verbului, păsos și argintat, un scris lipsit de acreditările în alb ale metaforei, dar cunoscîndu-și parcă mai bine șansa. Exemplul lui Fănuș Neagu e teribil și pre multii îi frămîntă, dar dacă ne place să observăm că textele sale au o expresivitate unică, să băgăm de seamă că experiența lor e greu de repetat; cine nu înțelege asta la vreme își ratează, dacă îl are, talentul. Ce e unic, în artă, unic rămîne.

La prima sa carte, Corneliu Ifrim arată ce forță are aici, la Brăila, tradiția narațiunii mitice și a rostirii frumoase precum ne arată și modul de a o cînti depărtîndu-se de ea. Povestirile adunate sub titlul **Trufie și umbră** — Editura „Cartea Românească” — cuprind, în chip firesc, o lume de caracter, dovedită în situații excepționale, o trufie, adică, dar și o umbră, o neterminare, o dubitație la excepțional. Un scriitor, care crede

prea mult în extraordinar, are numai un pas pînă la senzațional, iar din senzațional rareori se face artă. Sub lumina tare a unui reflector, lucrurile par indeobște mai interesante decit sint, dar în afara razei reflectorului ele n-au tum să fie altfel decit interesante. Numele unei povestiri anuță, la Corneliu Ifrim, un fapt tensionat, un destin, o categorie umană și parcă o orientare stilistică: Gerul — Teama — Tiliță — Gore — Marea — Balta — Scrisori — Pedeapsa. Întîmplările au o abruptețe remarcabilă și, din primele fraze, darul autorului de a face din orice imagine, se manifestă din plin. La Corneliu Ifrim, spre deosebire de confrății, care, preocupați excesiv de culoarea cuvintului nu izbutesc să ajungă a compune tablouri, vezi bine cu ochii minții ce citești. Și fiindcă scena se construiește destul de net, cu o tăietură viguroasă de gravură în lemn, începi curînd să discerni și calitatea detaliului. Tonul este exact, tușele sînt puse cu o anume rigoare, autorul știe bine de unde pornește și unde vrea să ajungă. Corneliu Ifrim pare a repovesti fluid și în unele puncte sobru niște întîmplări care altfel ar fi fost deteriorate de un folclor mărginaș. El aduce în spațiul literaturii și cu mijloace cultivate, pentru care a plătit un preț de gîndire și răbdare, povestiri „din popor”.

TUDOR OCTAVIAN ■

Reîntîlnire
cu fabula

„Mielul vărgat”, prima carte a ziaristului Vasile Mihai (Ed. Dacia, 1985), este o carte de fabule. Lucru rar, de fabule în proză. De „micro și cvasifabule”, cum o subintitulează autorul. (Ultimul termen e considerat de Aurel Dragoș Munteanu, semnatulor prefeței, ca „esențial” pentru formula artistică a autorului, piesele din volum fiind „mici parabole asupra unor împrejurări semnificative ale vieții noastre”). Oricum, fabulist sau „cvasifabulist”, Vasile Mihai se vadește, de la primele-i rînduri, un condei exersat, extrem de fin, trecut prin filtrul unor experiențe literare pretențioase și ferme. Nici o ezitare, condeul este de fapt un creion de sculptură a cărei incizie în materia fiecărei bucăți este condusă cu o mină de maestru, făcînd ca sforile ce mișcă personajele să nu se vadă iar întîmplările să cadă perfect în rostul lor funcțional. Tehnica, de regulă, constă în a plasa buturuga mică exact în punctul din care un întreg edificiu de prejudecăți și clișee, de artificiu, de fals ori minciună, să se ridice deodată, pe o pirghie nevăzută, în aer, pînă acolo unde, fără nici un rezim pe sol, acest edificiu să ne apară așa cum e, nelegitim, absurd. O bucată ca „Dialoguri pe platou” e semnificativă pentru această tehnică. Mai multe limuzine, parcate în fața unei „întreprinderi comerciale”, birfesc, diminețile, așteptîndu-și stăpînii (gestionari, șefi de depozite) aflați „la lucru”, birfesc așa azi, birfesc miine, pe nesimțite se descoperă mai puține („într-o zi a lipsit un Opel, ba nu, și un Ford Taunus, în altă zi un Renault 16”), dar birfa continuă, intriga stă pe loc, autorul ne „rulează”, pentru ca, brusc, finalul să arunce totul în aer, de fapt să așeze povestea pe sol, constituindu-se el însuși într-o microfabulă: „Într-o dimineată, pe platoul de parcare

Insemnări de lectură

De dragul adevărului

La scurt răstimp, academicianul Șerban Cioculescu a fost prezent în librării cu două masive lucrări, dînd la iveală, sub titlurile de **Eminesciana și Argeziana**, contribuțiile domniei-sale, consacrate de-a lungul deceniilor cercetării vieții și operei celui mai mare liric român precum și poetului **Cuvintelor potrivite**, așezat de altfel în proximitatea marelui clasic, într-un articol omagial din 13 iulie 1968. Aceste lucrări remarcabile, scoase la editura Minerva (redactor Iordan Dăcu) și Eminescu (redactor Mariana Ionescu) urmează dipticului **Viața lui Caragiale**, **Caragialiana**, publicat de Șerban Cioculescu la editura Eminescu, inițiativa de drept și de fapt a acestui tip de volume (colecții).

Ideea reunirii articolelor, recenziilor și studiilor consacrate de un anume critic unui anume scriitor, favorizează, deloc paradoxal, impunerea unor lucrări monumentale. Cărțile astfel construite sînt asemenea mozaicului de mari dimensiuni. Ele reușesc închegarea figurativului din elemente inițial independente și aparent fără legătură, ba mai mult, grație jocului de interferențe și disparități, posedă acea libertate a canalizării investigațiilor istorico-literare și critice, menită să impună o imagine cvasi-totală asupra scriitorului studiat, pe principiul hologramei, dinamică, mereu alta, în funcție de unghiul din care-o privești. Senzația aceasta de proces (comentariu) cu ușile deschise pe care ți-o dă fiecare pagină scrisă de Șerban Cioculescu se răsfrînge benefic în studiile, pledoariile, polemicele, cercetările de arhivistică. **Eminesciana, Argeziana sau Caragialiana** nu au nimic dintr-o receptare reverențios-votivă, de tipul **Hommage à...**

Cele aproximativ două mii de pagini scrise despre Eminescu, Caragiale (plus Ion Luca și „fiul rătăcitor” Mateiu) ori Argezi vădesc un interes constant al istoricului și criticului literar, o curiozitate neistovită, o imensă și benefică muncă de cercetare, soldată cu intervenții decisive, care nu elimină nici o probă și nici un document, povestindu-ne cu savoare odissea descoperirii și punerii lor în vileag. Practicînd dezinvolt romanescul și eruditia, critica lui Șerban Cioculescu refuză tonul encomiastic, e circumspectă față de poncife și tabu-uri. Ironică și sarcastică, ea sancționează fără menajamente diletantismul, ignoranța și aproximațiile, amendînd pudibonderia sau incompetența, în relevarea datelor reale de istorie literară sau biografie, dovadă piesele aduse în discuție, privitoare la ascendența maternă a lui Argezi (**Doctorala logică feminină, Aristare a înviat**) sau condamnarea sub un titlu fără drept la recurs a gafelor unor pseudo-versiuni din lirica eminesciană (**Un masacu artistic și de limbă**).

O privire superficială, atrasă de numărul de „revelații” și de „contestații” din aceste pagini ar putea să piardă din vedere acțiunea constructivă din exegeza cioculesciană, prezentă de-a lungul sutelor de pagini și-al deceniilor de cercetare prin biblioteci și arhive. Sumarul volumelor **Eminesciana și Argeziana** infirmă această înțelegere periferică a criticului. E suficient să amintim analiza relațiilor dintre Eminescu și Maiorescu (subminată o vreme de prejudecăți și „antimaiorescianism”), studiile privitoare la Eminescu văzut de romancier, cu marcante contribuții legate de biografie și contextul istoric-literar, social și politic, cercetarea cu lupa lexicografului și editorului de înaltă clasă a tuturor edițiilor eminesciene sau analizele pe sute de pagini consacrate în secțiunile **Poetul și Prozatorul** lui Tudor Argezi. Argezi e cercetat cu toate uneltele criticii și istoriei literare. E citit cu microscop de stilistician (**Probleme de metrică...**), **Metafora „stepei”**, **O figură de stil, oxymoronul**. Poetul e explicat vers cu vers celor striviți de preconcepția că Argezi ar fi un liric obscur (**Este Argezi un poet obscur? sau Alte piedici în receptarea poeziei argeziene**).

De dragul adevărului dar și din pricina plăcerii de a-și exhiba spiritul scormonitor căruia îi convine să „ergotizide” (cum ar spune francezii, în spirit cioculescian), criticul e mobil și sagace, pedant și imprevizibil, iubind critica „dialogată” pe care n-o interesează singurătatea monologului aerian într-o carte, ci vibrația și febrilitatea vocilor încrușîndu-se în agora. Dovadă sînt dialogurile purtate de Eudoxiu cu învățăcelul său, în paginile revistei **Ramuri**, reuate la sfîrșitul volumului **Argeziana**, unde se discută și se polemizează de dragul deiziei **Amicus Plato, sed magis amica veritas** dar și de dragul dezarmării „adversarelor”.

Organizarea pe secțiuni tematice a volumului **Argeziana** are meritul de a sublinia direcțiile de interes ale cercetării întreprinse de Șerban Cioculescu, privitoare la viața și opera lui Argezi, al cărui „zăvod critic” fusese decretat, încă din 1929, de Vladimir Streinu. Aceași fervoare critică, istoric-literară și arhivistică străbate și exegeza eminesciană. Sumarul de la **Eminesciana** nu mai este montat pe secțiuni, precum cel de la **Argeziana**, deși prezența lor ar fi organizat o materie, o logică lăuntrică a cercetării și o consecvență ce se cuvneau reliefate. De altfel, tipul acesta de exegeze ar câștiga însoțite de o prefață care să arate cum plăcile fragmentare pot deveni plăci turnante și cum mozaicul este capabil să figureze monumental valorile literare.

Faptul că un critic și istoric literar a consacrat sute de pagini unui mare scriitor fără ca cercetarea lui să-și fi arogat titlul de monografie nu răpește studiilor și articolelor sale acel liant pe care-l dă opțiunea pentru o anume valoare. Fragmentarismul exegezelor cioculesciene vine, cred, și din oroarea de hagiografie. Și totuși „monografiile” sale se scriu chiar împotriva voinței afișate. Clădite din texte disparate, din studii tipărite la **Breviar**, din conferințe și articole polemice ori omagiale, „monografiile” își trăiesc (sau mimează) timp de decenii condiția de fragmenterium, pentru a rămîne deschise, vii, creditabile, disponibile în fața unor acumulări ulterioare. Ele au ceva din geologia arhipelagului de corali care scoate la iveală mereu alte tărîmuri și cristalizări aparent solitare și disparate, în timp ce construcția și unitatea aparțin adîncimii tutelare, solidară cu părțile, cel puțin prin stilul și caracterul criticului.

Fragmentarismul este și un mod inteligent de a aduce în plină lumină elemente și piese ce pot să fie astfel mai bine „povestite”, memorate, întoarse pe toate părțile și inventariate precum cioburile unei amfore, ce s-ar reconstitui din ele, răpîndu-le însă gloria unei autonomii prezumtive.

Subminînd ceremonile anchilozate ale criticii și istoriei literare, Șerban Cioculescu ni se arată în **Eminesciana și Argeziana** același cercetător ce montează din rigoare un suport al ironiei și din ironie un suport al rigoării. Incriminînd eclipsele spiritului critic și-ale informației și refuzînd acel mod de a iubi literatura care e totuna cu ditirambul și cecitatea sau, mai rău, cu un exercițiu de genuflexiuni.

DOINA URICARIU ■

CAP LIMPEDE

● O școală de gazetărie. Ar fi aproape imposibil să prezentăm în amănunt conținutul ultimului număr al revistei ieșene **Opinia studentescă**, nu fiindcă materialele publicate aici sînt numeroase și de o mare diversitate, ci pentru că toate au o consistență și o relevanță publicistică pe care un scurt comentariu le-ar simplifica, fatalmente. Cînd într-o astfel de revistă sînt citite cu interes atît notele și instantaneele din viața studentescă, precum și anchetele pe teme studentesti (cum e aceea, extraordinară, intitulată **Dacă dragoste nu e, nimic nu e...**, realizată de Flo-

rin Zamfirescu), cînd se remarcă prin competență atît articolele și eseurile pe teme culturale (**Blaga și Cassirer de Liviu Antonescu**, **Eseu în limba povestirilor humuletene** de Luca Pițu, **Dogme despre ironie** de Ioan Buduca, **Gînduri despre firea românească** de D. Stăniloae, **Degete zdrebite** de N. Steinhart), cit si traduceri din literatura străină (Ernst Jünger, Jorge Luis Borges), cînd o asemenea revistă, asadar, strînge în paginile ei colaborări de cea mai înaltă profesionalitate, desi singura specializare în materie a redactorilor se numeste talent si pasiune. im-

presia noastră se ridică degrabă de la admiratia complezentă la pretuirea cea mai sinceră. Stefan Berbec, Constantin Antonei, Florea Ionicioaia, Valentin Gora, Daniel Condurache, George Lazăr, Silviu Lupascu, Doru Mateciuc, Silviu Alupei, Valeriu Gherghel, Sterian Pricope, Puiu Moșneagu, Alina Sorohan, Radu Eugeniu Stan, Dorin Tigănaș, Camelia Varvara și Florin Zamfirescu sînt de acum nume pe care presa noastră se poate bizui fără nici o reticență. căci, prin ce au demonstrat de citiva ani, ei pot fi considerați gazetari cu înaltă calificare. La Iasi, o școală de pu-

blicistică a arborat o firmă pe care, iată, nimeni nu se mai poate preface că n-o vede. (Radu G. Teposu) ● Publicitate? În penultimul număr din **Lucafărul**, la rubrica „Breviar” este remarcată schița **Călătoria** de Mariana Brăescu, apărută într-o publicație editată de B.T.T. Ciudat ni se pare că semnatulor notei a fost nevoit, pentru lectura respectivilui text, să apeleze la o revistă ocazională, cînd mult mai simplu ar fi fost să-l fi citit chiar în coloanele **Lucafărului**, unde el a fost recent publicat, într-o a doua ediție, nerevăzută și neadugită. (D. Mucenie)

a apărut un măgar. Iși mișcă, într-o parte și alta, capul și coada, apărându-se de muște. O fi însemnând parcare interzisă? ..."

Tema care are să-l obsedeze pe Vasile Mihai — vezi „Mielul vârgat“, ca și alte bucăți, poate cele mai bune din carte — este cea a „lupului mincat de oi“. Povestea mielului convins de lup că lumea e o conjurație a oilor, constituită pervers și diabolic împotriva lui, a lupului, și că acest lăcăț al universului trebuie spart cu dinții (cu dinții lupului!), e antologică. La fel, povestea caprei care-și cumpără din Obor un lup (pare-se, pe pretul citorva iezi...), pe care-l duce, fericită, acasă, ca să-i vegheze din geam joaca puilor. (Ea, capra, n-are vreme de asta, ea e o ființă abstrasă cotidianului, visătoare, drept care se așterne pe visat și visează, visează...). Repovestite, bucățile par „morală pură“, și, sigur, Vasile Mihai e un moralist, altfel n-ar scrie fabule, dar modul în care-l conduce pe cititor spre morala textelor e de o rară subtilitate, emancipând-o din țesătura epică printr-un întreg labirint de efecte și de nuanțe. Îi repugnă virulența satirică, preferându-i tchinăria (cel mai adesea tandră), e blînd, e sfîtos, e grav cu măsură, e liric, ironic, inteligent, de o inteligență iradiantă, mîtrălînd uneori (subtil) obiecte, personaje și întâmplări, dar detestînd totdeauna caricatura lor.

O carte plină de prospețime, reluînd, verificînd și argumentînd prin formule noi întîlții clasice ale fabulei, fermecătoarele clișee care ne-au încîntat copilăria, reacomodînd-ne neașteptat cu ele.

ILIE PURCARU ■

O sepală, o petală și-un spin

„O sepală, o petală, și-un spin, bunăoară / Într-o zi oarecare de vară — / O ceșcuță de Rouă — o Albînă ori două — / O Adiere de vînt — un frunziș fremătînd — / Și eu sint o Roză!“ Poezia, ați recunoscut-o, e scrisă de Emily Dickinson. Dar nu numai în această poezie și nu numai în celelalte poezii Emily Dickinson scrie tot felul de substantive cu literă mare. Și în corespondența pe care a purtat-o, poeta scria cu literă mare numele a tot felul de lucruri. Asta înseamnă că, în universul ei, o mulțime de lucruri sînt ființe ca toate ființele și poartă, ca toate ființele, nume.

Gabriela Agăfiței* este, în pictură, o altă Emily Dickinson. În pictura ei o mulțime de substantive comune devin nume proprii. Dacă vezi un portret de copil, pe umărul lui vezi o Păsăre. Nu știi la ce să te uiți mai întii și nu știi ce să scrii cu literă mare: Copilul sau Păsărea. În altă parte vezi o Broască Țestoasă, cu mult mai Mică decît „fata cu cercul“. Dar îți vine să scrii Broasca Țestoasă cu litere mari și fata cu cercul cu litere mici.

Într-un foarte frumos autoportret, te uiți mai degrabă la umărul diafan, acoperit cu o Aripă de Libelulă. Umărul pare că se desfoliază de carne. Scrii și carne, cu toate că simți că trupul nu are „corporalitate“. Insesizabilă, aproape absentă, și Carne e un nume propriu, ca toate ficțiunile care se nasc atunci cînd lucrurile dispar. Pentru că acesta este secretul acestei picturi, ca, de altfel, și secretul poeziei lui Emily Dickinson: ca să devină ființe, lucrurile trebuie să dispară. Pînă și lucrul-om trebuie să dispară, pînă și lucrul-eu. Ca să poți să scrii Eu — trebuie să tai cuvîntul și litera mare s-o dai altui lucru: Roza.

Descoperisem, la Gabriela Agăfiței, o mare aglomerare de lucruri și de întâmplări într-un tablou. Privindu-le, acum, constat că sînt foarte puține și totuși tabloul e plin. Aceasta pentru că la ea în tablou nu există lucruri, există numai ființe. Și, între ele, cîteva liniuțe de legătură sau cîteva cratime, ca în poezia lui Emily Dickinson. Acolo unde vedeți, în poezia citată, o liniuță, sînt o mie de lucruri absente și o mie de cuvinte în plus. Liniuța nu există acolo ca să faceți vreo

legătură între o imagine și alta, ci ca să simțiți că, prin artă, eliminînd, adică, tot ce este în plus, în orice spațiu în care ne-am permise luxul să visăm ca într-un cîmp cu flori, ne putem înconșura cu strictul necesar. Dacă există acolo trei lucruri-ființă, e de ajuns.

* Gabriela Agăfiței — expoziție de pictură și grafică, Galeria „Cupola“ din Iași, martie, aprilie 1986.

VAL CONDURACHE ■

Geniul omului practic

Din serialul științific *Civilizația metalului*, producție a studiourilor australiene, s-au transmis deja 11 episoade. Fiecare deosebit de interesant în felul lui și toate la un loc constituindu-se într-o sinteză a evoluției civilizației umane bazată pe crearea de către om a diferitelor tehnologii de prelucrare a metalelor. Cuprul, bronzul, fierul, oțelul, alumiuniul s-au așezat pe rînd ca vertebre ale unei coloane care a înălțat ființa umană, dîndu-i forța de a aspira, concepe și realiza pentru sine o viață nouă. Realizatorii filmului au subliniat cu onestitate adevărul că multe din descoperirile și creațiile tehnice care au impulsinat la timpul lor dezvoltarea societății omenești sînt realizări de geniul omului practic. Astfel fierul Newcomen a soluționat problema scoaterii apei din minele de cărbuni — necesar pentru cuptoarele în care se topeau metalele — cu pompa acționată de forța presiunii atmosferice. Aurarul Gutenberg inventează literele mobile din metal și presa de imprimat, precizarea lui adevărîndu-se cîrînd: „Cu armata mea de 26 soldați de plumb voi cuceri lumea!“ Faraday, fiu de fierar, ucenic legător de cărți, a dăruit semenilor cea mai folositoare formă de energie: electricitatea. Tot un fierar, Abraham Darby, „inventează“ cocsul, inaugurînd o nouă eră a fierului. Frații Wright, negustori de biciclete, au experimentat un aparat pentru zbor prelungit, demonstrînd cum se poate zbura și cîrmi în atmosferă. Fiul unui fermier, Henry Ford, folosînd noile surse de energie, a creat industria automobilului. Aceștia și alții încă și-au înscris numele în Cartea de aur a științei și tehnologiei mondiale. Așa cum în corpul uman toate organele și toate sistemele funcționează în interdependență, întretînîndu-i starea de viu, la fel toate cele născute din mîntea și din miinile omului formează un angrenaj care l-a condus și-l conduce pe calea civilizației și progresului. Prima locomotivă și primul automobil sînt borne importante pe acest drum. Aparent o fantezie, Turnul Eiffel a fost ridicat ca un simbol al optimismului și încrederii omului în progres. Să nu uităm nici Coloana lui Brâncuși de la Tg. Jiu!

REGHINA VĂRVICI ■

„Corina“

Moștenirea literară lăsată de Mihail Sebastian a încîntat, de-a lungul vremii, mai mulți compozitori care s-au aplecat cu dragoste și cu respect asupra textelor scriitorului, dîndu-le prin muzică o a doua viață, do-

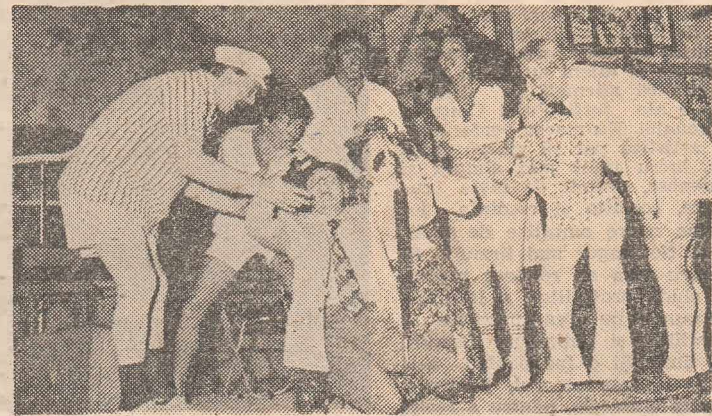
vădă și ultima realizare după „Steaua fără nume“, care a devenit o operă importantă în creația lui Emil Lereșcu, opus ce va stîrni, fără îndoială, numeroase discuții, mai ales cînd ea va vedea luminile rampei. Să recunoaștem, spiritul romantic și plin de poezie al scrierilor lui Sebastian invită, parcă, la abordarea lor de către muziceni, iar muzicalul „Corina“, adaptare după „Jocul de-a vacanța“, datorat experimentatului Edmond Deda, stă drept mărturie a faptului că o piesă teatrală de valoare poate deveni, oricînd, o lucrare a genului muzical-dramatic. Cu două condiții, însă: respectul față de textul literar și talentul compozitorului. Ori, în „Corina“, acest preambul există la tot pasul, deoarece nu numai că fiecare cuvînt scris de Sebastian a fost menținut, dar el a căpătat valențe superioare prin sublinierea muzicală, pregnantă și accesibilă, vădită în melodiile cîntate ori în fondul muzical instrumental ce vine în sprijinul ideilor expuse în proză.

Sigur că muzicalul, gen în plină afirmare internațională (care — din păcate se confundă adeseori cu music-hall-ul), era, poate, mai potrivit pentru „Jocul de-a vacanța“, intrucît aici nu există „numere“ separate, ci o înlîntuire perfectă a literaturii cu muzica. Spargerea convenției text — „număr“ este tocmai ceea ce, de ani de zile, Edmond Deda experimentează în lucrările sale mai mari, din care amintim „Acul cumețrei Gurton“, după T. Stevenson (în regia lui Iannis Veakis), „Dulce pasăre a tinereții“, după Tennessee Williams (regia Mihai Berechet), „O noapte de carnaval“, după Vasile Alecsandri, „Nu vreau să mă însor“, după „Un om oarecare“ de Horia Lovinescu etc., în total 10 muzicaluri care preced pe „Corina“, muzicalul de referință, distins cu titlul de Laureat al Festivalului Național „Cîntarea României“ și care nu întîmplător se joacă pe numeroase scene românești și străine.

Discurile, purtînd același titlu, ascultate recent de noi, ce s-au bucurat de succes pînă și la Salzburg, orasul festivalurilor mozartiene, probează în cele 100 de minute rezumatice, talentul și adaptarea firească la muzical a unor actori de înaltă clasă, ca Florin Piersic, Matei Alexandru, Victor Moldovan, Vali Neulescu și alții, dar — mai ales — intrarea în teatru pe usa din față, în calitate de actriță, a Angelei Similea, în dificilul rol al Corinei. Să subliniem totodată și meritul incontestabil al regizorului Matei Alexandru, care a știut să o transforme pe populara noastră cîntăreață, într-o interpretă totală.

„Corina“ a avut un destin fericit. În ciuda timpului scurt, care s-a scurs de la data cînd ea a fost scrisă, muzicalul a cunoscut numeroase montări, iar cea mai recentă dintre ele, la Teatrul „Constantin Tănase“, a adus în scenă pe George Paul-Avram (Stefan Valerieu), Marina Seupra (Corina), Rodica Popescu Bîțănescu (Madame Vintilă), Mircea Constantinescu (Jeff) și Ștefan Teodoriu (Călătorul), restul distribuției rămînd aceiași ca în prima prezentare bucureșteană, ca și din emisiunea discografică a Electrecordului. Momentele „Viața e ca un izvor al fericirii“, „Bună dimineața mîntilor“, „Vis de iubire“ și „Dragoste“, ce au devenit șlagăre cunoscute și reluate în diverse concerte, la care adăugăm prologul și epilogul, introduce și interpretează chiar de către compozitor, contribuie din plin la realizarea teatrală. Muzicalul este un gen iubit și apreciat de public, gen care — prin demonstrația splendidă a lui Edmond Deda — ar merita mai multă considerație și preocupare din partea creatorilor și, implicit, a instituțiilor de referință.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Cronica literară

de C. Stănescu

„Idei și forme literare pînă la Titu Maiorescu“

Urmărind evoluția ideii de literatură în vechile scrieri românești (religioase și cronicești), trezirea conștiinței literare, întiile încercări de normare, apariția gramaticilor și retorilor, eterogenitatea normelor și separarea domeniilor (poetică — retorică), încercările de versificație, definirea stilului și avaturile limbii literare, teoria traducerii și rolul metodologic al imitației, sensul originalității și nașterea criticii literare etc. Al. Hanță ne dă probabil cea mai complexă istorie a ideilor literare pînă la jumătatea sec. al XIX-lea propunînd, totodată, un model organic al dezvoltării literaturii și formelor ei de expresie. În centrul acestui model stă înțelegerea originalității ca permanentă asimilare și restructurare a tradiției, perspectivă din unghiul căreia este formulată o „normă“ cit se poate de verosimilă a progresului literaturii române. Vreau să spun că întreaga sa cercetare, cu aparențe pozitivistice, utilizînd din plin descrierea și studiul comparativ, analiza tehnică mergînd pînă la detaliile ce dau adesea cărții caracterul unui tratat doct și oarecum greoi pentru un cititor neprevenit este ferm orientată de un punct de vedere unificator. În lumina acestuia, luxul descriptiv și analitic al volumului ne apare ca o veritabilă restaurare a originalității acelei etape de început a literaturii române puse, de majoritatea cercetătorilor, sub semnul strivitor al modelelor împrumutate. Însă, precum se știe, a împrumuta nu este totuna cu a imita iar „Legislatorii“ marilor culturi n-au pus împrumutul sub semnul fatalității epigonismului ci al nevoii de instruire și educație prin influență și asimilare, potrivit unor norme și obiective interne. Originalitatea, relativă, este expresia interacțiunii dintre modelul împrumutat și structurile mentalității care îl utilizează. „Noi sîntem — scria Gustave Lanson — italieni, greci, latini, spanioli, înainte de a fi noi înșine în codoperle noastre clasice (...). Punctul de vedere al lui Joachim du Bellay este cel just atunci cînd el compară cu o victorie transportul bogățiilor culturilor străine într-o noastră și invită tineretul francez la asaltul, la jefuirea Greciei, Romei și Italiei“.

Ce au „jefuit“ (împrumutat) primii noștri cărturari și literatori în truda lor eroică de a înzestra limba și scrisul românesc cu mijloacele apte să comunice idealuri și trebuințe naționale? Răspuns exhaustiv la o astfel de întrebare, cartea lui Al. Hanță este un studiu de o rară acribie filologică și istorică al formelor împrumutate și al treptatei lor emancipări și prefaceri, pînă în pragul epocii critice și sintetice rezumată de acțiunea instauratoare a lui Titu Maiorescu.

„Nu e popor care să nu fi împrumutat de la altele“ — susține G. Ibrăileanu în „Spiritul critic în cultura românească“ același care, în pofida acestei juste observații, scria: „Toată istoria culturii românești, de la sfîrșitul veacului de mijloc, pînă azi, e istoria introducerii culturii străine în țările române; și toată istoria culturii românești din veacul al XVI-lea pînă azi, nu e decît istoria introducerii culturii apusene în țările române și a asimilării ei de către români“. În consecință, G. Ibrăileanu fixează apariția spiritului critic în cultura românească abia în secolul al XIX-lea, în ambianța ideologică apărută în urma revoluției franceze. Acest punct de vedere restrictiv va fi îmbrățișat, în esența lui, de către mulți ideologi literari, inclusiv de critici de talia lui E. Lovinescu sau G. Călinescu. Reevaluarea, corectarea unei atari poziții restrictive va veni tîrziu și ea nu este dominantă nici astăzi.

Dificultățile de care s-au izbit istoricii literaturii noastre vechi au fost mereu absența ori „sărăcia“ conștiinței ei teoretice, inexistența spiritului critic și modicitatea ideilor despre scris și artă literară neobservîndu-se, însă, că acestea apar în număr considerabil dar în contexte cu finalități distincte, uneori străine la prima vedere de orice interese literare. Oferind o selecție bazată pe gust, G. Călinescu a „salvat“ prin antologare o seamă de pagini „frumoase“ din întiile noastre scrieri respingînd, în esență, ideea de literatură intrucît lipsea conștiința unicului criteriu admis, cel „beletristic“ precum și „spiritul critic“ în accepția lui maioresciană. Cercetările mai noi, redeschizînd paginile acestei oropsite „literaturi vechi“ încearcă să le restituie ceea ce li s-a refuzat: funcționalitatea, capacitatea de a răspunde, în forme adoptate și uneori sensibile restructurate, unor cerințe organice, altele decît acelea cărora le-au răs-puns modelele împrumutate în spațiile lor originare. Este exact ceea ce demonstrează, cu o largă desfășurare analitică și ideologică, lucrarea lui Al. Hanță. Ea abordează „literatura veche“ prin prisma sistemelor de norme și reguli (embrionare, imperfecte, stingace, pline de improprietăți, perifraze etc.) care o însoțesc în permanență, în fiecare etapă. Aceste, mai întii, rudimente de retorică și poetică nu exprimă un instinct epigonic, o debilitate imitativă ci un dureros și eroic efort de a instrumenta, în vederea unei bune comunicări, idei și obiective naționale. Efectul lor suplinește absența capadoperelor. Literatura, cită este, se naște într-un context dominat permanent de necesități care o transcend și care dictează, totodată, împrumutul. Este o urgență patriotică, socială, națională ce stă mereu în spațiile adaptărilor și care, tocmai de aceea, nu rămîn de la început, simple implantări, ornamentale și decorative. Meritul remarcabil al cărții lui Al. Hanță provine din stabilirea cu o rigoare rareori întîlnită a necesităților care au cerut o formă, un model sau altul precum și a modificărilor survenite sub imperiul acelorasi cerințe. Aceste eforturi ale întiilor cărturari români de a dezvolta ideii și mijloace corespunzătoare propriei lor evoluții și sincronizări cu nivelul universal nu pot fi imaginate (deși au fost!) „în afara unui proces intern de selecție, delimitare și sinteză critică, influențele fiind subordonate unor cerințe organice, grefate pe inițiale izvorite din propriile noastre realități“. Potrivit acestei înțelegeri, autorul relevă pe bună dreptate „spiritul critic“ care patronează selectarea și adaptarea împrumuturilor. „Prin aceasta — arată Al. Hanță — nu negăm rolul stimulator al influențelor străine, normale mai ales în cazul unei culturi, aflată la confluența unor mari zone spirituale, cum este cea română. Dorim doar să atragem atenția asupra unei vechi erori, cu origini în aplicarea mecanică la realitățile noastre a unor fenomene petrecute sub orizonturi străine, și care ne plasează sub zodia unui epigonism de lungă durată, minimalizînd originalitatea uneia dintre cele mai caracteristice și eroice perioade din istoria înălțării noastre“. Eroică, pentru că a „români“ limba și a pregătii structurile, ideile și formele literare ajunse apoi la maturitate. Ea însăși o pledoarie argumentată, bazată pe fapte de natură istorică, filologică, retorică și poetică, lucrarea lui Al. Hanță indică o solidă cale de acces către originalitatea unor secole minimalizate sub raport literar și cultural: secolele eroice ale unui mare dinamism spiritual ce închipuie trunchiul pe care se va înălța coroana culturii și literaturii noastre moderne.

Primul gest pe care l-a făcut țărâna Ioana dintr-un sat al comunei Grivița, județul Vaslui, a fost să scoată Diploma de Mamă Eroină. Nu mai rețin de unde a apărut diploma aceea în fața noastră și nu știu de ce, acum cînd scriu îmi vine să cred c-a scos-o din sin cu gestul acela străvechi al țărăncilor bătrîne care, neavînd portofele, genți, poșete, mape, plicuri și alte invenții ale marochinării moderne, își țineau cînd plecau la drum banii sau actele de valoare în sin.

Îmi amintesc acum de povestea fabuloasă, veche și ea de aproape două sute de ani, a unei alte țărănci din Maramureș care a rănci un an pe jos pînă la împăratul, la Viena, și a venit în celălalt an înapoi acasă, tot pe jos, cu diplomă și acte în regulă asupra pămînturilor strămoșești, și care în tot acest timp, în acești doi ani adică, și-a purtat actele dovedi-

Diploma

toare ale dreptății ei asupra străinilor, în sin. Și nu avea decît 18 ani cînd a plecat la împăratul și 20 cînd s-a întors acasă.

Am fost așadar atît de surprins cînd am văzut ce-mi arăta mama Ioana din Moldova incît n-am mai avut puterea să mă mai uit și să citesc ce scria în diplomă. Probabil că femeia aceasta, una din mamele numeroase ale pămîntului românesc, asemănătoare tuturor femeilor născătoare de fii care au ținut verticalitatea Carpaților prin milenii cu jerfa lucrătoare a propriilor lor oase, femeia aceasta uscată și mărunțică contrastînd violent prin înfățișarea sa cu puternica realitate de a fi adus pe lume 11 vieți omenești, își ținea Diploma de Mamă Eroină în casă, pe perete, cum unii intelectuali își țin diploma de absolvire a universității în sufragerie, în rame aurite, pînă la adînci bătrînețe. Diploma din miinile și din casa femeii, acolo într-un sat mărunț al unei mari comune de la marginea județului Vaslui, îi atesta că făcuse și ea ceva în viața ei, absolvise și ea un fel de universitate în care trecuse de 11 ori examenul dintre viață și moarte și ieșise de fiecare dată învingătoare, victoriile ei numindu-se nu note trecute într-un carnet oarecare ci vieți omenești în carne și oase, alăptate la sinul ei, legănate de brațele ei, puse pe picioare și apoi rînduite în rosturile firești ale comunității în mijlocul căreia văzuseră lumina zilei.

Diploma de Mamă Eroină, nașterea a 11 copii. Aceasta era arma ei de apărare și atac. Așa cum aceasta a fost arma noastră secretă cu care ne-am apărat ca popor și am supraviețuit de-a lungul milenilor în curțile rodnice ale Carpaților noștri.

La curțile dorului nostru.

ION ZUBAȘCU ■

Tablou de familie

Se numește Sever. Vătiu Sever. Dar toată lumea din oraș îl cunoaște și îi spune: Severin. A împlinit, nu demult, prin ianuarie, patruzeci de ani. A plecat, în lume, ca să-și câștige o bucată de pine, din comuna Prunișor lăsînd acasă încă patru frați. A făcut școala profesională tocmai la Arad, devenind timplar de mobilă. S-a întors la Severin și a lucrat un timp la combinat. S-a simțit atras de viața marilor șantiere și s-a dus la Porțile de Fier. Aici s-a mai calificat în câteva meserii, fiind pe rînd și montor, și fierar betonist... La Porțile de Fier, asta cu mulți ani în urmă, a cunoscut-o pe Ioana. Aici ar trebui să facem o paranteză. Ioana, pe numele ei de familie Aspru, s-a născut în același an ca și Sever, în co-

muna Iancu Jianu din județul Olt. Exact ca și numele viața i-a fost aspră și grea. A rămas de mică orfană și a picat, să spunem așa, în grija bunicilor. Dar, și aceștia s-au prăpădit iar Ioana și-a petrecut restul anilor de tinerețe la un cămin pentru copii. Statul a avut în continuare grijă de ea. S-a calificat în meseria de vopsitor și a fost repartizată la șantierul naval din Drobeta Turnu Severin. Era frumoasă și știa să danseze. De aceea a fost repede acceptată în echipa de dansuri populare și, rînd pe rînd, ani de zile, a prezentat diferite spectacole în multe locuri din țară. Așa a fost și la Gura Văii. Acolo l-a cunoscut pe Severin. De acum încolo povestea este mult mai simplă privită dintr-un punct de vedere. Exact ca și în filmele

și cărțile de dragoste: cei doi s-au plăcut, cum se spune, la prima vedere și după ce Severin a prezentat-o pe Ioana părinților, i-a cerut mîna. Au făcut nunta într-o primăvară și s-au mutat într-un apartament de două camere. Pe atunci nu bănuiau că viața lor o să fie foarte trepidantă și o să aibe 11 copii. Rodica a fost prima fetiță care le-a bucurat existența. Acum are 19 ani. Lucrează la combinatul chimic din Craiova și este la casa ei. Mariana este în clasa a douăsprezecea și joacă handbal de performanță. Vrea să facă în continuare sport fiindcă se spune că este un veritabil talent. Și fiindcă tot am mai făcut o paranteză trebuie să mai spunem că Severin, odată cu copiii și-a continuat la seral studiile. A terminat liceul iar acum, el, este pedagogul lor...

Firuța este cea de a treia fată iar în prezent este elevă în clasa a noua. A făcut gimnastică chiar la Deva. A urmat Cristina Tudorița care este în ultimul an la generală. Primul băiat a fost de fapt cel de-al cincilea copil. Viorel. Este talentat la muzică și învață vioara. Florin este în clasa a cincea, învață bine și este și la un club sportiv unde face box. Laura este în a doua și, o spune toată lumea, este cea mai bună din clasă. Are numai note de 10. Urmează Dragoș Claudiu. Este în clasa întâi și a fost dat la șase ani la școală. Cel cu numărul nouă se numește George și face în aprilie patru ani. Urmează Alina care are doi ani și jumătate, iar Danuț care are doar unsprezece luni... Asta-i pe scurt, dacă se poate spune așa, toată familia lui Severin...

verin mare. Alții și zeci n-am grafie tras, și album verin tografi mai m tură și fotogr pe o 1 delor famili scrie :

Cîntarea României

Amintire de tînăr

Ironie și duios, cameleon și sarcastic, plin de talent și făcînd o cuceritoare risipă de energie grupul de cincisprezece ingineri stagiați și studenți politehniști denumit „Vouă” are aerul gălăgios al trupelor ambulante din zilele bune, cînd oarecui unei formații studențești, ironia inteligentă a unei reviste și verva unei grupe de adolescenți care colorează strada. Sint captivanți, molipsitori, jucînd și jucîndu-se cu o plăcere nebună, fără profesionalism în sensul riguros al termenului dar cu o priză la public demnă de mari capete de afiș. În fond, nu sînt decît o simplă trupă studențească, deja consacrată, care și-a depășit cu mult condiția. Înființată cu patru ani în urmă la inițiativa, pe atunci a studentului Adrian Feteacău, (acum inginer la Intreprinderea de Contactoare Buzău) trecînd prin mai multe formule și prin cîteva fil-

tre de competiție studențească. „Vouă” a început să însemne ceva mai mult. Asta pentru că n-a iertat nici un loc în care a găsit cel puțin cîni ascultători, și în curțile școlilor, pentru a convinge elevii, și te stradă, ca-n vremea teatrului englez, vînzîndu-și singuri biletele, intrînd în sufletul oamenilor, fără să stea nimănui în gît, cîștigînd adepți și la Tirgu Jiu, și la Cluj-Napoca, Găești, la Bușteni, și pe litoral, și pe scenele sau în holurile căminelor studențești. Acest grup are ceva din verva nebună a brigăzilor de altădată a Academiei de Studii Economice (redușă acum doar la momentele de festival). Atîta doar că nu dansează. În rest, mușcă răutăcios din mîndria prostului, ride molipsitor pe seama treburilor făcute pe dos și cîntă cu sensibilitate, despre dragoste, despre prietenie, despre lucrurile eterne și trecătoare

ale vieții. După două glume bune vine un cîntec cu Raul Cîrștea sau un moment poetic de cea mai bună factură. Nimic de sușă, nimic de prost gust. Doar cite o stingăcie care nu face decît să sublinieze nivelul ridicat la care prin strădanie, pasiune și talent au ajuns niște animatori afirmați pe diferite scene ale festivalului Cîntarea României. Nu marea performanță artistică par să vizeze ei, ci un lucru mult mai simplu și omenesc, definit de niște cuvinte, socotite și credința lor „Cine n-are amintire de tînăr, o să fie singur mai tirziu”. Și pentru asta se reunesc mereu, în ciuda profesiilor, a locurilor de muncă nu prea apropiate, a familiilor și puținelor ferește de timp. Și o fac pentru a-și pune la cale umorul, pentru a repeta cîntecule, pentru a recita

ALBINELE ADUC BANI ȘI SĂNĂTATE!

Fotografie de VICTOR RADULESCU

Cercetătorilor români le revine meritul de a fi obținut, ei singuri și pentru întâia oară în lume, nu șapte, ci nouă produse ale coloniilor de albine, adăugând celor cunoscute (miere, ceară, propolis, venin, păstură, polen, lăptișor) alte două: apilarnil și trituratul de albină. Este doar unul din exemplele ce recomandă apicultura națională pe plan mondial pentru meritele sale de excepție. Cunoscute și apreciate deopotrivă s-au făcut în continuare investigațiile vizând genetica și ameliorarea albinelor, resursele melifere, patologia apicolă, precum și producerea și administrarea unor variate medicamente apiterapice. Recunoașterea internațională a acestor realizări este atestată, între altele, de înființarea în țara noastră a Institutului internațional de tehnologie și economie apicolă al Apimondiei și prin faptul că, timp de 20 de ani, președinția Federației internaționale a asociațiilor de apicultură a fost încredințată unui român, profesorului Venecslav Harnaș.

De curind, a fost aprobat Programul de dezvoltare a apiculturii în perioada 1986—1990. Sub raport teoretic și practic noile măsuri și direcții de principiu destinate acestui important sector al zootehniei românești se subordonează unui concept de bază al politicii economice a statului nostru, preocupării sale constante pentru valorificarea deplină, la cotele superioare, a bogățiilor naturale din patria noastră, a resurselor și rezervelelor naturale și umane, a inteligenței creatoare și spiritului novator. În acest larg context, programul amintit își propune — potrivit recomandărilor făcute de conducerea de partid, de tovarășul Nicolae Ceaușescu personal — să concentreze într-o acțiune unitară producția, cercetarea și valoroasele tradiții existente, să le grupeze în jurul acestor minunate uzine vii care sînt coloniile de albine. La ora cînd încredințăm tiparului aceste rânduri, cititorii cunosc, desigur, principalele direcții și obiective ce vor asigura dezvoltarea și modernizarea acestui important compartiment economic. Reamintim totuși că pentru sporirea constantă și ritmică a patrimoniului apicol, un aport de o mai mare importanță revine în viitor unităților de stat și cooperatiste. Acestea împreună cu stuparii particulari au datoria de a asigura, de la an la an, creșterea producției de miere, polen, păstură, lăptișor de matcă, propolis și produse apiterapice, sau ceea ce reclamă extinderea resurselor melifere naturale și cultivate, cuprinderea în această activitate a unui număr sporit de producători de toate vîrstele și profesiile, diversificarea producției apicole și o amplă muncă de cercetare științifică. Un obiectiv central: o mai activă valorificare a acestor produse pe piața externă.

Pentru început, un scurt popas în amfiteatrul Institutului de cercetare și producție pentru apicultură, acolo unde, citeva zile mai devreme, s-a desfășurat Sesiunea anuală de referate și comunicări. Un coloziv larg, susținut prin prezența unui număr mare de cercetători, cadre universitare, dar și de crescători de albine din toată țara. Aceștia din urmă — mi-am permis să observ — erau în marea lor majoritate bărbați trecuți bineșor de prima tinerețe, mulți peste 60 sau 70 de ani. Media de vîrstă a acestora am aflat-o însă din partea gazdelor, deoarece, la asemenea oameni, deprinși să trăiască sub cerul liber cite 10—12 ore pe zi, granița dintre tinerețe și bătrînețe e uneori vag delimitată. Am putut constata din nou, cunoscîndu-i mai îndea-proape, și reamintindu-mi preceptele gerontologilor, cum nobila înfrățire dintre om și natură, sub fermentul activ al pasiunii, reprezintă cea mai fertilă cură de tinerețe, de menținere a tonicității psihosomatice. De ce numai vîrstnici, de ce nu se poate oare renunța la un obicei statornicit prin puterea tradiției? Dar despre aceasta, poate cu altă ocazie.

Din cele 29 de comunicări prezentate, reținem pentru informarea cititorilor noștri citeva exemple:

Problema însămințării instrumentale a mătilor, elaborarea unor metode eficiente în această

privință — au făcut obiectul unui referat prezentat de cercetătorul Adrian Siceanu. De notat că în programul național de ameliorare a albinei este prevăzută în mod expres crearea de linii de hibridi de albină românească în funcție de zonele geografice ale țării, de sporire prin aceasta a producției de miere. Lector dr. în biologie Maria Suci și cercetătorul Călin Tesio au semnat rezultatul unor cercetări privind selecția albinei pentru rezistența la iernat. În domeniul extinderii culturilor de plante melifere (comunicare datorată unui colectiv alcătuit din cercetătorii Elena Grosu, Ilie Bălăna, Grigore Fota și Gabriela Dobroțeanu), a fost evidențiată valoarea unor specii mai puțin cunoscute dar care, în urma experimentelor efectuate, au demonstrat că pot produce pînă la 700 kilograme miere la hectar. În legătură cu patologia albinei s-au apreciat ca foarte importante succesele dobîndite în combaterea parazitului Varroa (prezent în Europa în ultimii 12 ani), medicamentele create și folosite în România, SINECARUL și VARRACHETUL, dovedindu-se pînă la ora actuală cele mai bune din lume! (autori: Mircea Marin, Ion Rusu, Dan Ionescu, Emilia Bursuc, Paul Agache). În sfîrșit, cercetătorii Elena Săvulescu și Paul Eremov au adus la cunoștința celor prezenți proiectul de realizare a unei linii mecanizate pentru fabricarea ramelor de stupi și o instalație de mare randament destinată dehidratării mierii.

După aproape 70 de ani petrecuți în județul Bihor, profesorul pensionar Petre Ilea a fost nevoit, din motive familiale, să se mute în comuna Buftă de lingă București. Un destin comun, viața e plină de sentimente și paradoxuri neașteptate, dar care, în cazul de față, al unui om obligat să-și strămute gospodăria la o distanță de peste 600 kilometri, poartă o semnificație particulară. În primul rînd, zona de cîmpie i-a oferit condiții schimbate pentru exploatarea celor 80 de stupi ai săi: în locul finețelor întinse și bogate, o zonă meliferă mai săracă, alcătuită din culturi agricole și livezi. Asta l-a obligat să se ocupe în principal de extragerea lăptișorului de matcă și a apilarnilului (larve de trîntori triturate). Apoi a constatat surprins că apicultorii din partea locului nu acordă decît o atenție modestă colectării polenului, considerînd că sărăcia floricolă obligă prîsăcarul să absolve albină de acest efort suplimentar. „Albina, ne declară Petre Ilea, își dozează eforturile în funcție de bogăția vegetației melifere; unde e săracă, muncește mai mult. Albina trebuie pusă la muncă. Dacă omul îi fură polenul prin captatoare la urdiniș, ea va compensa această pierdere lucrînd de două ori mai mult“. O observație ce și-a dovedit temeinicia. Din totalul celor 1000 kilograme de polen prevăzute spre contractare în Municipiul București, 500 au fost onorate numai de către Petre Ilea. În plus, el a mai livrat către fondul de stat 15 kilograme lăptișor de matcă, 150 kilograme triturat larvar, ceară, roiuri. În schimbul acestor produse, Petre Ilea a încasat 180.000 lei. E adevărat, pentru acești bani a muncit cite 10—12 ore pe zi împreună cu soția și ginerele său. Cheltuielile de producție n-au fost nici ele de neglijat. Dar oricum, suma reprezentă o tentantă invitație pentru abordarea stupăritului. Și, deopotrivă, un răspuns concret indicațiilor din recentul Program de dezvoltare a apiculturii privind sporirea și diversificarea produselor apicole. Dar cel mai de preț cîstig îl constituie, în opinia profesorului Ilea, forța terapeutică a veninului de albină.

Cu 42 de ani în urmă, m-am întors de pe front cu oasele blocate și închirite de reumatism. Am încercat toate remediile balneare, fizioterapice, dar suferința a continuat să se agraveze. Atunci m-am apucat de albinărit. Într-un an eu încazez, nolens-volens, cam o mie de înțepături. Miracol! După cîțiva ani, boala mi-a dispărut cu desăvîrșire. Mai notez că prin specificul muncii mele, colectarea polenului, fac zilnic cam

160 de genoflexiuni. Sport de performanță! La 72 de ani mă simt sănătos și în putere ca un flăcău.

Administrator sentimental al celei mai întinse și originale zone melifere din România, Gheorghe Pușcaru, președintele Filialei ACA din județul Tulcea, este deopotrivă și unul din cei mai cunoscuți și respectați prîsăcari din țara noastră. Un om într-o meserie de legendă, fiindcă apicultura, la fel ca vîntoarea și pescuitul, este plină de povești și întâmplări eroicoromantioase. Iar aici în imensitatea labirintului lacustru, în armonia cromatică a decorului floral, chiar și cuvintele apar pastelate în nuanțele curate ale naturii. Iată cit de minunată, plină de o suavă poezie, apare această sumară descriere a Deltei Dunării, pe care interlocutorul nostru ne-o face spontan, în graiul său obișnuit: „La noi în Deltă, covorul melifer se schimbă de la o lună la alta și e o adevărată incintă să vezi cum peste verdele vegetației de peste an se abate în martie galbenul florilor de salvie și rapiță, în mai și iunie, albul curat al butoișului, iar din iulie pînă la căderea brumei stau și înfloresc mereu în violet țepuhul, lemnia și izma. E steagul melifer al Deltei, țesut din galben, alb și violet, iar străinul care trece pe la noi se miră, oftează și nu-i mai vine să plece“.

Aici, în patria stufului, poposește anual stuparii din toată țara, numărul prîsăcilor instalate pe grinduri și de-a lungul canalelor trecînd de 60.000. La această zestre bogată se adaugă un unicat: Centrul de documentare tehnică apicolă de pe raza comunei Maliuc, administrat în comun de Ferma apicolă IAS Tulcea și Institutul de cercetare și producție pentru apicultură din București. În acest „sat de vacanță apicol“, cum îl denumeste interlocutorul nostru, mai funcționează o stație zonală de creștere, selecție și împerechere a mătilor. Apicultorii tulcenii pornesc, așadar, cu un avans serios în abordarea noului Program de dezvoltare a apiculturii. Iar în legătură cu aceasta, tovarășul Gheorghe Pușcaru a dorit să ne împărtășească aceste gînduri:

Mierea din deltă are un gust al ei, de o savoare deosebită, și străinii care ne vizitează au simțit acest lucru și doresc să o cumpere neapărat de la sursă. Cu toate acestea, produsul se comercializează prin Combinatul apicol din București, iar pe etichete e trecut ca miere din România. De ce să nu ieșim la export cu miere de tei din Mehedint, cu miere de rapiță din deltă și așa mai departe din moment ce trimitem pe pietele externe vin de Drăgășani, de Cotnari, de Tirnave, Trebuie să fim și buni negustori, nu numai producători. Mai ales că în recentul Program se precizează că avem datoria de a valorifica la export o cantitate de 6360 tone în 1986 și 8500 tone în 1990. Și încă un gînd: a sosit vremea să facem pace între apicultori și reprezentanții fondului forestier. Aceștia din urmă fac și ei apicultură de aceea de multe ori interzic celorlalți stuparii accesul în pădure sau îi obligă la suprafețe restrinse. Aș vrea să înțeleagă acești gospodari că nectarul pădurilor nu e o avere personală ci un bun al întregului popor. În codrii noștri e loc pentru toată lumea.

Programul de dezvoltare a apiculturii prevede realizarea pentru anul 1990 a unei cantități de miere de 26.460 tone la care se adaugă numeroase alte produse apicole. Vom ajunge la împlinirea acestor deziderate prin aportul științei și al unei mai bune organizări. Dar nu fără instrumentul cel mai de preț al stupăritului care se cheamă în toate limbile pasiune. Nimeni nu poate face apicultură din obligație, e o meserie a dragostei de natură, de originalitatea ei ancestrală, de florile, apele și mulțimea necuvîntoarelor. Iar o cale dreaptă spre acest tezaur de sănătate și adevăr o oferă neapărat apicultura. Să ne străduim — așa cum se indică în Program — să atragem cît mai multe persoane de toate vîrstele și profesiunile spre această nobilă îndeletnicire“.

LIVIU TIMBUS

am plecat de la Sertament era gălăgie deau să vină cei de se pregătea prințul. Era ca-ntr-un truzină. Cei mai au te tot cu zeci jucării. Și fiindcă să realizăm o foto-oți copiii i-am sus-tru această ne cerem astă fotografie din fotografie pe care Se-a învățat să facă foeste întilnit de cele ori pe la casa de culioane cu aparatul de a confecționat-o ca ure și a trimis-o ruetenilor. Cu toată care n-a uitat să mulți ani!“

RIN POSTOLACHE

din Marin Sorescu, din Adrian Păunescu, din Mircea Micu, din clasicii români sau din Kipling, împărțindu-și existența între slujbe, trenuri și scene. „Noi nu sintem decît o stare de spirit pentru care nu ești niciodată prea bătrîn“, zic ei, gata să-și schimbe hainele după o perdea, să-și strîngă lucrurile în două geamantane și să plece mai departe, cîntînd în vagon sau pe scene de teatre, dînd mereu prostie cite un pumn peste bot și creionînd cu haz caractere sau balastul vieții cotidiene. De curînd au susținut al 300-lea spectacol și au ținut să-1 prezinte tot acolo unde au început, în holul unui cîmin. Dar dincolo de pasiunile artistice, ce-i leagă pe cei cincisprezece memoi, (în exclusivitate băieți) și cu sînsse de a asigura durată acestui grup este prietenia, stropul de onestitate și pasiune care îl convoacă mereu. Căci ce altceva poate lega un inginer de la Buzău (Adrian Fetecău) de profesor de la Tîndăreii (Puiu Crețu), cu un inginer de la Scheja de extracție Roata (Marin Tudoroiu), pe un proiectant din București (Gelu Ocnaru) cu un specialist de la Fundulea (Vasile

Mincu), sau cu un talentat dascăl (Serban Drăgușan), pe studenții Adrian Pătrașcu (îns cu harul risului), Dan Caramihai, Raul Cârstea, Eugen Baboi, Costas Filipidis și Constantin Rîșniță (ultimii doi studenți la l'lo-iesti) de ceilalți, dacă nu acest sentiment mai frumos decît orice spectacol. Și faptul acesta se vede ușor. O simte și pensionarul, și muncitorul, și țărănul care îi aplaudă. Oricare din cele cinci formule de spectacol nu sint decît variante ale aceluiași sentiment, prietenia unui grup simpatic, care își ia în serios vîrsta și rostul. Teatrul Maria Filotti din Brăila le-a oferit găzduire și, de anul trecut, aproape săptămînal grupul „Vouă“ urcă pe scena teatrului dramatic spre a face săli pline, spre a da oamenilor o notă mai sus în gama sperențelor. Și de acolo se risipeșc iar prin țară, pe la slujbele lor, spre a se refăce mereu, săptămînal, cu convingerea declarată, așa cum o spun, parafrazînd un scriitor contemporan, că „pentru a ne ridica deasupra slăbiciunilor noastre, uneori sintem gata să pierdem totul“.

CORNEL NISTORESCU

Despre obiectivitate și acuratețe

În colecția Testimonia a Editurii Dacia a apărut, spre sfârșitul lui 1985, sub semnătura Leliei Rugescu, volumul intitulat **Cu Lucian Blaga**. Lucrarea oferă unele informații inedite și aruncă încă o lumină asupra vieții și activității unuia din titanii culturii române din toate timpurile. Urmind cronologic firul evenimentelor, autoarea, nepoată de soră a poetului și filozofului, rememorează câteva întâmplări interesante cu „Lulu” sau cu familia sa. Cartea este scrisă interesant, cu nerv, dovedind multă considerație față de marele cărturar, față de opera sa. Din păcate, însă, ea nu poate evita unele locuri comune, insistând chiar și asupra unor fapte sau momente fără importanță pentru biografia lui L. Blaga. Ne referim în acest sens și la problema amplitudinii prezentată (și ulterior disputată cu urmașii direcți ai poetului) privind amenajarea de către autoare, împreună cu L. Blaga, a casei de la Cluj a acestuia. Ni se pare aproape inutil, chiar dacă dreptatea ar fi de partea sa, așa cum, de altfel, încearcă să ne convingă și în capitolul **Note cu ajutorul unor documente incerte ca probe oferite de unele rude** — cu siguranță la cererea sa — să insiste asupra unui asemenea moment care, pentru biografia spirituală a poetului, n-a însemnat nimic. Ba adesea, furată de povestire, L. Rugescu uită de poet și oferă în schimb date, din abundență — fără legătură cu acesta — despre membrii propriei sale familii.

Astfel, spre exemplu, stau măturie capitolele despre mama și fratele autoarei, mult prea mari față de spațiul tipografic rezervat celorlalți membri ai familiei poetului, inclusiv părinților sau unchilor acestuia. Credem că este nepotrivit ca într-o carte despre poet să insistă în a prezenta amănunțit, în ciuda meritelor neindoielnice ale omului de știință care a fost Dorin Pavel, activitatea didactică sau pe tărîm social a acestuia doar pe motivul că era „fiul Letiției, singura soră a lui Lucian” (p. 171). Cum se întâmplă de multe ori când rudele unei personalități devin autori de biografii (sau amintiri), nici L. Rugescu nu poate scăpa de subiectivism. Este credem cazul și în prezentarea Corneliiei, soția poetului. Nu ne putem însuși punctul de vedere, exprimat deja de un prestigios istoric literar, în legătură cu obiectivitatea autoarei, care ar manifesta considerație și admirație sinceră față de Cornelia sau lipsă de subiectivism în cazul celorlalte „personaje” ale volumului. Ne îndreptățește și capitolul intitulat „Alte rude din familia Blaga”. Aici, probabil, autoarea a fost tentată să-și probeze talentul humoristic schițând caricatural portretul celei pe care Lucian Blaga o numește în al său **Hronic**, vetușoara V. Este vorba despre Veturia Goga de mai târziu. L. Rugescu afirmă

(p. 182): „Copiii Anei erau: Octavian (Tavi) Muresanu preot în America (pe cînd eram încă fetiță de o schioapă, acolo a imprimat plăci cu muzică populară românească, interpretate de el cu vocea lui frumoasă, de bariton), fiica lui Veturia (V), căsătorită prima oară cu Lazăr Triteanu (asesor consistorial și, după divorț, „Episcopul Lucian de Roman”), apoi a doua oară cu Octavian Goga. Veturia era, prin urmare, vară de gradul II a lui Lucian”.

Se impune, credem, o rectificare. Atît autoarei cit și lectorului le-au scăpat faptul că Octavian și Veturia Muresanu erau frați, nu tată și fiică. Tot pentru cunoașterea deplină a adevărului, este necesar să adăugăm că în afara celor doi, familia Zevedei și Ana Muresanu au mai avut un băiat, Pompiliu (Pompliu). Autoarea pare să nu cunoască acest fapt de vreme ce nu-l pomeneste, nici în text, nici în Tabelul I al cărții.

Credem că, în general, cu mici excepții, informațiile autoarei despre Veturia Goga sînt mai mult din auzite, din surse nesigure. De aici și unele afirmații vagi, imprecise. „Pe Veturia o cunoșteam bine de pe cînd locuia încă în București”, spune ea. Autoarea nu știe sau nu vrea să știe nimic despre activitatea artistică a Veturiei, activitate elogiată în presa timpului și incununaată cu participarea în 1914 la renumitul Festival Wagner de la Bayreuth.

Lelia Rugescu reține însă și transmite, „obiectiv”, posterității „...mai ales lipsa ei de modestie, trăsătură complet contrară firii mele, și prin urmare de neînțeles pentru mine” (p. 184).

Spre necunoașterea L. Rugescu, între L. Blaga și Veturia Goga au existat sentimente de o deosebită sensibilitate și căldură. Pînă la moartea poetului, acesta venea frecvent la Ciucea, de cele mai multe ori însoțit de „muze” sau prieteni. Niciodată însă, Veturia Goga n-a exagerat, așa cum se afirmă, în a arăta „vizitatorilor banca pe care-i plăcea lui Lucian să stea cînd venea în vizită la Ciucea”. Nu corespunde adevărului nici afirmația că îi „dăduse băncii numele de „Banca lui Lucian Blaga”.

Cît privește familiaritatea dovedită de „eroină” cu Onisifor Ghibu, credem că aceasta nu este condamnabilă, cum vrea să arate autoarea, cel puțin din următoarele puncte de vedere: amîndoi erau de aceeași vîrstă (78 de ani), se cunoșteau de peste 60 de ani, erau vechi prieteni de familie, iar, în plus, Veturia era nașa fetei reputatului savant. Eu însumi am fost, mai târziu martor la alte momente și întâlniri la Ciucea ale profesorului cu Veturia Goga, la amicitia aleasă dintre cei doi.

Ni se par stranii și alte două afirmații ale Leliei Rugescu. Trebuie să facem precizarea că într-adevăr, Veturia Goga manifesta o justificată exigență față de ordine și curățenie nu doar

în perimetrul proprietății Casei memoriale. Dar de la exigență pînă la scena de furie pe care o sugerează autoarea referindu-se la citeva „frunze uscate”, e mare distanță. De asemenea, prin 1976, cînd L. Rugescu pare să fi făcut ultima vizită la Ciucea, Casa memorială era încă cadrată cu personal cu atribuții foarte precise în asigurarea îndrumării vizitatorilor, a pazei și curățeniei. Nu-mi amintesc ca între atribuțiile lor să fi fost înscrise și cele de constituire a unei „suite” folositoare pentru a întîmpina și impresiona pe vizitatorii amfitrioanei.

Nu trebuie uitat nici faptul că la data respectivă V.G. avea 93 de ani, vîrstă care justifică, prin tradiția multiseculară a poporului român, „costumația ei veșnic neagră” și nu, cum arată, malițios, autoarea pentru că ar fi pozat în „neconso-lată văduvă, cu basmaua legată cam în genul unei călugărițe”.

Furată de povestire, pe care o vrea cit mai caricaturală și necruțătoare, autoarea uită că este vorba de 1976 și nu de perioada dinaintea de-al doilea război mondial, atunci cînd redă întâmplarea cu „șeful miliției din Ciucea”. Organele de stat din comună n-au primit niciodată porunci de la V.G., nici aceasta nu a manifestat vreodată atitudine de acest fel. De ambele părți s-a manifestat însă în neînmărate rînduri înțelegere și sollicitudine ori de cite ori era necesar, în special după 1965. Raporturile între organele de stat și Veturia Goga au fost lipsite de obediență și ploconirile pe care autoarea le prezintă ca autentice. Formula de „doamna ministru”, mai rar, „prim-ministru”, era, de-a dreptul, folosită de unii linguiști veniți pentru a solicita diverse intervenții sau înlesniri, dar ea n-a fost impusă de Veturia Goga.

Desigur că, privită în ansamblu, făcînd abstracție de aspectele la care ne-am referit ceva mai pe larg în virtutea nevoii de respect față de adevăr, cartea Leliei Rugescu oferă o lectură plăcută, interesantă și emoționantă chiar. Scenele de interior, de mare intimitate dezvăluie nu odată un L. Blaga tîndru, atent și sensibil, care s-a bucurat de afecțiune și dragoste în familie și din partea prietenilor. Emoționante ni s-au părut și paginile în care autoarea evocă tragica băjenire cauzată de acel banditesc Diktat de la Viena. Astfel ea completează cu o confesiune în a cărei obiectivitate și sinceritate credem pe deplin, tabloul sumbru al unei etape de mare gravitate din istoria Ardealului străbun. De altfel, în cuprinsul cărții, nu numai în capitolele consacrate poetului, autoarea evocă și alte momente în care membri ai familiei sale au fost în primele rînduri ale luptei pentru demnitate și unitate națională.

DAN BRUDAȘCU ■

Rubrica dumneavoastră

Cum vă place?

Cu atenția trează

Citiserăm mai demult textul Rodicăi Ojog-Brașoveanu, care a stat la baza piesei **Cursa de Viena**, și-mi amintesc că n-am fost tocmai încîntat. Faptul că piesa se joacă de multă vreme și are un mare succes la public m-a făcut curios și, vîzînd-o acum, mi-am dat seama că dramatizarea, punerea în scenă au schimbat complet imaginea pe care o aveam, adăugînd mult suspans și un final neașteptat. Piesa a scos în evidență și mai mult personajele, lucru fir-sc, fiindcă pe scenă le vezi altfel, le vizualizezi adică, piesa nu mai creează acele complexe

de memorie pe care le-am avut la lectură. Un personaj pe care l-am reținut foarte bine este Val Iacobescu, poate și pentru că a fost excelent interpretat de Mihail Stan. Actorul a reușit să stringă în acest rol mai multe stări de spirit, cinism și optimism, luciditate și speranță. Deși știa deznodămîntul, ca personaj, Mihail Stan a sugerat în permanentă o stare de calm care ne-a făcut tot timpul să ne așteptăm la alt final. Surpriza în piesă e un lucru foarte important, fiindcă teatrul trăiește tocmai prin aceste stări de tensiune care, în cazul **Cursei de Viena**, au ținut trează atenția spectatorului.

GHEORGHE MARIN
rectificator, IREMOAS
București

MARIA BARBU
electromecanic T.T.R.,
Regionala C.F.
București

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Lazăr Edeleanu

„Este o mîndrie pentru țara noastră, sublinia inginerul chimist și istoricul științei Mihail Florescu în revista „Știință și tehnică” nr. 5/1959, că printre primii oameni de știință din lume care au văzut în petrol una din principalele surse de materii prime ale industriei chimice a fost și savantul român dr. L. Edeleanu...” Aceste cuvinte subliniază rolul important, prioritar, marcat de acest om de știință în fundamentarea petrochimiei, astăzi o ramură importantă a economiei industriale în numeroase țări. Edeleanu intră în vîzuse limpede, de timpuriu, că țiteiul nu trebuie considerat doar drept combustibil, ci și ca una dintre cele mai eficiente materii prime. Iată de pildă cum exprima el acest gînd încă din 1910, inițial firește doar ca o ipoteză: „Deja există oarecari observații, scria atunci, care justifică în mod serios speranța că păcura noastră să devie un izvor colosal de bogăție pentru țară, transformînd în derivate de valoare hidrocarburile care azi se ard sau se vînd pe un preț derizoriu”.

Lazăr Edeleanu a fost alături de Gogu Constantinescu și Henri Coandă, unul dintre cei mai proeminenți inventatori români, al cărui nume circula și astăzi curent în lume, la 45 de ani de la moartea sa. În 1946 a apărut chiar o lucrare specială care enumăra invențiile sale, scrisă de O. Păduraru: **Bibliografia lucrărilor și brevetelor în limba engleză ale lui L. Edeleanu**. Dar acest „bilanț” nu este nici pe departe exhaustiv. În excelența biografie pe care i-au consacrat-o în 1982, Solomon Benari și A.S. Bancu prezintă nu mai puțin de 212 brevete de invenții obținute de savant, singur sau în colaborare. Dar mai însemnată decît numărul brevetelor este desigur valoarea și perenitatea contribuțiilor pe care ele le materializează. Lucrări publicate în toată lumea, ca **Modern Petroleum Technology** (1954) sau **Die Petrochemische Industrie** (1971), citează și descriu în detaliu, neînumărate „procedee Edeleanu”, utilizate și astăzi în mod curent.

Despre locul ce i se cuvine în cîtorirrea științei chimice românești și în afirmarea rolului ei în lume, o autoritate de talia lui C.D. Nenițescu scria: „Într-adevăr, alături de Petru Poni și Constantin Istrati, Lazăr Edeleanu face parte din generația de pionieri care au pus bazele chimiei românești [...] Edeleanu nu s-a mulțumit cu aplicarea metodelor cunoscute la vremea sa, ci a întreprins cercetări de o surprinzătoare originalitate. Cel mai însemnat rezultat al acestora, rafinarea petrolului cu bioxid de sulf lichid, primul procedeu de prelucrare a petrolului cu solvenți selectivi, avea să depășească cadrul local al industriei de petrol din România, dobîndind repede o importanță mondială”.

Lazăr Edeleanu s-a născut acum 125 de ani, la 1 septembrie 1861, la București, într-o familie modestă, ca fiu al muncitorului strungar Șaie Edeleanu. Luptîndu-se din greu cu sărăcia (locuia într-un subsol igrasios, se întreținea din meditații istovitoare, adesea n-avea bani de luminări și învăța la lumina felinarelor), a urmat Liceul „Sf. Sava”, absolvit în 1882. Agoniștea apoi cu greu mijloacele materiale pentru a-și continua învățătura. Urmează studii superioare de chimie la Universitatea din Berlin, unde își susține teza de doctorat sub îndrumarea lui A.W. Hofmann (1887);

în cadrul tezei sale *descoperă substanța cunoscută azi ca benzedrină*, utilizată de medici ca stimulator al sistemului nervos. După un stagiul de specializare de un an în Laboratorul de chimie de la Woolwich (Anglia), revenit în țară în 1889, se bucură de sprijinul dr. C.I. Istrati, care îi recunoaște capacitatea. Este numit mai întîi asistent și șef de lucrări la catedra de chimie organică a Universității din București, apoi director al Laboratorului de Chimie al Serviciului Minelor, iar apoi la înființarea Institutului Geologic (1906) devine șeful Laboratorului de Chimie al acestei importante instituții, unde contribuie la valorificarea bogățiilor naturale ale țării. Concomitent, este numit director al rafinării „Vega”, unde pune la punct o instalație de fabricare a uleiurilor de uns prin distilare în vid (o noutate pentru acea vreme), devenind prin aceasta un pionier al tehnologiei vidului.

Cercetările sale se orientează tot mai mult acum asupra petrolului, în 1903 publicînd, în colab. cu I. Tănăsescu, lucrarea de referință **Studiul petrolului român, iar în 1907 Petrolul românesc, compoziția și proprietățile sale...** În același an, se numără, alături de L. Mrazec și C. Alimănișteanu, printre organizatorii celui de al III-lea Congres Internațional al Petrolului de la București. Experimentează cu succes disocierea termică a produselor de petrol la temperaturi ridicate (peste 500°), prin cracare termică, obținînd hidrocarburi aromatice și devenind un precursor al aromatizării.

Cea mai importantă invenție a sa — la care ne-am mai referit a fost fără îndoială „**procedeu Edeleanu**” (1908), realizat după experimentări laborioase și constînd din rafinarea petrolului cu bioxid de sulf lichid ca dizolvant selectiv, la temperaturi joase, experimentat mai întîi la „Vega”, apoi aplicat industrial în Franța, iar ulterior larg răspîndit în lume, pe baza instalațiilor concepute de inventator. Inițial utilizat la imbunătățirea petrolului lampant românesc, procedeu s-a extins, în variante diferite, la deparafinarea uleiurilor, la desulfurarea unor produse, la rafinarea gudroanelor de semicocs, la obținerea de benzine superioare și de uleiuri lubrifiante, la rafinarea cerii montane, la extragerea produselor rezultate, la distilarea sisturilor bituminoase etc.

L. Edeleanu a realizat de asemenea rezultate însemnate în obținerea de gaze prin distilarea ligniților, elaborarea unei noi metode de preparare a acizilor nesaturați din seria aromatică, studiul asfaltelor din România ș.a. În 1932, Institutul of Petroleum Technologists îi decernază Medalia Redwood — fiind primul savant străin cărui îi este acordată, cu acest prilej dr. Dunstan declarînd că dr. L. Edeleanu „este înainte de toate un mare chimist, cu nimic mai prejos de Devy și Faraday.” După ce activează o vreme în străinătate, pentru a pune în valoare invențiile sale, revine în țară în 1936, izgonit de prigoana rasială nazistă. La moartea lui, la 7 aprilie 1941, la București, marele geolog român Ludovic Mrazec scrie: „Cu distinsul Lazăr Edeleanu dispăre un om și un caracter, o podoabă a științei române”, apreciînd totodată că procedeu Edeleanu „este pagina cea mai însemnată, poate, în cartea progresului științific al industriei chimice de petrol”.

I. M. ȘTEFAN ■

atelier literar

G. Dumitrescu

F. Aldea : Pagini sensibile, inteligente, in care zvonul liric răzbate greu, adesea, printr-o meditație uscat-discursivă, prozaică. Această concurență (între poezie și proză) caracterizează aproape fiecare text, deocamdată, dar e de presupus că, în timp, odată cu creșterea experienței, se vor produce sinteze sau opțiuni decisive, într-un sens sau în altul. Merită, deci, să continuăm.

Diana Adrian : Nu se văd, din păcate, semnele poeziei. Poate că e și firesc, tinând seama că de puțin ați citit și ați aflat despre poezie, că de puțin ați depus efort pentru a pătrunde în „tainele” ei. Ați făcut (și faceți) o mare greșală înrând, fără rost, cei mai buni ani, ai descoperirilor, ai acumulărilor, ai asimilării... Ce poate însemna un roman scris la 14 ani, ce experiență a avut de transmis omenirii, ce trăiri nemaipomenite, ce filozofie adâncă a vieții, etc.?... Apoi al doilea roman, apoi piese de teatru, nuvele, schițe, jurnale, poezii, etc. ! Ce au-

tori cunoașteți, demni de acest nume, care să se afirmat la aceste vârste?... În afară de Eminescu, zăreti, n-am citit nici un mare poet în totalitate, să-mi dau seama ce s-a scris și ce nu s-a scris. Acest lucru se vede bine în textele dv. și nu se poate numi, cum sunet-o „năzuință pentru originalitate”, ci mai degrabă o năzuință spre ignoranță, un fel de sinucidere intelectuală... E cazul să reflectați serios (cât încă nu e ora tirziului) și să vă orientați spre căile firești.

Oreste : Artizanat convențional, dominat de negură și confuzie, lipsit de tensiune lirică și vibrație. Ceva, în II, III.

Aldea Nicolae : Frământări neconcludente, plin de vag și ambiguitate (nu întotdeauna intenționată, ci, uneori, parca, rezultat al unor încă pacități ori nesigurități ale condeiului...). Lectură plicticoasă, iritantă prin lipsa clarității, a desfășurării, etc. Trebuie să luați legătura cu un redactor de specialitate (cu niste texte mai consistente, poate...) și să

mergeți din aproape în aproape până la un rezultat edificator. Un dilematism atât de „rarefiat” și timid (comod, plăcut) ca al dv. exprimându-se în frânturi (din 2 în 5 ani) nu poate duce la performanță literară.

V. Vasilescu : Din ultimele trei plicuri (coborînd parcă tot mai mult spre anecdotică usoară) se pot cita : „În general”, „Litera se nasc”, „Presimțire” (cu finalul esuat în „poanta” ieftină).

Alro : Mai puțin reușite decât cele semnalate anterior. Sperind că nu veți părăsi cu totul poezia, vă dorim succes în curajul proiect de care vorbiți.

K. Filip : „Oglinda”, „Metropolă”, „Pupile”

V. P. Gaj : Însirări nesfârșite, abuzive, de metafore, „la kilogram” cu efect discursiv, diluant, monoton. O formulă manieristă, fără perspectivă. Ceva mai firesc, oarecum în „Să nu ai tihnă”, „La acest semn”, „E încă dimineată”, „Cuvîntul”.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

PRIMĂVARĂ

Verde nou.
Ascult primăvara
cum rupe
manualele de algebră
și caut
acel verb nerostit
care să mă înfrunzească.

MONICA MARIN

SI NU ȘTIU

Atit de mult
Am privit eu cerul
Pînă ce a-nceput
Să mi se scurgă
Culoarea lui albastră
În ochiu-mi neclintit
Și nu știu de-ar fi fost mai bine
La verdele pădurii să mă uit
Ori pe aiurea,
Ca niciodată să nu fi greșit

ANCI DAN

AUTOPORTRET PE FOND ALBASTRU

Cine a făcut din ființa mea
o zburătoare căreia
ii e perfect egală fericirea cu
nefericirea și
care se teme mai puțin să
alunece în neant decît
să cadă pe pămînt ?
Nu te grăbi să-mi răspunzi
ascultă
articulațiile liniștii cum
trozește în ritmul trecerii
cometei Halley
căreia pămîntul îi face cu
ochiul albastru ca
ochii tăi iubito
din care nu mai pot ieși.

CONSTANTIN RUPA

DESTIN

Va cădea optul
Prăbușit în nisip
Ca o coloană de templu.
Două inele pentru
Vreun fel de nuntă
Opt mediocru
Acest început de clepsidră
De om de zăpadă
De chitară de femeie
Acest început.
Știu va cădea optul
Aproape ca o stea
Ori ca o statuie de zeu blestemat.
Tristă mare mirare noaptea
Cînd carnea lui de număr
Potrivit și asemenea
Se va fi culcat într-o umbră
Amăgit
Și infinit
Și plus și minus infinit.

OVIDIU CLANCA

STARE DE INERTIE

Cîte sărbători și cîte nunți au trecut
de cînd am căleat în picioare
toate fleacurile cumpărate din tîrguri !
Am ris nebunește
și am chiuit, uiuiu,
și în pieptul meu au fierit anii !

Ce tandru cadou, singurărate !

O coajă de portocală
și inima mea care bate, bate
pe o plajă nesfîrșită,
lingă un pește de aur,
într-o zi cu mult soare !

AURICA PELEA

Un artist care glumește serios

La începutul lunii octombrie 1985, galeria Eforie din strada cu același nume a Bucureștiului a cunoscut una din cele mai mari animații din istoria sa, de dimineața pînă seara prin fața simezelor perindîndu-se un număr de public dornic să admire desenele-sarjă ale lui Costel Badea, altfel cunoscut pînă atunci numai ca unul dintre cei mai talentați și mai destoinici ceramisti ai noștri. Titlul și tematica expoziției deschise mai întîi la Galerile de artă din Constanța sună foarte modest ca formulare „A propoz de colegii”, la care n-aș ezita să adaug o notație pe care mi-a făcut-o artistul pe un afiș „Să mai stăm de vorbă”. Mai ales în condițiile reunirii citorva sute de portrete sarjă ai senti-

mentul unui colocviu colegial cu o bună parte dintre cei mai valoroși artiști plastici ai noștri. Totu-i simplu, omenesc, plin de căldură și amabilitate, nici o poză, nici o artificialitate, nici un accent triumfalist, chiar dacă personajul portretizat cu o tandră ironie e un maestru de mare reputație.

Unanim împinată cu entuziasm, și nu numai de colegi, ci și de critica de specialitate (Tudor Octavian, Horia Horșia, Mircea Deac, Radu Ionescu, Cristina Angelescu etc.), expoziția se anunța ca o operă editorială, idee pe care în entuziasmul evenimentului nu s-au dat în lături să o accepte, dacă-mi amintesc bine bine, și unii membri ai conducerii Uniunii Artiștilor Plastici. Printre

cei care au pledat în același sens ne-am numărat și noi, exprimîndu-ne convingerea într-un comentariu consacrat expoziției că nu va trece mult timp și ceea ce am văzut pe simize o să putem admira într-un volum. Era de fapt un fel de portret colectiv de familie a artiștilor plastici, destinat publicului larg. Ideea aceasta a fost subliniată de mai toți comentatorii. Iată două dintre formulări : „Din joacă, din răsfaț ironic se clădesc teancuri de ilustrații la o istorie a artei contemporane românești citită în stare de zîmbet” (Tudor Octavian). „Tot glumind, Badea și-a asumat seriozitatea propriilor sale glume care realizează o lipsită de ipocrizie oglindă spirituală și hazoasă, plimbată prin viața noastră artistică. Nu știu dacă, după spiritualul Jean Al. Steriadi, a mai fost vreun artist care să fi practicat desenul

și umorul în același sens de comportament creativ complementar și cu aceeași reușită. (Horia Horșia). Dar ce să mai lungim vorba că toate opiniile converg și ceea ce pare evident și pentru conducerea Uniunii Artiștilor Plastici între timp a intrat într-o stare de confuzie și dezinteres total, ceea ce nu poate decît să ne mire. Fiindcă o asemenea inițiativă e cu atît mai mare cu cît Uniunea Artiștilor Plastici dispune de o agenție „Artis” care ar fi putut tipări acest album antologic pînă în Anul Nou, astfel că el putea deveni un dar de preț pentru orice iubitor de artă din țara noastră. Se prea poate să se invoce precaritatea unor mijloace materiale, dar „Artis”-ul tipărește lunar citeva foi volante sub titlul înșelător „Haz”, cuprinzînd caricaturi semnate de numai cîțiva mem-

bri ai secției de grafică a Uniunii Artiștilor Plastici, respectiv Matty Aslan, Nell Cobar, A. Poch și, din cînd în cînd, pentru a înșela aparențele, Constantin Ciosu sau Pompiliu Dumitrescu. Întrebarea pe care ne-o punem într-o formă populară este de ce „Artis”-ul și Uniunea Artiștilor Plastici sînt cu unii mumi și cu alții ciună. Într-o epocă dominată de bătaia pentru calitate se pare că tipărirea unui album ca acela al lui Costel Badea (între timp numărul celor portretizați a ajuns la 1000) ar trebui să fie prioritară. Evident că atît selecția cit și întregul proces editorial ar trebui să intre pînă la capăt în responsabilitatea artistului. Inițiativa îi aparține și ea trebuie onorată.

NICULAE STOIAN

Desene pe asfalt

Poema soldatului

Un soldat: o imagine obsesivă a istoriei noastre. Dar și a străvechilor de dinainte de timp. Pentru mine chiar Gînditorul de la Hamangia e tot statuia unui „soldat”, aflat între răgăzul dintre două înceștări, aflat — cu capul între pumnii adunați în jurul timpelor — ca un strateg citind lutul (decîi o hartă) gata să se înalțe spre lumină (spre victorie deci), ori spre sfîrșit...

Un soldat: piatra modestă asupra căreia urmează a se bolti, majestuoasă, piramida. Ori templul. Ori fîntina.

Cu el — cu unul dintre ei, totdeauna cu unul, cel ce piere cel dintîi — se încep îndeobște războaiele.

Cu el se începe pacea...

Soldatul: intră copilăndu în „războiul de o sută de ani și ieșe, cu alt chip și cu alt trup, mos.

Soldatul: o statuie care nu e de fier și nu e de piatră, ci de piine, fiindcă de piine e carnea inimii lui și brațul lui apără piinea și în cartușiera lui gloantele sînt tăvălite în boabe de griu.

Nu se bate numai cu arma pîndu-i umbra străină. El a deprins și eroismul de a se împotrivi stihiiilor în fața cărora omul de rînd (dar și geniul de rînd) își pleacă grumazul a neputință, fie și vremenic, el se bate cu fluviile revărsate, cu cutremurele de pămînt, cu focurile înghițînd păduri și cetăți.

Dar ostașul vremii de pace — ipostază în care am voi să-l vedem așezat pentru totdeauna — e și un inspirat constructor, arhitect al griului și stăpîn peste zeci de meșteșuguri ca peste arme sublim.

Soldatul român a fost și a rămas mîndrie a nemuritoarei noastre obști.

GHEORGHE TOMOZEI

Sculptură pe viu

(Urmare din pagina 9)

Îmi este cunoscută intimitatea dificilă, labilă, dintre instrumentul muzical și interpret. De altfel, aici imaginația nu întîlnește prea multe obstacole. Iată însă un caz cu totul special: instrumentul este însăși această desăvîrșire care se numește trup. Baletul înseamnă înainte de toate autocunoaștere. Acești copii își străbat zi de zi trupurile într-o fascinantă disecție pe dinăuntru. Acest regal al autocontrolului, această lecție de autoanatomie ține de miracol.

La 13—14 ani, programa prevede zece ore de studiu de specialitate pe săptămînă: dans clasic, ritmică, dans istoric (forme ale dansului în secolele 16, 17 ș.a.m.d.), dans românesc. Se adaugă orele de pian complementar, de educație muzicală, de istoria muzicii și a dansului. Se adaugă la toate acestea programa analitică așa cum este ea alcătuită pentru ciclul gimnazial al oricărei școli.

Un balerin nu face ore de studiu individual. Din primul an de balet și pînă la sfîrșitul carierei, pregătirea lui se petrece sub supraveghere. Existența concentrată a instrumentului și a interpretului ar „crea” prea mari riscuri de boicot reciproc. Și atunci? Atunci, zece ore de studiu pe săptămînă înseamnă destul de puțin. Se face în fapt mult mai mult. În învățămîntul coregrafic, de multe ori etapele se devansează, urmîndu-se creșterea diferită a disponibilităților fizice și intelectuale ale copilului.

În clădirea din strada Princi-patele Unite — undeva sub colina Mitropoliei, mai multe clase au fost transformate în săli de balet. Lucrează aici, la parametrii performanței, aînși prin încrîncenarea autodepășirii și

cu strădania uriașă a îndrumătorilor artistici, primii cinci ani de balet. Pentru cei mari, dimensiunile optime ale sălii de studiu devin indispensabile: 8/12 metri. Soluția a fost găsită în colaborarea simbiotică cu Opera Română.

În fiecare dimineață, de la 7,30 la 9,30 cînd încep repetițiile corpului de balet al Operei, elevii mari ai liceului de coregrafie studiază în sălile din Cotroceni. La ora zece, în mare grabă, ajung în str. Lt. Dumitru Lemnea, sediul liceului „G. Enescu” pentru clasele IX—XII, unde au program de cultură generală pînă la ora 14. De aici, imediat (!!) din nou la Operă, pentru alte ore de studiu. Uneori, seara, în Operă, pentru dese (și utilele) lor participări în spectacole. Ziua de muncă a unui liceean cu matricola „Liceul de artă” și cu elegantul mers, inconfundabilul mers al balerinului (balerinei) se încheie nu rareori după ora 21. Unul din criteriile de selecție în timp trebuie să fie, desigur, tenacitatea. Nu oricine rezistă la această cursă a voinței.

Băieți și fete, în care adolescența a biruit, sînt la ei acasă pe coridoarele Operei. De altfel, viața „de familie” are prelungiri pînă în sălile din Princi-patele. Șapte din marii balerini ai Operei sînt și profesori colaboratori la liceul de coregrafie. Colaborarea e o tradiție veche, onorată de fiecare dată cu competențe excepționale. Tehnica dansului clasic, dans românesc, dansurile popoarelor (dans de caracter), duetul clasic, reper-toriu, dans modern se numesc „materiale” prin care viitorii balerini se pregătesc. Pentru cei mari, deja foarte aproape de scenă (știut fiind că în țara noastră învățămîntul coregrafic nu prevede și institut superior), săptămîna numără 16 ore de specialitate. În fapt, mult mai mult...

După o jumătate de oră, pe fețele lor apare culoarea discretă a oboselii. Exercițiul zilnic a obisnuit corpul mic și încă plin de energie să sublezeze oboseala, să-i dea o aparență de tot estetică, disimulînd-o aproape perfect în fața privirii neexersate. Sînt deja obosite. Răspund totuși la unison comenziilor în nemiloasă succesiune. Mina profesoarei corectează abia văzute imperfecțiuni. Glasul egal, calm corectează și el neconștient. Mai sus piciorul, Ana! Luminița, înaltă, înaltă! nu din șold, întinde, întinde. Controlează spatele, umerii jos, virful etc. Mușchii tremură de efort. Iuliana, zisă „Veverița”, se trage de ciorapul elastic ca piciorul să se ridice mai mult. Lingă mine, Dalmena are ochii plini de lacrimi. Continuă însă, cu o expresie de fericită încăpăținare. Douăsprezece chipuri ale seriozității senine.

Obrajii supti de încordare, cu gropițe care abia așteaptă alunecarea în zîmbet: Dagmar, o fetiță din Timișoara, care pare că n-a obosit deloc. Betty sare foarte bine, foarte înalt. Lore-dana, atentă, exactă, totul pare simplu și deja știut. Valentina, Carmen, Letiția, Elena, Natașa, Gabriela. Acum lucrează în mijlocul sălii. Problema echilibrului, fără bară și după mai bine de o oră de studiu, pare teribilă. Sînt încintate însă. În această parte a lecției se simt deja balerine. Tot mai des privirile lor mă caută. Am devenit un spectator acceptat. Două grupe de cite șase se succed la grupă pentru alte exerciții. Celelalte — scurte minute de odihnă. Poziții grațioase. Veritabile Degas-uri, pe care dansul le-a modelat pentru totdeauna muzical, eteric.

Desigur, spectacolul exercițiului coregrafic e pasionant. Am venit totuși să înțeleg, cit se poate, întreg mecanismul. Îndărătul cortinei de trupuri melodioase, se ascunde o muncă de rafinată strategie, de perse-

verentă progresie, de lucidă construcție: profesorul, maestrul de balet. La cirna acestei sistice munci stau, în prezent, Ana Caraiianopol-Vilcu, Anca Mindrescu, Constantin Marinescu, Raluca Ianegic, Adriana Marțiș, Elena Rădulescu, Alina Vretos, Diană Mateescu. Ei sînt, la București, admirabilii sculptori ai acestor prețioase, fragile, minuni. Rezultatul? Douăzeci de caligrafi ai mișcării, douăzeci de balerine și balerini, douăzeci de produse ale unei nevăzute, mirifice alchimii.

Am aflat, și vă spun și dumneavoastră, că vom mai auzi de numele lor: Meda Andrucovici, Alice Popescu, Șoimița Lupu, Mălina Andrei, Valsami Mugur, Laurențiu Tudorică, Valentin Ciortea — clasa a XII-a, Simona Somăcescu, Gabriel Marin — clasa a XI-a, Alma Munteanu, Corina Dumitrescu, Mihai Mihailescu, Florin Fieroiu, clasa a X-a, Laura Mărgelatu, Simona Matei, Leonard Ghimpețeanu, clasa a IX-a ș.a.

Cine vă spală vouă ciorapii și uniformele? — Noi. Dar pînă cînd vine vi-l împletește? Noi. Sau colegile mai mari.

Douăsprezece fetițe de zece și unsprezece ani, dintre care șapte vin din orașe mai mult sau mai puțin îndepărtate, locuind deci la căminul internat al liceului încă din clasa a IV-a. Întreg ritualul unei zile de școlar cunoaște pentru ele (cele mai mici „interne”), un singur regizor: seriozitatea. La început plîng după mamele, tații, bunicii și frații lor. La început răcesc ușor, pentru că nu se îmbracă atent. La început, se simt singure. Apoi învață această solidaritate a muncii în colectiv, această stare definitivă în care se închide/deschide mica lor mare viață.

Am început și am încheiat cu ele, pentru că lecția lor de balet este una dintre cele mai adevărate LECTII de care am avut șansa să mă bucur. Lecția artei.

— Tovarășe inginer Alexandru Forje, afirmați în cele spuse până în acest punct al discuției noastre că vorbind despre energie, materiale și materii prime este mai corect să insistăm asupra crizei de concepte și mai ales de mentalitate. Mai înțelegem că nenumăratele semnale de alarmă privind risipirea nejustificată a resurselor și diminuarea rezervelor existente n-au avut efectul scontat și că nu s-a făcut încă un pas hotărâtor în direcția rezolvării acestor probleme. Înainte de a vă expune ideile și argumentele, să încercăm să stabilim din punct de vedere al energiei și al resurselor materiale în ce stadiu se află civilizația astăzi.

— Energia este motorul dezvoltării economice. Are deci și serioase implicații în viața socială. Se consumă și se produce enorm. În mai puțin de o lună se produc mai multe metale decât de la apariția metalurgiei încoace. În câteva minute se produce mai multă energie decât în întreg secolul XIX. Rezervele de materii prime, materiale și purtători de energie din circuitul clasic au putut fi evaluate cu suficientă aproximație. Rezultatele sunt relativ îngrijorătoare. Folosesc termenul de relativ deoarece se au în vedere soluții de viitor și posibilități nu atât de control, cât de reglaj mai apropiate de posibilitățile noastre actuale.

— Ce înțelegeți prin viitor și actual în contextul discuției noastre?

— Actual sau prezent înseamnă următorii aproximativ 25 de ani. În cursul acestor ani se va ajunge la structuri noi în tehnologia de producere a energiei: fuziunea termonucleară dirijată și reactorii nucleari reproducători rapizi și posibil fuziunea termonucleară dirijată. Tot în această perioadă va deveni operațional calculatorul cu inteligență artificială incorporată din generația a cincea. Acestuia i se va da o listă de măriri după care va stabili ecuația și natura ei astfel ca fenomenul să fie cât mai corect reprezentat. După părerea mea, în multe domenii teoria a rămas în urma experimentului. Utilizăm încă teoriile secolului XIX. Electrodinamica este guvernată în continuare de legile lui Maxwell, emise în urmă cu o sută de ani și care sunt o formă lineară de exprimare a relațiilor dintre mărimile electrice. La fel principiile I și II ale termodinamicii. Se simte nevoia unei colaborări totale între matematicienii, fizicienii și inginerii. Din păcate, inginerii continuă să fie hărțuți de indeletniciri extraprofesionale, activitatea de rutină le îngustează paleta preocupărilor, le împiedică să se angajeze în activități tehnice. Spuneam deci că în următorii 25 de ani se va pune mai acut problema energiei, a resurselor. Acestor ani va trebui îndeosebi să le facem față.

— Prin soluții tehnice noi, prin schimbarea opțiilor cu care abordăm asemenea probleme ori printr-o sumă de metode?

— Soluții tehnice există însă ele nu se aplică deloc sau aplicarea lor este încă neconcluzivă. Cred că schimbarea mentalității cetățeanului, fie el consumator obișnuit, fie specialist, într-un domeniu sau altul va da rezultatele așteptate. S-a vorbit multe despre recuperare, s-au întreprins diverse inițiative într-o direcție sau alta, însă ele s-au oprit prea repede și nu și-au adus contribuția scontată. Ne-am obișnuit să măsurăm masa, energia, timpul și inteligența doar prin efecte, adică după ce ele s-au produs, consumat, deci când e prea târziu să mai reparăm ce am stricat sau să recuperăm ce am pierdut. Vorbind tot despre recuperare, avem la îndemână o multime de soluții. Multora li se pare derizoriu să le aplice. La un calcul corect, cu o mentalitate nouă de abordare a unui aspect sau altul se constată că efectele aplicării acestor soluții sunt departe de a fi derizorii, ba dimpotrivă au efecte economice importante.

— Care ar fi după părerea

eficiente. Bună parte din aceste obiecte ar putea fi recuperate. Această posibilitate e necesară să fie avută în vedere la proiectarea oricărui produs. Proiectarea trebuie astfel îndrumată încât să permită modernizarea, acumularea unui plus de inteligență. La elaborarea unei documentații să fie prevăzută în mod obligatoriu posibilitatea de recuperare. Un proiect prezintă o multime de indici și indicatori tehnico-economici necesari desfășurării normale a activității economice. Ar trebui să cuprindă și un indice de recuperare ca urmare a unei soluții tehnice de recuperare. Până de curând se folosea redresorul de înaltă tensiune cu semiconductor solidificat în rășini plastice. Când se deteriora una din cele câteva sute sau chiar mii de diode, întregul redresor era aruncat. Inginer Adriana Valeria Armencoiu din ICEMENERG, institutul nostru, a conceput un redresor modular înmersat în ulei. Iese din funcțiune o diodă, este schimbată dioda și modulul defect redevine funcțional. Nu se mai aruncă, ci se înlocuiește. Economia adusă de această invenție este deosebită. În acest caz, a intervenit pro-

cu adevărat? Dacă se face un calcul ce înseamnă un bec ca materiale și manoperă și se înmulțește cu numărul de milioane de bucăți ne-ar speria risipa la care sîntem mai mult sau mai puțin părtași. Împărțirea acțiunii de recuperare în trei categorii, anunță de fapt și principiile după care trebuie dirijată. Ar mai fi ceva. Societatea de consum, din motive comerciale, pentru menținerea pieței de desfacere a lansat, nu de azi de ieri, ci de mulți ani încoace, moda obiectelor nefiabile, de calitate slabă și care de cele mai multe ori înglobează aceleași cantități de materiale, manoperă și energie.

— Aminteați de necesitatea schimbării structurii de utilizare a materiilor prime și a energiei. Recuperarea este în primul rînd o metodă de economisire. Schimbarea pe care o propuneți în ce ar consta? Ține tot de modul în care ne-am obișnuit să gândim producția și consumul?

— Un sfert din purtătorii de energie sînt folosiți în țările industrializate în transporturi. Restul pentru tehnologii utile și nevoi casnice. Dacă s-ar reduce cu 25 la sută cantitatea de

— Întrebarea este retorică așa că vă rog să răspundeți.

— Se pune tot problema difuziei ideilor noi în mentalitate. Motivele nerecuperării noului sînt subiective și obiective. Orice invenție, nouă și progres tehnic implică un coeficient de risc și o bătaie de cap suplimentară. Cineva trebuie să și le asume. Nu toți sînt dispuși. Inventatorii sînt de multe ori înfatuși și proclamă și cînd e cazul și cînd nu că au descoperit oul lui Columb. 90 la sută din ei sînt falși inventatorii sau au o importanță mai mică decât proclamă. Ei îi compromit și pe ceilalți 10 la sută. Lipssește un criteriu de selecție al invenției autentice. Institutele de cercetare fac munca de verificare și selecție a ideilor noi fără să aibă prevăzută această activitate. Este o muncă suplimentară. Aceste verificări ar trebui să constituie în multe cazuri adevărate teme de cercetare.

— Să înțelegem că proiectarea și cercetarea ar trebui să dea un statut de siguranță unei idei bune, adică factorul de risc de care vorbești să și-l asume în primul rînd ele?

— Așa este, însă mai trebuie subliniat că sarcinile de modernizare nu trebuie lăsate exclusiv în seama cercetării și proiectării. Întreprinderile, unde există forțe tehnice redutabile, care sînt interesate în mod direct, trebuie să aibă preocupări în această direcție. În cele din urmă problema este a tuturor. Combinatele de celuloză și hirtie consumă anual sute de mii sau milioane tone lemn. O tonă de hirtie înseamnă 60 de tone de apă care se transportă și se pompează prin consumarea unei jumătăți de tonă de petrol, și totuși, nu recuperăm decât 5-10 la sută din maculatură. Populația nu participă la această acțiune așa cum ar trebui. Restul cantităților de hirtie sau plasticurile de care vorbeam mai înainte ajung tot la groapa de gunoi. La turnătoriile de metal, mai mult de jumătate din cantitatea de metal turnat intră în rețeaua de turnare și maselotaj. Există tehnologii de vibrare care reduc cu 25 la sută metalul pierdut. Cele două exemple de mai sus arată că proiectarea și cercetarea n-au în acest caz cea mai mică vină. În primul este vorba de organizarea recuperării unor „deșeurii”, de găsierea unei structuri de recuperare adecvate și susținute. În al doilea trebuie să și spună cuvîntul preocuparea întreprinderilor.

— Propuneți la începutul discuției noastre să fie avute în vedere, pe lângă masa materiilor prime, materialelor și purtătorilor de energie, timpul de lucru și inteligența pe care le încorporează un produs.

— Toate aceste măriri se pot măsura, programa și sînt, deci, conservabile. Se impune extinderea principiului de conservare tuturor acestor măriri. Generalizarea să fie tradusă în fapt și timpul și inteligența. Soluțiile noi întîmpină o dificultate firească la transpunerea în viață. Ele se blochează uneori sau au un ritm necorespunzător de aplicare datorită obișnuinței, birocratiei și unei structuri neadecvate de implementare. Inteligența poate înlocui parțial consumul de materiale și energie. Aparatele de circuite integrate reduc de 200 de ori consumul de energie față de cele cu lămpi. În țara noastră avem inteligență din plin. Este departe de a fi epuizată. Putem aborda la ora aceasta toate problemele tehnice majore ale lumii. Românii sînt deschizători de drumuri în multe domenii de vîrf ale tehnicii, avem contribuții importante în multe domenii de activitate. Lucrul acesta se știe. Sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat pe linia modernizării, a introducerii noului, a îmbunătățirii parametrilor și a calității produselor au în vedere aceste posibilități. Spirit revoluționar înseamnă în primul rînd receptarea noului, căutarea lui cu orice preț. O idee nouă trebuie privită la început, pînă la verificarea ei teinică, din toate punctele de vedere, cu reticență, însă cu maximă seriozitate. Indicația secretarului general al partidului de a se renunța la importuri, de a se folosi în primul rînd inteligența românească a dat rezultate extraordinare. În activitatea noastră avem încă nebănuite resurse. Succesele vin însă odată cu participarea tuturor la aceste probleme și în primul rînd prin însușirea unei opțiuni revoluționare în modul cum înțelegem noul și nevoia stringență de progres. Fiecare dintre noi poate să și facă o analiză personală a activității sale ca cetățean și ca om al muncii.

OPREA GEORGESCU ■

Risipa e totdeauna nejustificată!

Convorbire cu inginerul ALEXANDRU FORJE, cercetător științific principal la Institutul de cercetări și modernizări energetice, autor a zeci de invenții în bună măsură aplicate care au produs economii de multe milioane și autor a zeci de comunicări în țară și străinătate, recunoscute și elogios apreciate.

dumneavoastră optica nouă cu care ar trebui rezolvată mai eficient problema recuperării?

— Trebuie să plecăm de la ideea că pentru a fi o acțiune care să aibă în mecanismul economic o pondere însemnată, recuperarea trebuie să fie industrializată. Pentru asta e nevoie ca toate forțele tehnice și organizatorice de care dispunem să fie angrenate ca într-o acțiune economică productivă. Proiectarea, cercetarea, factorii de decizie tehnică să aibă în vedere acest aspect. Sînt 3 feluri de a recupera un produs oarecare: funcțional, ca structură, ca material. Ele sînt enumerate în ordinea importanței lor.

— Se poate să mutăm discuția noastră în zona mai concretă a problemei?

— Putem da exemple cîte dorim. Din păcate ele sînt chiar prea multe. Recuperarea funcțională presupune reintegrarea în circuit a unui obiect prin modernizare sau prin folosirea unei părți din acesta. Costul unui obiect modernizat reprezintă în jur de 40 la sută din cel al unui produs nou, re-proiectat, reomologat. Astăzi, multe obiecte se aruncă sub pretextul uzurii morale. Nu mai dau randament, nu mai sînt

lectarea și cercetarea și o nouă mentalitate de abordare a problemei. Voi reveni asupra unor aspecte. Acum un exemplu de recuperare ca structură. Un șurub își pierde filetul. Il recuperăm, refilindu-l la o dimensiune imediat inferioară. Avantajele sînt limpezi. Și, în sfîrșit, recuperarea ca material, de fapt ultima fază și cea mai puțin rentabilă. Interesul este ca această posibilitate de recuperare să fie cit mai puțin folosită, adică să nu fim nevoiți să apelăm la ea decât în cazuri limitate. Cunoscutul caz al becurilor electrice, este totodată un exemplu de cum nu trebuie înțeleasă o recuperare. Vrem să recuperăm wolframul, metal rar. De ce să nu recuperăm mai mult, proiectînd becul astfel încît să refolosim aproape totul. În urmă cu puțin timp, se colectau becurile arse pe care trebuia să le dai la schimb în locul celor noi. Inceput cu in-cetel s-a renunțat și la această ultimă recuperare. Este aici vorba de mentalitate, de modă, de entuziasm trecător. Nu numai că nu se recuperează și sticla, tabla, timpul de lucru necesar pentru realizarea lor, dar s-a renunțat și la Wolfram. Cîte milioane de becuri se fabrică în plus față de cîte ar fi nevoie

carburant destinată transporturilor, s-ar ușura problema energiei industriale. Și aici, dacă toți consumatorii, să le spunem tuturor astfel, ar căuta soluții problema ar putea fi în mare parte rezolvată. În fiecare zi, mașina unei întreprinderi face un drum cu casierul la bancă. Ce înseamnă asta în tone de carburant? Probabil nu s-a făcut un astfel de calcul. Nu s-ar putea intensifica folosirea conturilor curente sau introduce o altă metodă? Cu siguranță, da. Un material, un obiect oarecare se realizează printr-un consum de energie. O tonă de materiale plastice se fabrică prin consumarea unei tone de petrol. Și totuși paharele de plastic se aruncă. Anual în țara noastră se consumă vreo sută de milioane de mine cu pastă. Costul pastei reprezintă a cincea parte din prețul minei. Dacă am considera că dintr-o mină se recuperează doar un leu, economia adusă prin reintroducerea în circuit a tuburilor de plastic, a virfurilor ar însemna un minimum de 100 milioane lei.

— Exemplele pe care le dați sînt într-adevăr demne de luat în discuție. Am putea găsi cu siguranță multe altele asemănătoare. Ce se întîmplă la nivel industrial?

— Să începem de data asta cu exemple, urmînd ca după aceea să încercăm să desprîndem unele concluzii. Industria consumă sute și mii de tone de nisip de turnătorie care se extrage la Vălenii de Munte și la Aghireș. După o singură utilizare este dat la haldă. Există tehnologii de recuperare în lume, una din ele se aplică și la întreprinderea 23 August. Tona de nisip recuperat costă 40 la sută din tona de nisip nou. La nivel național se consumă și se cheltuie cu extracția și transportul cantități de carburanți și manoperă importante. Sînt uzine care au halde pe care dacă le-am industrializa ar acoperi nevoile pe 30-40 ani. Să nu mai vorbim de faptul că posibilitățile de extracție sînt limitate iar haldele înseamnă terenuri pe care le-am putea astfel folosi. Alt exemplu: pentru durificarea suprafețelor puternic solicitate la uzură — cuțite de strung, freze, burghie, roți dîntate — se aplică tratamente termodinamice, băi de săruri chimice la temperaturi de 700-800 grade. În urma acestora, sulful și azotul în diverse componente pătrund în suprafața exterioară a pieselor dîndu-le duritatea dorită. Dr. ing. Cornel Șerban șef de lucrări la Universitatea Brașov a pus la punct un procedeu care constă în aplicarea în timpul tratamentului a unui curent de înaltă tensiune și frecvență, accelerîndu-se astfel procesul de electroliză suplimentară. Rezultatele sînt spectaculoase. Prin noul procedeu, durata de tratament scade de la 3 ore la 9 minute, productivitatea crește de 15 ori, consumul de energie electrică pentru o piesă standard scade de la 2,44 kWh, la 0,09 kWh. Ei bine acest procedeu nu se aplică încă. Care sînt motivele?

DINU SĂRARU ■

Opinia unui alegător

Anotimp fără aprobare

M-am grăbit înaintea primăverii, cum zice țăranul, și am dat o raită prin țară întîmpinat norocos de un soare care și el de mult aștepta cerul senin. E limpede că vine primăvara, nu se mai poate nimeni îndoi, au ieșit tractoarele la arat, se seamănă cu nădejde, ziua s-a lungit bine de tot, prin curți au început focurile de frunze uscate, se vîruiesc pometurile, a început să se intre și în vie, abia aștept să aud un cuc în podgoria Drăgășanilor, la Belona, de unde se vede panglica Oltului ca o cale lactee pămînteană. Însă anotimpul cu pricina n-a convins pe toată lumea și sînt destule locuri și destui tovarășii ai noștri care așteaptă o circulară, un ordin, o adevărîntă că a venit primăvara și ei pot să acționeze în consecință. Nu i-a convins nici soarele, nu i-au convins nici albinele care au și cîtotip grădinile înmugurite, nu i-au convins zambilele înflorite, nimic, o amorțeală noroasă îi ține morocănoși și sceptici, după o bloanecă neputinței lor bine ocrotite cu ștampile și parafe și numere de înregistrare. Am fost în cîteva piețe din orașe ambițioase altfel, am bătut străzi cu vaduri negustorești, slabă mișcarea, cum se mai spune, slujbași rămași rebegii de astă iarnă se arată destul de nepăsători față de iuțea anotimpului care n-are răbdare și

nici nu poate să aștepte trezirea lor la realitatea zilelor însoțite. Cineva ținea cu orice preț să mă convingă că ei au un program cu privire la primăvară, e gata, se bate la mașină, însă pînă să se bată programul la mașină, primăvara se duce. Omul zimbea cu aerul că mă grăbesc eu, pe cînd el e așezat teinic pe scaunul lui, vrea să spună cu socoteală, cu judecată, adică nu se bate din palme și treaba e gata... „Tovarășul meu, am îndrăznit, totuși, să-i spun, părerea mea e că ești prea bine lipit de scaunul dumitale, vreau să spun și eu că am impresia că nu te mai poți deslipi de pe el și problema care se pune este să ieși la treaba cu care mă tot ameninți, fiindcă programul bătut la mașină nu ține loc de fapt, el e bun cînd e transformat în realitate la timp și eficient, altfel oricît ar fi de frumos dactilografiat, nu te poate justifica”.

Nu i-a convenit, bineînțeles, însă în orășelul cu pricina tarabele pietelor așteptau un gospodar cu o măsură bună, un timplar harnic, un negustor inimos.

Mie mi se pare că una din preocupările importante în aceste zile se cuvine să aibă în centrul atenției ritmul desfășurării acelor activități pe care numai primăvara le poate sluji; cine bate abia acum la

mașină programul lor, a pierdut trenul, să fie sigur. E încă păgubitoare o anchiloză timpurie la unii concetățeni aflați în fața deciziei de a începe practic o anume activitate. Se mai fac, încă, prea multe ședințe pînă să se ajungă la concluzia punerii mîinii pe lopată, ca să mă exprim mai rustic. Iar picoteala din astfel de ședințe se prelinge și în timpul zilei de lucru, să nu ne fie rușine să recunoaștem, pe cînd anotimpul acesta năvalnic cere o desfășurare de forțe vitale, nu mai puțin galopantă în anume domenii cum e, spre pildă, agricultura.

Blindajul cu adevărate și ștampile de care vorbeam la început e încă și el o platoșă zdravănă pentru anchiloză pomenită și pentru fuga de răspundere.

Și nu sînt deloc puțini cei ce nu pot dormi liniștiți fără somniferul pe care li-l asigură o adevărîntă că pot să se apuce de treabă.

N-am văzut, însă, niciodată pînă acum, vreun astfel de colecționar de apostile salvatoare de răspundere, anchilozat, sau neputincios, sau adormit, sau întîrziînd leneș în fața statului de plată cînd vine ziua retribuției și el trebuie să semneze și să ia francul. Unul n-are cere, atunci, o adevărîntă că și-a făcut datoria pentru care e plătit! Poate să fie iarnă, poate să fie toamnă, poate să fie vară de foc, el e atunci năvalnic și de nestăpînit, ca primăvara. E greu, să recunoaștem, dar primăvara vine fără nici o aprobare, vine și trebuie să îți pasul cu ea.

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ **Adrian Oncescu din București, str. Bucegi nr. 14, sectorul 1**, ne sesizează situația neplăcută în care se află de câteva luni locuitorii străzilor Carpați, Bucegi, Soveja, Dorna, Arad, Dej, Mureș și Mircești, din zona cuprinsă între Podul Constanța și Piața Chibrit, situație ce s-a creat ca urmare a săpării unui șanț ce face imposibil accesul pe străzile respective. Necazul s-ar fi oprit aici, dacă totuși conducta care urmează a fi instalată nu ar fi fost ridicată pe niște traverse înalte de un metru, astfel încât orice tip de autovehicul (cu roți sau pe șenile) nu poate escalada obstacolul. În final, semnatarul scrisorii se întreabă pe bună dreptate: „Cei care se ocupă de această lucrare s-au gândit, oare, pe ce cale vor mai putea veni și pe la noi mașinile cu butelii, cu lemne de foc și cărbuni, sau cele destinate ridicării resturilor menajere? Și asta, ca să nu mai vorbim de eventualele evenimente deosebite care ar impune accesul mașinilor Salvării sau ale pompierilor”.

■ **Aflăm de la Cooperativa „Prestarea” din București, str. Pictor Tonitza nr. 11, sectorul 3**: „Referitor la sesizarea apărută în nr. 8 al revistei, în cadrul rubricii „Flacăra la dispoziția dumneavoastră”, prin care se atrage atenția asupra nerespectării programului de funcționare a unității noastre din str. Popa Tatu nr. 21 și asupra atitudinii ireverențioase a gestionarului unității față de Mircea Davidescu din str. Turda nr. 120, apartament 18, vă aducem la cunoștință că, pentru abateri repetate, gestionarului Gheorghe Jianu i s-a reziliat contractul de muncă, în conformitate cu prevederile Decretului 101/1980, începând cu data de 1 mai 1986. Cazul a fost prelucrat în ședință cu toți gestionarii.”

■ **Mă numesc Gheorghe Mocanu și locuiesc în Brăila, str. Unirii nr. 72**. Mărturisesc că mi iubesc urbea și tocmai pentru acest motiv vă scriu. Am aflat de curând că vechiul castel de apă al municipiului, ce domină grădina publică amplasată atât de pitoresc pe malul Dunării, va fi reamenajat prin grija Oficiului județean de turism, urmând să capete o nouă destinație: aceea de restaurant. Nu doresc să supăr pe nimeni, dar consider — și nu este numai părerea mea — că în locul unui restaurant, aici s-ar putea amenaja mai degrabă un planetariu, care nu numai că s-ar încadra armonios în specificul local, dar ar avea și importanță implicată de ordin instructiv-educativ”.

■ **O veste bună pentru Daniel Ștefan din Mizil, str. Spitalului nr. 44**, aflăm din răspunsul primit din partea **Consiliului Popular al județului Prahova**: „Urmare scrisorii adresate dumneavoastră de Daniel Ștefan, care solicită să fie sprijinit în obținerea unui loc de muncă în conformitate cu pregătirea sa profesională, vă facem cunoscut că semnatarul a fost încadrat la Filatura Balotești”.

■ **Mihaela Nicolescu din București, bd. I.B. Tito nr. 14, bloc A 4, etaj 1, apartament 5, sectorul 3**, inginer la Întreprinderea „Energoparații”, își exprimă nedumerirea privind „verdictele” emise de una dintre operatoarele Casei de comenzi „Minerva”, din Sectorul 3. Prin natura profesiei, fiind — după cum se scrie — mai mult plecată în delegație, s-a gândit să-și rezolve mai operativ problema cumpărării, apelând la telefonul 21 38 91. Abia după... mai bine de două ore de insistențe, i s-a primit comanda. Solicitând imediat încă una, în numele unei vecine de palier, femeie trecută de 75 de ani, căreia din pricina auzului diminuat telefonul nu prea îi mai este de folos, a fost admonestată pe motiv că... nu se primesc două comenzi la un singur apel. Bine și așa, nici o supărare. Dar după încă o oră de insistențe, operatoarea recunoaște același glas și decide: „Nu avem voie să facem comenzi la apartamente apropiate!”. Ceea ce după dumneaei, ar însemna că, formând numărul 21 38 91, cei care solicită o comandă trebuie neapărat să se intereseze mai întâi prin vecini dacă nu cumva le-a trecut prin minte să facă și ei același lucru...”

■ **Radu Drăghici din satul Podu Broșteni, jud. Argeș**, în

urma unei dificile operații la care a fost supus în urmă cu aproape cinci ani, și-a pierdut capacitatea de a vorbi. Ne-a scris cu rugămintea de a-l sprijini în obținerea, contra cost, a unei baterii de 7,2 volți ce poate alimenta aparatul său „Servox”, de care depinde posibilitatea să se comunice cu cei din jur. Sototim că apelul nostru va avea ecoul convenit în inimile acelor oameni de bine care l-ar putea ajuta.

■ **Primim din partea Consiliului popular al sectorului 2 al Capitalei**: „Ca răspuns scrisorii Mariei Vasilescu, prin care semnatarul solicită schimbarea, din motive de sănătate, a locului de muncă, vă informăm că, reanalizând situația petiționarei, conducerea Cooperativei „Muncă și Artă” a aprobat această și, începând cu luna martie a.c., Maria Vasilescu va lucra la unitatea nr. 70 Croitorie”.

■ **Despre o problemă a căreia credem că forurile de resort i-ar putea găsi o grabnică rezolvare**, aflăm din scrisoarea semnată de mai mulți oameni ai muncii de la **Schela de producție petrolieră Boldești — Scăieni, județul Prahova**. Iată despre ce este vorba: De peste 20 de ani, lângă fostul dispensar a fost construit un spital care până nu de mult asigura cu competență asistență medicală tuturor lucrătorilor din zonă, implicând celor de la fabricile de geamuri, de mucava, de piene, precum și întregului personal muncitor de la schelele de extracție Boldești și Scăieni. În ciuda faptului de netăgăduit că Boldeștiul s-a transformat din comună în oraș — orașul Boldești-Scăieni —, că noi întreprinderi au fost înscrise pe harta economică a localității sporind cu aproape încă 4000 de oameni numărul celor care lucrează aici, printr-o măsură neexplicabilă s-a hotărât desființarea mai multor secții, printre care, cele de oftalmologie, radiologie și O.R.L. Ba mai mult, se pare că aceeași soartă o va avea și secția de chirurgie.

■ **Cu câțiva timp în urmă, Voica Dumitrache din București, str. Polenului nr. 19, sectorul 6**, ne relatează în scris dorința de a obține în urma demolării vechiului său imobil o locuință situată în același cartier cu întreprinderea la care lucrează de mai bine de 25 de ani... Adresând scrisoarea **Consiliului popular al sectorului 6**, am primit un răspuns favorabil, în sensul că i s-a repartizat o garsonieră în str. Vlădeasa nr. 8, bloc C 48.

■ „Sintem un grup de oameni ai muncii care activăm în cadrul secției din Vedeia a Întreprinderii județene de producție industrială și prestări servicii — Argeș, secție care produce piese de schimb pentru tractoare. Deși avem contracte ferme cu aproape toate bazele de mecanizare a agriculturii din întreaga țară, ne vedem mereu puși în situația de a nu ne putea onora obligațiile asumate, pentru motivul că încă de anul trecut, uzina de autoturisme Pitești nu ne livrează la timp semifabricatele necesare. Campania agricolă de primăvară se află în plină desfășurare, tractoarele încă așteptate să fie reparate, iar noi... așteptăm și iar așteptăm să ni se asigure aceste semifabricate”. (În numele formației de lucru semnează **Aurel Voica, Constantin Dobre, Ion Enciu, Constantin Ionescu, Marin Urșanu și Octavian Bițu din Pitești**).

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Brăila** ne informează că, în urma articolului apărut în revista noastră din data de 14 februarie a.c. referitor la neregulile semnalate de **Alexandrina Nicolae din Craiova, cartierul Valea Rosie, bloc K 4, scara 4, apartament 17**, s-a stabilit vinovăția lucrătorilor Oficiului Dudești, privind nerespectarea întocmai a instrucțiunilor de serviciu, motiv pentru care aceștia au fost obligați la plata taxelor poștale aplicate fără temei. De asemenea, pentru ca pe viitor să nu se mai repete astfel de situații, impotriva lucrătorilor vinovați au fost luate și alte măsuri disciplinare.

■ **Comitetul Asociației de locatari a blocului 4 A, din Șos. Giurgului nr. 125, sectorul 4, București**, ne aduce la cunoș-

tință o situație de excepție careia nu i-a putut afla încă rezolvarea: „Dacă uneori se sparge o conductă, o remediem. Dacă liftul nu merge, se repară și așa. Dar ce putem face cu un aciu în blocul nostru, care, trecând peste faptul că este rău platnic, ajuns la debite restanțe de peste 13 000 lei, nu se supune în nici un fel legilor scrise și nescrise ale conviețuirii în comun? Cheflui, bătaș, client permanent al tribunalelor pentru diverse înșelăciuni în dauna avutului personal, refuzând mereu să muncească, Ion Mitulescu nu poate fi evacuat cu nici un chip, deși s-a dispus aceasta prin sentința civilă nr. 2315 din 22 mai 1985 emisă de Judecătoria sectorului 4.

■ **Direcția învățământului liceal, profesional și de maștri din cadrul Ministerului Educației și Învățământului**, răspunde unor elevi din Pitești, care de mai multă vreme au fost transferați când la un liceu, când la altul, fără vreo motivație prea clară: „Urmare scrisorilor adresate redacției revistei „Flacăra”, vă facem cunoscut că hotărârea conducerii Ministerului Educației și Învățământului, în legătură cu transferarea unor elevi de la Liceul agroindustrial Mărăcineni, la Liceul de științe ale naturii „Zinca Goleșcu” din Pitești este definitivă”.

■ „Constatănd cu deosebită satisfacție că luați în seamă și necazurile celor bătrâni și suferinzi, vă adresez astăzi aceste rânduri. Pentru dumneavoastră poate nu înseamnă altceva decât o scrisoare banală, dar pentru mine au o importanță vitală. Sufer de cardiopatie ischemică, insuficiență cardiacă, hipertensiune arterială și discopatie lombară la trei vertebre și vă mai spun că sint zile când nu pot coborî măcar să-mi cumpăr o piine. Locuiesc în plin centru, pe strada 13 Decembrie la numărul 7, etajul 1, apartament 2 și dețin două camere spațioase totalizând 41 mp. și dependințe, de unde, încă din 1983, intenționez să mă mut într-o garsonieră la parter, din motive lesne de înțeles. Dar toate demersurile mele de până acum adresate forurilor competente au fost zadarnice. Dacă cumva credeți că merit vreo atenție, vă rog să mă ajutați”. (Ing. **Maria Măgulescu, București, sectorul 1**).

■ **Oficiul pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Turda, județul Cluj**: „Privind solicitarea Gabrielei Constantinescu din Cimpia Turzii, str. Șoferilor nr. 2, de a fi încadrată în muncă, vă comunicăm că a fost încadrată ca trefilator la Combinatul metalurgic din Cimpia Turzii”.

■ **Referindu-se la scrisoarea adresată redacției de către Tiberiu Pătrân, profesor la Liceul industrial nr. 5 Cimpina, Consiliul popular al orașului Cimpina** ne comunică: „Din cercetările efectuate s-a reținut că sesizarea se confirmă parțial. Astfel, s-a constatat că C. Bănescu și Spiridon Blândăru, conducători auto, ru opreau în stația Podul Vadului, fapt ce a dus la sancționarea acestora cu „mustrare” potrivit prevederilor articolului 100, litera „a”, din Codul Muncii. Cazul a fost prelucrat în toate autocoloanele din cadrul Autobazei 5 Mixtă Cimpina, aparținând I.T.A.—Prahova”.

■ **Gurică Spirescu din București, str. Ripiceni nr. 2, bloc 12, scara 3, etaj 3, apartament 149, sectorul 2**, ne scrie: „Necazul meu este că locuiesc într-un apartament în care, datorită unor defecțiuni de construcție... imi plouă în casă. Am încercat soluția unei izolații interioare, dar apa continuă să se infiltreze. Sesizând situația la ICRAL Colentina, mi s-a trimis un specialist care a constatat că afirmațiile mele sint reale și cu asta... totul s-a încheiat. A fost tot ce am putut obține până în

prezent. Și asta după zece ani de încercări”.

■ **Primim din partea Inspectoratului județean de miliție — Buzău**: Privind rezultatul verificărilor efectuate în comuna Gura Teghii, județul Buzău, în baza sesizării adresate de Bogzoiu Maria din această localitate, vă facem cunoscut că numitul Bogzoiu Dorin i s-a întocmit dosar penal pentru vătămare corporală provocată petentei. În ceea ce privește punerea în executare a hotărârii judecătorești prin care Bogzoiu Maria l-a obligat pe acesta la plata sumei de 4 400 lei, vă informăm că Judecătoria locală Pătirlagele are competența soluționării cauzei”.

■ **Spicuim din scrisoarea care ne-a fost adresată de Asociația de locatari a blocului 3-S-14, str. Alexandru Moghioroș nr. 16, Sectorul 6, București**: „De aproape o jumătate de an avem necazuri cu antena colectivă, care se încapăținează să nu funcționeze normal. La sesizarea locatarilor, am trimis o adresă ICRAL-ului Giulești, str. Alex. Moghioroș, după care am achitat anticipat o taxă de verificare (chitanța nr. 287063/4 ian. 1986). În urma devizului întocmit (nr. 31609, în valoare de 602 lei (chitanța nr. 287066/6 ian. 1986), cei doi tehnicieni veniți să ne rezolve problema au adus un distribuitor pe care, în loc să-l monteze, l-au abandonat într-un colț, angajându-se ferm că vor veni în zilele următoare. Din acel moment și până la ora actuală, nimeni nu i-a mai văzut. Ne-am spus din nou „păsu!” celor de la ICRAL, dar situația a rămas neschimbată”.

■ **Consiliul popular al municipiului Tirgu Jiu**, analizând memoriul semnat de Ion Mateoni din Tirgu Cărbunestii, om al muncii la Întreprinderea de reparații Ploiești, prin care acesta solicită locuință din fondul locativ de stat, a dispus să i se acorde un apartament cu două camere în blocul 3, scara 2, apartament 33, de pe strada Mioriței din municipiul Tirgu Jiu.

■ **Pe 2 octombrie 1985** am cumpărat o baterie auto fabricată la Bistrița, județul Bistrița-Năsăud. Buturia mea a fost de scurtă durată, pentru că, numai după trei zile, ea a devenit inutilizabilă, la fel ca și cea veche. M-am prezentat, deci, la subunitatea din str. Ada Marinescu, aparținătoare de Cooperativa „Avintul” din Galați, care asigură garanțiile, iar magazionerul de aici, înregistrând reclamația mea, m-a asigurat că... deocamdată, nu poate face nimic. De atunci tot bat drumurile degeaba, de mi-a pierit tot... avintul”. **Alexandru Moscu, din Galați, str. Siderurgistilor, bl. SD 1-B, sc. 2, et. 4, apart. 39**.

■ **Heana Eremia din Pucioasa, str. Avram Iancu, nr. 32, bl. 3, et. 1, apart. 8, județul Dimbovița**, ne scrie printre altele: „Nu mică mi-a fost mirarea când, primind pe data de 14 decembrie anul trecut două colete, am constatat că unul dintre ele era rupt, iar celălalt arăta jalnic. Coincidența a făcut ca, tocmai în timp ce mă aflam la oficiul poștal (Pucioasa), să sosească și mașina mesageriei pentru a descărca un nou transport de colete. Privind cum se petrec lucrurile, nu mi-a fost deloc greu să înțeleg de ce ajunseseră în acea stare jalnică pachetele mele, pentru că acei care le „descărcău” de fapt le aruncău... de la o poștă. Oare nu se poate face aceeași operație cu mai multă grijă?”

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Ploiești** răspunde scrisorii adresate de Vasilica Elbogeanu din Ploiești, str. Diana, bl. 18, apart. 24, prin care petiționara soli-

cită să i se repartizeze un apartament cu două camere, în schimbul celui cu patru camere confort III, deținut în prezent împreună cu fiul său: „Cererea dumneavoastră a fost analizată și s-a hotărât să vi se acorde apartamentul 17 din blocul 80 de pe strada Gheorghe Dimitrov, apartament cu două camere”.

■ **Primim de la UJECOOP Constanța**: „Analizând cele relatate de petentul Ștefan Catană din Constanța, str. Badea Cârțan, nr. 20, bl. BC 7, apart. 27, rezultă că fostului contractant i s-a înminat de către Cooperativa de producție, achiziții și desfășurare a mărfurilor din comuna Ciobanu, o dovadă, purtând nr. 101, în vederea ridicării cantității de 310 kilograme porumb. Cum nu s-a prezentat nimeni să ridice respectiva cantitate, mama petentului, Maria Catană, urmează să se adreseze Întreprinderii de industrializare a cărnii — Constanța spre a obține acest drept”.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACIU

Poșta redacției

Drăghici Elisaveta — Timișoara: Concluzia Judecătoriei Timișoara, precum și a tuturor celor care, urmare memoriilor dv. adresate diferitelor organe din 1977 incoace, au analizat întregul dv. dosar este că măsura luată a fost legală și temeinică. ● **Funduc Stan** — București: Numai dacă întreprinderea are locul respectiv disponibil. ● **Radu Lucia** — Sînnicolău Mare: Anul acesta în orașul dv. se vor construi circa 200 de apartamente și, conform listei de prioritate, are șansa să beneficieze de un apartament și familia dv. ● **Pricop Ion** — București: Întreprinderea, în funcție de necesitățile producției, vă poate repartiza în oricare secție, cu condiția să vi se păstreze funcția (meseria) și retribuția sau să vă încadreze într-o funcție sau meserie echivalentă. ● **Moise Mona** — Galați: Adresați-vă Direcției județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale. ● **Mihai Ilie, Gârlea Valentina, Mihai Constantin, Cernat Grigore și alții** — Iași: Legea 29/1978 reglementează că depunerile cooperativilor la partea socială se fac pentru o perioadă de cel puțin 5 ani. Sumele depuse se pot restitui la cerere, integral sau eșalonat, în raport cu hotărârile adunării generale a oamenilor muncii. ● **Babac Ecaterina** — Arad, **Negreanu Traian** — Constanța: Doctoria la care vă referiți lucrează la Institutul de științe biologice, București, sector 6, Splaiul Independenței nr. 296. ● **Ciugulitu Nicolae** — sat Dedulești, com. Topliceni, jud. Buzău: Solicitați instanței de judecată încredințarea minorei și stabilirea pensiei de întreținere, dacă altă soluție nu există. ● **Eugenia și Terezia A.** — com. Giurtelecul Simleului, jud. Sălaj: Cu actele ce le aveți adresați-vă Notariatului de Stat. ● **Roșca Gheorghe** — Birlad: Trebuie respectați termenii contractului. ● **Cojocaru Eftimie** — Breaza: Adresați-vă, eventual, revistei „Vinătorul și pescarul”, București, Calea Moșilor nr. 128. ● **Tudor P. Marșian** — com. Dridu, jud. Ialomița: Chiar din felul cum formulați întrebările e limpede că dv. cunoașteți răspunsurile. Consultați și revista „Forum”. ● **Neagu Ilie** — Fieni: Contractarea abonamentelor la locul de muncă se face prin difuzorul voluntar al unității la orice publicații din Catalogul de presă editat în R.S.R., acestea nefiind condiționate.

REGHINA VARVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cât mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11 — 14.

Rîndul la moară

Satul trăiește în umbra muntelui. De sus, de deasupra lui, din coasta unei stînci izbucnește în lumină Bigărul, pîriu a cărui apă înspumată ca șampania sare peste pragurile de piatră și pe făgașul îngust se avîntă, iute ca o săgeată, înspre vadul apropiat al Cernei. Pe firul Bigărului, morile de apă se întind una după alta ca măgelele pe apă. Sînt niște mori mici, față de alte mori de apă, de prin alte sate, par ca niște jucării, dar în ele se macină grîul pentru pîinea tîrînilor din Topleț iar asta se întîmplă demult și după rînduiei care sînt atît de vechi încît nu le mai știe nimeni începutul.

Totuși, se spune, fiecare moară va fi fost făcută de șase oameni, fie dintr-o familie, toți, fie vecini, fie prieteni. Din cele șase zile lucrătoare ale săptămîinii revenea ficcărui dreptul de a folosi moara o zi pe săptămînă, de fapt 24 de ore, din dimineața unei zile pînă în dimineața zilei următoare. Dreptul acesta s-a păstrat cu sfințenie și s-a transmis ca moștenire copiilor. Dacă în familie au existat doi copii, rîndul la moară s-a împărțit și el în două. Fiecare dintre copii avea dreptul să macine tot o zi și o noapte, dar din două în două săptămîni. În cele din urmă s-a ajuns ca la o moară să aibă dreptul să macine peste 30 de oameni, dar asta nu înseamnă că ei nu mai pot să macine decît din joi în paste. Dacă unul dintre soți a moștenit dreptul să macine, să zicem, numai o zi pe lună, celălalt putea să aducă în familie

dreptul de a măcina, la altă moară, o zi în fiecare săptămînă.

Rîndul la moară se află înscris și la primărie, în acte oficiale, laolaltă cu partea ficcărui de fineață sau de livadă, cu averea lui mobilă și imobilă. De aceea, la Topleț, în județul Caraș-Severin, cînd se strigă zestrea la nuntă se face cunoscut tuturor că fiecare dintre tineri a primit, după cum e cazul, „un rînd întreg la moară”, „o jumătate de rînd” sau „un sfert de rînd”. Dacă bătrîni nu vor, zice Ana Suharu, nu dau nimic. Ana Suharu e femeie de 55 de ani, născută și crescută la Topleț, după cum zice ea, și de aceea e o bună știutoare a rînduiei satului. Dar dacă ar fi venit prin mărișii la Topleț, o întreb, și dacă soțul n-ar fi avut nici el rînd la moară, ce-ar fi făcut? Nimeni n-a murit în satul ăsta al nostru, zice ea, fiindcă n-a avut unde să-și macine. Rîndul la moară poate fi și cumpărat, cu cîteva mii de lei. Dar prea puțini au vîndut, prea puțini au fost nevoiți să cumpere. Pentru că unul care are rînd la moară poate să îngăduie altuia care nu are un asemenea drept să vină și să macine în locul lui.

— Dar atunci, dacă el face vreo stricăciune, eu răspund, adaugă ea.

— Și ce stricăciune, ce necaz se întîmplă mai des?

— Săritul din călcii.

— Cum adică?

— Adică săritul fusului din călcii.

— Dar rîndul la moară în ce zi îl aveți?

— Întoideauna marțea. Eu am un rînd întreg.

— Și cum faceți, că morile astea am văzut că au ușile încuiate, de unde luați cheia?

— Mă duc luni seara la cel

care are rînd la moară înaintea mea, la Niță Cunicel, și întreb de cheie. Dacă el nu macină în noaptea de luni spre marți, imi dă cheia pe loc. Dacă macină în noaptea aceea, rămîne să iau de la el cheia marți dimineața. La fel face și cel care are rînd la moară după mine, Pătru Be-

lavici. Uneori lăsăm cheia la niște bătrîni care au casa chiar lingă moara noastră, la Niță și Stana Cunicel. Ei sînt oameni care se apropie de 80 de ani și stau mai mult pe-acasă. La moara noastră avem rînd, cu toții, 12 oameni și niciodată nu s-a ră-tăcit cheia.

— Dar o moară nu merge o vesnicie, se poate să i se toacească piatra, bunăoară, ce se întîmplă atunci?

— Avem niște bătrîni în sat, unul se numește Nicolae Hrelea, are 78 de ani, și atunci cînd se tocesc pietrele bătrîni ăștia vin și le bat cu niște ciocane cu colțuri.

— Și de plătit cine-i plătește?

— Plătim toți, după cum are fiecare rînd, o jumătate sau un sfert de rînd, cîdem la învoială și dăm fiecare partea lui. Numai o dată s-a întîmplat ca unul să nu vrea să plătească partea lui și l-am dat cu toții afară de la moară.

— Altcineva a mai încercat, altădată, să strice rînduiala?

— Odată a intrat unul să macine cînd n-avea rîndul la moară și nici nu ceruse încuviințarea celui care avea rîndul în ziua aceea. A descuit ușa cu o cheie care nu era a morii ci una a lui, care se potrivea, o cheie pe care o folosea el ca să-și încuie pivnița. Dar s-a făcut de ris în fața satului și s-a învățat minte. Nu strică nimeni rînduiala. De ce s-o strice?

Morile acestea, cum ziceam, sînt mici, față de alte mori de apă sînt ca niște jucării. Nu macină nimeni la ele foarte mult, cantități foarte mari, dar important este că morile acestea merg aproape tot timpul, zi și noapte. Însă nimeni nu stă, la Topleț, să-și păzească sacul.

Că macină ziua, că macină noaptea, rînduiala e aceeași o-mul se duce la moară, varsă sacul în coș, pornește moara, încuie ușa și pleacă să-și vadă de treburi. Mai vine la moară doar atunci cînd măcinușul, după un calcul destul de bine știut de toți, se apropie de sfîrșit. Numai o dată s-a întîmplat ca la Topleț morile să oprească, toate, în aceeași zi, dar asta s-a întîmplat în urmă cu vreo 30 și ceva de ani. Pentru rîndul la moară, țărani din Topleț fuseseră puși să plătească niste dări care au făcut, s-ar putea zice, ca apa Bigărului să înghețe brusc ori tuturor morilor de pe firul lui să le sară fusul din călcii. Unii și-au dărimat atunci morile. Tot atunci și-a pierdut și Ana Suharu două dintre cele trei rînduri la moară la care avea dreptul. Pe unul, pe care-l păstrează și astăzi, l-a moștenit de la tatăl ei iar pe celelalte două le primise din partea unor unchi și mătuși. Însă celelalte două rînduri nu erau întregi, dovadă că din demolarea morilor aceluia ea nu s-a ales decît cu cîteva țigle și cu cîteva scînduri. În aceeași vreme, o moară de la Topleț a fost luată și dusă la Muzeul tehnicii țărănești de la Dumbrava, lingă Sibiu. Odată, mai zice Ana Suharu, cei din Topleț au văzut moara aceea la televizor. Aoi, în urmă cu vreo 20 de ani, ei au fost iertați de dările acelea și au prins curaj să înceapă a-și măcina iarăși grîul pentru pîinea morile lor. La morile acestea vechi, care poartă și astăzi nume după numele familiilor care le-au pus temelii: moara Bileștilor, sau a lui Chige, Jârgea, Cojocariu, Căliman, Hașcă, Florean.

DUMITRU ELIADE ■

Era un bărbat impunător. Totdeauna apărea îmbrăcat în costum, purta cravată și cămașă albă și te privea dîndărătul unor ochelari cu ramă metalică. Se așeza pe scaun și își pune pe genunchi geanta diplomat din care scoatea hîrtii frumos prinse în agrafe, ordonate, cu probleme de rezolvat. Își potrivise ochelarii pe nas și scria cu grijă toate amănuntele necesare. De obicei i se spunea profesorul Georgescu. Era într-adevăr profesor. Uneori, cînd îl apuca nostalgia și era dispus să-ți facă o confesiune, zicea că el a terminat două facultăți. Unii nu îndrăzneau să-l contrazică. Și totuși, era adevărat. Terminase două facultăți. Unii îi ziceau, domnule arhitect. Arhitect nu era. Dar accepta și acest apelativ cu o oarecare plăcere. Probabil că în adolescență a visat foarte mult să se dedice acestei meserii. Dar cum nu întoideauna intri unde îți dorești, el a făcut întii geografia și mai apoi facultatea de istorie-filozofie. După ce discutau amănuntele afacerii și treceau la un pahar de vin și la o cafea, dacă omul din fața lui era dintre cei mai scoliți, trecea la istorie, la viața lui Napoleon, la revoluția franceză sau la debarcarea trupelor aliate. Uneori, cînd venea împreună cu Iancu, îi zicea, spune tu directoare, este că debarcarea în Normandia a fost o mare surpriză și o mare lovitură? Celălalt aproba. El nu marea de dragul istoriei. Un economist vrea eficiență, e presat de calcule. Și directorul îi zicea hai să trecem la chestiuni concrete. Directorul avea nonsalanță și disprețul celui care definea cheia. Tot el dădea și verdictul. Se poate sau nu. De cele mai multe ori tot el stabilea și prețul. E mult, e puțin, cu atît da, cu atît nu. Și nu se risipea în prea multe discuții, în suete interminabile în care săreau de la fotbal la Alexandru Macedon, de la navele spațiale la cutremurul din Peru. Se ridica și pleca. Zicea doar, mai ținem legătură prin domnul profesor. În cel mai bun caz dădea telefonul de serviciu, precizînd într-o doară, spuneiți-i secretarei să vă dea legătură cu directorul Iancu. Unii aveau o mică bănuială. Și dacă omul nu e director? Sunau la telefonul în cauză și secretara răspundea amabilă. Le dădea legătura. Omul era într-adevăr director. E drept că nu la o mare firmă sau la o centrală, ci la o instituție ceva mai mică. Întreprinderea de sucuri și răcoritoare din București, unde definea portofoliul comercial. Profesorul Georgescu, în ciuda celor două facultăți, abandonase catedra. Nu vorbea niciodată despre asta. Și totuși, a lucrat prin mai multe locuri. Fusesse și șef de serviciu la o instituție importantă, unde îl avusese subaltern chiar pe viitorul director.

De acolo se despărțiseră. O făcuseră lătă și au fost obligați să-și facă bagajele. Unul — Iancu — a ajuns la primăria Capitalei de unde s-a mutat în funcția de director comercial la sucuri și răcoritoare, celălalt, profesorul, în ciuda faptului că avea două licențe, a ajuns la Biofarm. Drumurile lor s-au despărțit pentru un timp. N-au mai ținut legătura, nu s-au mai întîlnit. Amîndoi aveau slujbe, familii, treburi și cercuri diferite de prieteni. Și totuși, într-o bună zi, hazardul i-a adus față în față. Au bătut o bere, apoi cite o cafea. Directorul i-a zis că o duce mai greu. „Familie mare remunerație mică”. Ar mai putea scoate ceva dacă s-ar găsi ceva clienți. Ce fel? Oamenii care ar avea nevoie de un apartament, de o aprobare. Așa au pus la cale un incredibil trust

zeci de mii, directorul a rămas căscat. E mult, frate. Mai bine îți lei banii înapoi, imi dai mie douăzeci de mii, îți rămîne ție jumătate și rezolvăm treaba. Barmanul a făcut mai multe drumuri pe la primărie, la camera 27, a dus și o adeverință de la Întreprinderea de blănuri Republica unde îi lucra nevasta, a mai bătut pe la uși pînă în ziua în care la amintita întreprindere de blănuri a fost repartizat un apartament cu recomandarea de a fi distribuit soției barmanului. Cum cei care urmau să-l repartizeze nu știau nimic de combinația profesorului cu directorul de la sucuri și răcoritoare și cu alții de pe filieră, au distribuit apartamentul celui cărui i se cuvenea. Barmanul s-a supărat. Dar tot profesorul a încercat să rezolve complicația. L-a dus pe barman

pe strada Alexandru Orăscu și voia să primească o locuință în cartierul Drumul Taberei în apropiere de fiul său. Profesorul cu directorul, în schimbul a două sticle de whisky „acompaniate” de 15 000 de lei au umblat pe unde trebuie și a doua zi femeia, deși era singură, a primit un apartament cu două camere pe strada Tirgu Neamț din cartierul Drumul Taberei. Cuimea e că omul care a dus-o la profesor, Romeo Șerbănescu, coleg cu ginerele Eleonorei Grant, spunea despre Adrian Georgescu: „bazat pe faptul că are două facultăți era îngimfat și arogant. Pentru el nu exista nici o piedică pentru a interveni oriunde s-ar cere pentru a rezolva problemele solicitate. Adică ar fi fost un om influent”. Îi faci omului un bine și la urmă te mai și vorbește!

l-a văzut pe Adrian Georgescu cum îi descărca și pe alții. Așa că a scos și el zece mii de lei pentru un post de medic în Sectorul Agricol Ilfov. A ajuns tot la directorul de la Întreprinderea de sucuri și răcoritoare și împreună au bătut tot felul de locuri importante, înaintînd cereri, obținînd doar promisiuni. Nu-și imagina dar aceeași soartă cu cei care primeau de la trustul descucăreților răspunsul ferm: nu se poate. Un asemenea răspus a primit și Ilie Gheorghe, str. Anestinelor, nr. 19 din sectorul 3. Ilie Gheorghe avea un băiat, Ilie Barbu, participant la un viol. Copilul se alesese cu 7 ani de detenție și tatăl voia să-i ușureze pedeapsa. Auzise de profesor de la un cunoscut care zicea că își rezolva problema buletinului de București, prin intermediul „lu dom prof. Jorjescu”. S-a învîrtit pînă a dat de el și i-a zis că dă și „80 000 numai să scoată copilul cu cițiva ani la locul de muncă”. Profesorul a fost generos. A zis că e mult, că-i ajung 40 000. Rezolvă sigur. Și i-a dat și o chitanță de mină. Și dus a fost profesorul. Uneori dispărea în excursii fungi, ca să repara brusc, să împrumute un 60 000 și să plece iar. Bebelele rămîneau pe capul directorului. Cu cit îi dădea Georgescu, el trebuia să descurce încurcătura. Și uneori se enerva și zicea, eu nu știu nimic, nu cunosc nici un Georgescu, nu mă interesează, pe urmă îți zicea să revii, să mai aduci o sticlă sau un cartuș de țigări, să mai telefonezi, și în cele din urmă, sătul, de parcă și-ar fi făcut o concesie, te lua și te purta prin tot felul de de instituții și birouri de unde ieșea mai întoideauna cu o soluție și cu o aprobare. Cu ce pret? Nimeni n-a aflat. Dacă acești doi oameni au reușit să pună la cale un trust al descucăreților cu care au produs o impresionantă sumă de bani, nu e mai puțin adevărat că mulți dintre cei care au apelat la el au avut noroc. Trustul a obținut și aprobările de rigoare, și repartii pentru apartamente, și multe altele. Cit au luat, am aflat. Dacă la rîndul lor și ei au dat, cit au dat și ei, asta rămîne un mister. Probabil că e mai greu de limpezit hătisul de aranjamente tesut de doi oameni cu trei diplome. Chiar dacă în istoria acestui trust al descucăreților, cei doi au pierdut și drumurile lor s-au reînfilnat cu adevărat abia acum. La sfîrșit, în urma lor rămîn mai multe pete de umbră. La lumină stau păgubașii naivi. La umbră, cei care au profitat de pe urma unui cuplu al șmecherilor și cei care le-au dat o mină de ajutor, din generozitate sau din interes.

CORNEL NISTORESCU ■

Cum s-a dizolvat un trust al descucăreților

al aranjamentelor. La urmă, profesorul Adrian Georgescu a zis, „această treabă am început-o pentru a mă distra pe seama prostiei omenești și pentru că marea majoritate a oamenilor aceștia dădeau bani obținuiți prin cîștiguri ușoare, fiind în general ospătari, barmani, florărese, diverși afaceriști”. În același timp, profesorul a zis: „Iancu mi-a spus că e într-o situație materială mai dificilă și mi-a povestit că are multe cunoștințe la Consiliul popular și că poate rezolva o serie de probleme locale”. Deci, la treabă! Ștefan Costache era barman la restaurantul Cîșmigiu și avea nevoie de un apartament mai spațios. Profesorul i-a zis, te costă 40 000. Barmanul a mormăit că e mult. Dar, pentru că avea de dat, a dat, a scos suma și i-a zis profesorului, faci rost, dar pînă primesc apartamentul ce dovadă am? Îți dau o chitanță. Cum nu se poate mai fair, acest profesor. S-a dus la notariat și a semnat o chitanță de împrumut pentru suma de 40 000. Dacă se rezolvă, e în ordine, rupe chitanța și rămîn cu banii. Dacă nu îi restituie și adios. Și ce faci cu banii, l-a întrebă barmanul? „Îmi trebuie ca să-i minjesc pe cei care îți rezolvă treaba”. Și profesorul l-a prezentat directorului Petre Iancu (str. Grigore Alexandrescu nr. 100). Acesta i-a dat telefonul și i-a zis să-l caute. Cînd s-au întîlnit și i-a spus de cei patru-

pe Șoseaua Olteniței, pe strada Oțetari, la blocul 119, ap. 83 de la etajul 4 și i l-a prezentat. I-a dat cheia, un contract pe numele Maria Neagu și i-a zis, fă curățenie și mută-te, că de repartitie mă ocup eu. Cine i-a dat cheia și contractul, cine i-a spus de apartament și ce s-a întîmplat cu acesta e greu de aflat. Barmanul a refuzat să se mute. A cerut banii înapoi. Profesorul a zis că nu-i mai are pe toți. Persoanele care s-au ocupat de distribuirea lui și-au făcut datoria, au repartizat apartamentul Întreprinderii de blănuri, deci, din punctul lor de vedere, afacerea este încheiată, și 15 000 nu mai pot fi recuperate. Ce a rămas la el, se restituie. Ciudat este acest circuit al banilor, țigărilor și băuturilor care de la profesor luau drumul directorului și de acolo nu prea se mai știe cite și unde ajungeau. Cert este că în multe situații ajungeau undeva, sau dacă nu ajungeau, oricum, povestea se încheia cu rezolvarea „problemei”. Maria Sabău (Șoseaua Pantelimon, nr. 309) își dorea foarte mult să se angajeze la o casă de comenzi, auzind că acolo e mai multă miere. A dat profesorului două cartușe de țigări străine și o sticlă de whisky și într-o bună zi, la cîteva săptămîni după ce a înminat „ofranda”, funcționa ca angajată la casa de comenzi Dobrobani. Soacra inginerului Ioan Filipescu, pe nume Eleonora Grant, urma să fie demolată de

Iar dovada faptului că era influent e chiar apartamentul cu două camere în care s-a mutat soacra prietenului său, în ciuda faptului că nu avea dreptul să-l ocupe. Doctrița Angela Cernat i-a dat profesorului o sumă modestă, doar 10 000 pentru a-i procura o locuință. A refuzat mai multe apartamente și, zice ea, „în cele din urmă mi-am rezolvat singură”. De la Marin Geambașu, profesorul a luat 10 000 ca să-i rezolvte o casă tot în sectorul 4. Cu el a fost cîștit. I-a spus că nu se poate și i-a restituit banii. De la Mari-lena Buhai a primit 15 000 tot pentru o locuință în același sector, dar pentru că nu a „rezolvat” i-a restituit suma. A mai cerut și de la altii. De la o femeie bătrînă Maria Cioacă a vrut 20 000 ca să o angajeze bucătăreasă sau femeie de serviciu la o ambasadă, de la Vasile Stanciu a luat 7 000 pentru a-i aduce fiica pe un post de profesoară în București, de la Salamanian Havanos a luat 18 000 pentru a-i transfera fiul într-o întreprindere bucureșteană (l-a și transferat, dar pînă la urmă tînărul stagiar s-a răzgîndit, a vrut banii înapoi și un alt post). Pînă la urmă în această capcană a căzut chiar un prieten. Doctorul Cristian Caraman îl cunoștea pe profesor ca fiind un om cu relații care rezolvă tot. I-a prezentat mai mulți oameni. El i-a dus la profesor pentru „consultanță” și pe Salamanian și pe Cioacă. Și

Un dialog deschis spre binele obștii

Controlul oamenilor muncii

Aurel Frone. Matrișer la „Electromagnetica”. Un tânăr înalt, blond, demn, ferm. Marius Dumitrescu. Matrișer la „Electromagnetica”. Are cam aceeași vîrstă, e ceva mai scund, brunet, tăcut, scrupulos, cu o mare putere de concentrare. Aurel Comșa. Maistru la „Electromagnetica”.

Sînt trei din cei 14.000, de cele mai diverse profesii, care alcătuiesc cele 3.500 de formații de control ale oamenilor muncii din Capitală. Trei dintre cele 14.000 de perechi de ochi și 14.000 de conștiințe aplecate cu toată responsabilitatea asupra unui imens ansamblu de instituții și unități din angrenajul social al marelui oraș, pentru ca funcționarea acestora să fie conformă cu legalitatea, la înălțimea civilizației firești a timpului, consonante programelor adoptate de congresele partidului privind creșterea nivelului de trai al întregului popor.

Pe 20 martie, ne alăturăm celor trei, însoțindu-i în această felie de muncă împlinită cu rigoare, dincolo de programul de lucru din uzină, o muncă obștească, în timp ce alții alții dintre noi ne vedem de treburile personale, de timpul nostru liber. Totodată, îl avem lângă noi pe tovarășul Gheorghe Cîrstea, coordonatorul tuturor echipelor de control ale oamenilor muncii din București.

Ei știu cit de important este ca fiecare bucată de pămînt să fie cultivată, să producă, să ne hrănească. De aceea s-au gîndit să-și îndrepte acțiunea de control asupra modului cum se vînd semințele pe strada 30 Decembrie, la cea mai veche și vestită unitate AGROSEM din poarta Pieții Unirii. Lume multă. Bărbați și femei de toate vîrștile bordisesc trotuarul pînă departe. O cerere pe care, aproape, nu mi-o imaginam. Firesc, oamenii vor semințe selecționate pentru a folosi rentabil orice colț de grădină. Ne lasă cu greu să pătrundem în magazin, crezînd că sîntem dintre cei cu... intervenții, ori dintre cei care sfidează ordinea civică și bunăcuviința. Testul îl pornisem de la usă. Pensionara Clara Preda din str. Mitropolitul Iosif 61, sector 4, își privește mîhnită sacosa. A cam venit la pomul lăudat, ne spune. N-a găsit toate semințele de care are nevoie. N-a găsit arpagic, sîmînță de morcov, de spanac, de bame, de conopidă, de mazare,

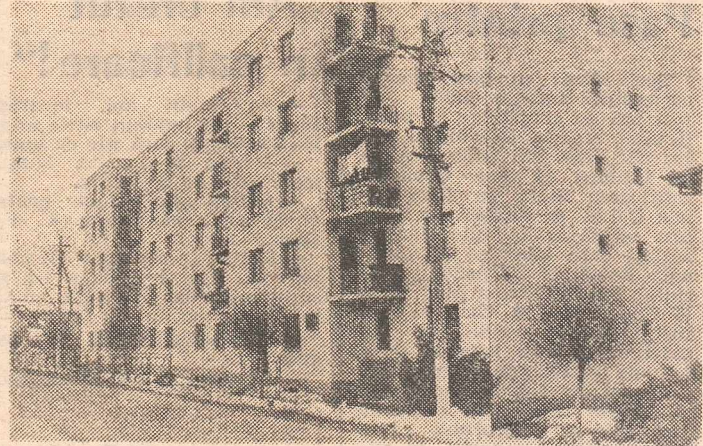
de leuștean, de varză timpurie, de ardei gras, de țelină, de hrean, nici chiar de lobodă. Gheorghe Constantin, ajuns în fața vinzătoarei, începe să citească de pe o lungă listă trimisă de-acasă, de la țară, de către părinți. (Cel mai ades, părinții de la țară ne trimit carte poștală nouă. Fiilor de la oraș, să le căutăm prin farmacia „venin de șarpe”, adică doctorii împotriva durerilor de oase, ori semințe de legume). Citește de pe listă, citește și deseori i se răspunde „n-avem!” sau „nu ținem!” sau „am avut pînă ieri!” sau „mai treceți, am dat comanda, așteptăm să ne vină”. Nu există sîmînță de ceapă, „nu ținem sîmînță de lucernă”, nici de năut, nici de bob, nici

Primăvara într-un magazin „Agrosem”

de linte, nici de iarbă... Deși sînt în rafturi alăturate, nu-i arată toate soiurile de roșii, mai ales mult căutatul Heintz 1370. El, muncitorul Gheorghe Constantin, forțor la „Vulcan”, obișnuit de la locul său de muncă să-și exprime opinia, să vină cu o idee bună cînd o are, privind perfecționarea ordinii sau a producției, își îngăduie o sugestie „să se afișeze o listă cu produse zilnice existente în magazin. Ar fi spre folosul cumpărătorului și al dumneavoastră iar servirea ar merge mai repede”. Vinzătoarea — gestionară-șefă de unitate Marina Niță îl sfichiue cu privire. Nu-nghite sugestii, ea știe mai bine ce trebuie și ce nu trebuie să facă. La orice neregulă pe care echipa o constată, domină și predominantă cu tonul și cu isonul „Să știți că nimic n-a fost cu intenție”. Adică nu cu intenție a dosit, ci doar a uitat prin depozit, fie prin cel de jos, fie prin cel de sus, de la etaj, 3 cutii a cite un kilogram de se-

mințe de spanac, vro 30 de pliculețe de morcov și cam 100 de sîmînță de ceapă perenă. Cinepa nu era nici ea scoasă la raft, pe motivul că „nu se cere”. Dar disputa cea mai aprigă se poartă în jurul sacului de mei, descoperit în harababura de la etaj. Zice că-i al ei. Al ei personal. Pentru papagal. Al cui papagal? Nu ne dă relații. L-a cumpărat cu bani peșin, trecuți prin casă, acum 2 ani, cînd era gestionară în „Obor”. Ciudat, cînd s-a transferat, în mai anul trecut, și-a adus aici și sacul de mei, deși papagalul ar fi acasă, nu în strada 30 Decembrie. În sac ar fi, zice, 6 kg., noi credem că ar putea fi ceva mai mult. N-are acte, dar cu abilitate îl scapă să nu fie pus, cum scrie în lege, imediat spre vinzare. N-are cîntar și n-are preț la kilogram. Cum n-are completat de peste o lună nici caietul cu valori personale, așa încît o verificare a încasărilor e greu de făcut. Incurcături ce se cer lămurite de forul tutelar al magazinului. Magazin care arată ca și aceea care îl „gospodărește”. Marina Niță nu poartă halat, nu poartă ecuson. Își ascunde identitatea fără să-și dea seama că, de fapt, își subminează autoritatea. La parter, în magazia de după perdea, dar mai cu seamă în cea de la etaj tronează o furcioasă dezordine. La etaj e chiar pericol de incendiu, depozitînd alandala stive de lădițe din scinduri. Zice că i s-au repartizat drept combustibil pentru soba de jos. Dar lădițele sînt intacte, ele ar mai putea folosi ca ambalaje! Dă din umeri, n-o privește, asta a primit, asta arde. Noroc că în sobă nu e foc. Geamurile de la etaj sparte, picloase, neșterse de-o veșnicie. Cele de la vitrină arată cam la fel. O vitrină în care tronează praful și niște mostre decolorate de plicuri cu semințe. De cînd n-or fi schimbate, din care sezon?! Tavanul nu mai are culoare, invadat de infiltrații de apă. Ne servește, la același diapazon, același refren „Să știți că nimic nu e fost cu intenție” și semnează apăsător, infuriat „procesul-verbal”.

Morala acestui control e una singură și limpede: **receptivitatea**. Se incumbă să discutăm mai mult despre receptivitatea celor controlați, în fața controlului „oamenilor muncii. Altfel dialogul nu-și atinge scopul. Iar dialogul deschis dintre cei ce controlează și cei controlați este condiția primă a eficienței.

BLOCUL FĂRĂ NOROC DIN CUJMIR

În urmă cu vreo zece ani, la Cujmir a fost ridicat un bloc de locuințe. Se auzise că în această comună mare, aflată în partea de miazăzi a județului Mehedinți, are să se construiască o fabrică de conserve de legume și în vederea unui asemenea eveniment ridicarea blocului cu 40 de apartamente n-a fost deloc o idee rea, bincîntes, ba chiar s-ar fi putut crede că o să mai trebuiască să fie construite alături un bloc sau două. Dar cererea de locuințe n-a fost nicidecum atît de mare pentru că fabrica a fost făcută în cele din urmă la Calafat, în județul Dolj, iar dintre cele 40 de apartamente din Cujmir n-au fost închiriate niciodată mai mult de 12, chiar în perioada de glorie a acestui bloc, adică în primii ani cînd el începuse a face umbră pămîntului. Și dacă veniturile obținute de pe urma acestui bloc au fost atît de mici, se înțelege că nici întreținerea lui nu s-a mai putut face în bune condiții, ba chiar s-ar putea înțelege că munca de întreținere a acestei clădiri cu patru etaje a fost abandonată, pur și simplu. Ceea ce nu face decît ca umbra pe care o lasă peste pămînt acest bloc fără noroc să pară, s-ar putea zice, din ce în ce mai grea.

Blocul are două scări. Prima dintre ele rămîne inaccesibilă, ușa e încuiată cu un lacăt zdravăn a cărui cheie se află probabil la bobinatorul Gabor Francisc. Însă la această oră atelierul de bobinaj, de la parter, e închis iar bobinatorul e plecat cine știe unde. Cum intri pe scara a doua, în apartamentele din dreapta și din stînga ar trebui să se afle, după cum ne avertizează niște tablite, Cooperativa de credit Cujmir și Centrul de contractare și colectare a gogoșilor de mătase. Cum achizitorii și funcționarii sînt și ei plecați, întrevedem prin ușa deschisă a unui alt apartament priveștieta unui depozit de gunoi îndeajuns de bine conturat încît mai departe să nu ne mai mire nimic. În pragul unei alte uși parcă te afli pe malul unei girle, din spre fundațiile blocului se aude mormur de ape și după cum se vede, în trecut fie zis, constructorii au uitat să facă treptele scării care duce la subsol. Au uitat să le facă dar banii i-au încasat, probabil, iar după aceea au plecat pe ici-colo ca să ridice alte blocuri. Urcăm la etajul întâi pe o scară a cărei balustradă metalică stă să se prăbușească, într-o luptă teribilă cu uriașul magnet al pămîntului. Într-un apartament se află secția de croitorie a unei cooperative din Vinju Mare. Lucrează aici patru femei, Elena Birău, Ana Gogu, Constanta Bădoiu și Niculița Drăghici, toate din Cujmir. O vreme a muncit fiecare pe la casa ei, fiind tot angajate ale cooperativei, însă din vara anului 1985 li s-a zis să-și aducă mașinile de cusut în acest apartament cu 3 camere unde stau în fiecare zi între 7 și jumătate dimineața și 5 seara și fac tot felul de fețe de masă, batiște, basmale, bluze. Șeful croitoreșelor se numește, zic ele, Constantin Tenea, și acesta a aranjat ca lumina electrică să funcționeze cel puțin în camera unde ele lucrează. În tot blocul, aflăm, mai sînt ocupate doar două apartamente, pe

aceeași scară și la același etaj. Într-unul stă inginerul agronom Pavel Breazu împreună cu soția lui, Maria, tot inginer agronom, iar în celălalt apartament profesoara Maria Pistrui. Profesoara e de fel din Beba Veche, tocmai de la capătul de apus al țării, și îi învață franceza pe copiii otenilor de vreo 12 ani. După absolvirea facultății a fost repartizată în comuna Vinători iar de vreo doi ani s-a transferat la Cujmir. Aici i s-a oferit un apartament cu două camere pentru care plătește o chirie de ceva mai bine de patru sute de lei pe lună și ca surpriză să fie totală notăm că, spre deosebire de apartamentul vecin, al croitoreșelor, în apartamentul ei apa curge nu numai la robinet ci și, uneori, pe pereți. Încă mai sînt vizibile urmele unei inundații de dată recentă, cînd s-au spart niște conducte în apartamentele de deasupra. Cum între timp apare și casierul de cooperativa de credit, Gheorghe Dobre, el ne spune că într-una din zilele trecute „a venit fata asta străină, profesoara, a venit udă leocarcă” și i-a rugat să intre pîndă el ceva ca să oprească apa. Păcat de blocul ăsta, zice casierul, fiindcă e bloc solid, de cărămidă. Ca și cum ar vrea să arate că așa stau lucrurile, nu altfel, prin apartamentele de la etajele de sus atînge încet cu virful ghetel, tencuiala ce se desprinde ușor, fărîmicioasă, dezvelind pereții care sînt, într-adevăr, de cărămidă. Însă de sus, de la terasa prin care apa se infiltrăză mereu și pînă jos, la subsolul ale cărui legături cu rețeaua de canalizare se vede că s-au stricat din moment ce în el se adună tot ceea ce curge pe conductele blocului, reparațiile care ar trebui făcute sînt multe și ele ar trebui făcute urgent. Virgil Munteanu, vicepreședintele Consiliului popular, e de părere că în absența acestor reparații blocul reprezintă, plasat chiar în centrul comunei, un adevărat focar de infecție.

Ion Mîndrecl, șeful secției I.J.G.C.L. din Vinju Mare, secție care a construit și este stăpîna acestui bloc, ne spune că „ideea este ca blocul să fie predat comunei, după ce o să-l aducem la lumină; blocul e prins în planul de reparații curente al secției și lucrările vor începe chiar în această primăvară”. Ne-am îngăduit să-l întrebăm pe șeful secției din Vinju Mare și cîți bani are planificată pentru reparațiile acestui bloc. Vreo 25-30.000 de lei, ne-a răspuns. Ceea ce nu lămurărește nicidecum lucrurile pînă la capăt, fiindcă e limpede încă din capul locului că prin cheltuirea unei asemenea sume nu se va implini ceea ce ne spunea la rîndul lui primarul comunei Cujmir, Aurel Filip: „noi luăm blocul ăsta în primire, dar cu o condiție: să fie reparat ca lumea”. Pînă atunci, însă, cuvintele casierului Gheorghe Dobre ar trebui înțelese nu doar ca semn al unei, ca să zicem așa, deformări profesionale, ci pur și simplu ca semn al unei atitudini de bun cetățean: „Dacă eu am un leu în buzunar și-l pierd, îmi pare rău. Mă gîndesc că pentru construirea blocului ăstaui oi fi dat și eu un leu, nu-i așa? Ce s-a întîmplat cu leul acela?”

DUMITRU ELIADE ■

Copilul îi adormise în brațe, cu miinile strînsînd pe lângă trupul mamei. Femeia se zbate să avanseze pe culoarul ticsit de călători. Cu obraji împurpurați de efort, de grijă pentru fetița pe care abia o externase dintr-un spital, repetă într-una „lăsați-mă să trec, copilul e operat, domnule, lăsați-mă să trec, am bilet de clasa întâi”. Cei ce s-au urcat în trenul de persoane 7001, pe ruta București — Galați, în ziua de 7 martie, încă nu s-au relaxat după urcarea în vagoane. „Personalul” a tras la peron la ora cînd trebuia să plece și a pornit numai după 7—8 minute de staționare, dar asta-i o altă poveste. Sîntem unul dintre cei de pe culoar și ne oferim să căutăm împreună compartimentul rezervat pentru „mamă și copil”. Nu există. Întrebăm în dreapta și în stînga și ne răspund de sus niște navetiști, să ne potolim zelul, intrucît ei n-au mai văzut așa ceva de ani, în tot trenul, nu numai în vagonul unde ne aflăm. Femeia renunță, rămîne în picioare pe culoar sub povara „coletului” viu din brațe. Nimeni nu i-a oferit locul nici măcar pentru 5 minute, pînă la stația Fierbinți, cînd trenul s-a golit de cohorta navetiștilor. Dar și asta e o altă poveste și ține de bunul simț al fiecăruia. Ne-am gîndit că poate este un caz particular și întîmplător cu garnitura din 7 martie a trenului personal 7001, această abatere de la ceea ce a fost o tradiție în civilizația transportului pe căile noastre ferate, compartimentul rezervat pentru „mamă și copil”. Refacem testul pe alte garnituri și pe alte rute. Pe cursa 8402. Călărași — București Nord și pe alte cîteva trenuri de persoane pe distanța București — Pitești și București — Tirgoviște și chiar în acceleratul 624 Iași — București. Aceeași situație. Nu mai există nici măcar inscripțiile respective și nu am văzut măcar un singur conducător ori șef de tren să facă uz de autoritate și îndatoririle sale

de a plasa pe o banchetă o femeie cu un copil în brațe. Ne-am adresat cu întrebarea „de ce, cînd, și din dispoziția cui au fost desființate aceste rezerve?”; tovarășului inginer Nicolae Diaconescu, șeful Diviziei comerciale a Regionalei CFR București.

„Nu există nici o dispoziție, pur și simplu s-au pierdut din vedere. Erau la mijlocul fiecărui vagon, curate, îngrijite, respectate. Faceți-ne dumneavoastră o sesizare pentru a fi repuse în atenție”. Iată, am și făcut-o.

„Dar nici săliile de așteptare cu aceeași destinație din gări și stații CFR nu prea mai există?” „Eu știu că există în stațiile mari de pe raza Regionalei CFR București — la București Nord, la Ploiești Sud...”

O sesizare

Iată ce ne relevă un raid sumar.

La București Nord este, nu o sală de așteptare ci un model. Un exemplar mini-hotel pentru „mamă și copil”, unul organizat remarcabil, dar, din păcate aproape singular în țară. Aproape n-am bănuț că se poate amenaja cu atîta confort și grija tandră pentru petrecerea răs-timpului unui tranzit. Trei încăperi — una pentru femeile însărcinate, cu paturi acoperite de cearșafuri imaculate și pleduri moi, o alta pentru mame cu copii mici, avînd pătuțuri adecvate, de asemenea, cu lenjeria curată, o sufragerie cu o masă ca pentru recepții, un oficiu pentru încălzit laptele biberonelor, un grup sanitar, totul respirînd curățenie și o civilizație deosebită. În încăperea „baby” mai multe mame cu prunci pînă la 2 ani — Doina Orășan Lucan din Căpîlna, jud. Alba, Claudia Refec din Constanța (în tranzit de la Băicoi), Elena Stoian din

Medgidia, Viorica Romanescu din Sighetu Marmăției... — beneficiind, gratuit, desigur, de acest confort al așteptării trenurilor ce aveau să le ducă la destinație. Fiecare „locuia” aici de la 2 la 5—6 ceasuri. Pe lângă ele cu atenție, cu calm și bunățate, ca o veritabilă bunică, îngrijitoarea Smaranda Mihăilă, cu o vechime de 31 de ani la CFR. Încălzește laptele pentru biberone, urmărește ceasul și le anunță pe mame cînd e vremea să plece spre peron, supraveghează să nu-și uite ceva... Inginera Stuparu ne informează că „sala” e destinată mamelor cu copii pînă la 5 ani.

Dar, dincolo de gara centrală a Capitalei, distanța pînă la celelalte gări este incommensurabilă. Nu se mai respectă apoaie nici unde săliile ce au avut cîndva această generoasă destinație, și nu mai sînt îngrijite cum se cuvine. În gări și stații mari, dar și în gări și stații mici. I-am răspunde astfel, persoanei (care nu a voit să-și dezvăluie identitatea) de la cabinetul directorului general al Regionalei CFR București că nu numai la „Vasilăși, unde nu e decît un călător”, nu funcționează, dar nici în Gara Basarab (unde nu există nici măcar un colțor cu 2 scaune), nici la „Progresul”, nici în Gara de Est. Ar putea să constate aceeași stare de fapt și la Ciulnița și la Urziceni și la Roșiori și la Titu (noduri de cale ferată, noduri de tranzit), cit și în gări din orașe mai mari cum am constatat la Tulcea, la Pitești, la Iași, la Tirgoviște.

Tradiția acestei componente a civilizației transportului de persoane pe Căile Ferate Române reprezintă, în prima și ultima instanță, o componentă a grijii instituțiilor noastre pentru starea de sănătate a copiilor și, prin urmare, este o problemă socială importantă pe care, este cazul, ca forurile competente ale CFR-ului s-o reconsidere.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Luminile unei nopți albe

Pase printre

Deși sfârșit cu bine, meciul cu echipa Kuusysi Lahti n-a fost așa de simplu ca să poată fi uitat repede. Dezvăluim mai jos cite ceva din culisele acestei întâlniri de care depindea calificarea Stelei în semifinalele C.C.E. ● Echipa noastră a fost cazată la hotelul „Haaga”, același care găzduise și naționala României cu prilejul meciului din preliminariile C.M. (6 iunie 1985) ● Gazdele au fost atentate și amabile pe tot parcursul șederii noastre, de la primele gesturi de întâmpinare ale oficialităților la spontanele și caldele stringeri de mână pe care șoferul autocarului le-a făcut jucătorilor noștri, în ultimele clipe ale șederii pe aeroportul finlandez ● Presa a fost extrem de promptă în a prezenta pe larg (cu texte și fotografii) sosirea și activitatea din acele zile ale jucătorilor noștri ● Cei mai solicitați de ziariști și fotoreporteri au fost jucătorii din lotul național, care făcuseră aici o impresie excelentă cu prilejul aceluiași meci oficial de anul trecut ● S-a întrebat și de Hagi — desigur de des amintit și acum în presă, finlandezii neuitându-l pe Gică al nostru, grație aceluiași gol senzațional marcat în aceeași poartă la care avea să marcheze și Pițurcă ● Un prim antrenament al Stelei s-a făcut tot la lumina reflectoarelor, într-un decor feeric: pe un teren cu „iarbă” sintetică de culoare verde înconjurat de omniprezenta zăpadă; al doilea antrenament — în condiții de joc (teren oră) ● Aducerea terenului de pe stadionul Olimpic la un nivel mai mult decât practicabil de joc a presupus eforturi serioase și a fost apreciată de gazde ca un triumf al dorinței lor de spectacol sportiv. Cu câteva zile înainte avusesse loc chiar un fel de „inaugurare” (cu destul tam-tam: orchestră, conferință de presă, prezența echipei din Lahti etc.) a modului în care se prezenta stadionul ● De fapt, în orice ocazie gazdele noastre ne întrebau zimbând semnificativ (un amestec de mândrie și... tristețe) ce părere avem despre teren. Răspundeam că bună ● Tristetea provenea din faptul că știau ei pe cine avantajază un astfel de teren ● O surpriză de ultimă oră (pentru cei neavizați) a constituit-o mingea cu care urma să se joace: complet albă, mult mai ușoară decât cele cu care se joacă la noi și acoperită cu o peliculă cauciucată. Imperfecțiunile (cite au fost) ale jucătorilor noștri în controlul acestei mingi se datorează, fără a-i scuza inutil, și neobișnuiții cu ea ● Un martor nelipsit de la antrenamentele steliștilor era antrenorul naționalei finlandeze, Marti Kuusela — afabil, sociabil, cult. Alături de crâncinul profesionist el avea să și comenteze acest meci, netransmis în direct, dar din care televiziunea finlandeză a prezentat în aceeași seară un rezumat de 60 min. ● În Finlanda, fotbalul „mare” este în curs de descoperire; oamenii privesc și așteaptă cu interes tot mai crescut evenimentele fotbalistice, numărul spectatorilor la acest meci fiind cel mai mare de când se joacă fotbal pe aceste meleaguri ● Intimitatea o dețin la nivel de performanță, dar, mai ales, la un impresionant nivel de masă, schiul și atletismul: indiferent de vîrstă și sex, locuitorii capitalei finlandeze (cel puțin ei, în rest n-am văzut) au program zilnic de jogging sau de schi (înlocuit vara cu bi-ciclismul) ● Echipa din Lahti a sosit în capitală doar cu o oră înainte de meci. Se spune că, din cauza vremii, s-ar fi antrenat numai în sală, neavînd posibilitatea unei repetiții generale pe terenul unde s-a disputat meciul ● Înfrîngerea echipei lor a fost primitivă de gazde, în cel mai sportiv mod cu putință. S-au grăbit chiar să ne felicite și să ne ureze să nu picăm în semifinale... Juventus (la Göteborg, ne-au declarat citiva înlocuitori de ocazie, ei ar fi înlocuit cu noi).

„Am crezut în calificare!”

— La mulți ani, tovarășe Jenei — ați împlinit zilele acestea 49 de ani, dacă știu eu bine...
— Da, pe 22 martie. Mulțumesc frumos de urare.
— Sinteți cam cărunt pentru vîrsta asta, mă ierțați că v-o spun.
— Natura „s-a ocupat” de treaba asta, dar și fotbalul l-a ușurat misiunea! Ultima dată, la aceste meciuri cu Lahti.
— Vă așteptați să fie așa greu?
— În general, sint realist: ca

lucru — să dau indicații pe echipa mea și pe jocul pe care ea îl face, fără a neglija, desigur, punctele forte și slabe ale adversarilor. Dacă noi reușim „să dăm tonul” în teren și să subordonăm jocul adversarilor jocului nostru înseamnă că avem o echipă europeană.
— Și credeți, tovarășe Jenei, că prin Steaua '86 aveți — și avem cu toții, de fapt — o echipă europeană?
— Sint convins că da. Pe lângă echipele de mare performanță din anii trecuți, Craiova și Dinamo, pe lângă saltul calitativ făcut de echipa națională, acum se poate vorbi de o oră a Stelei, cum scria revista la care lucrați. Este rîndul acestei echi-

mult. În situațiile de gol pe care echipa noastră și le creează și la valoarea jucătorilor noștri, ar fi nefiresc să prescriem de la antrenamentele cînd să pui „latul” și cînd „spîțul”, în faze elementare de finalizare...
— Cîți ani de fotbal aveți, tovarășe Jenei?
— Din 1955 pînă în 1970, jucător numai în divizia A, după care, pînă astăzi, cînd stăm de vorbă — antrenor.
— După peste trei decenii de activitate, ce profesie de credință v-ați format în legătură cu fotbalul?
— De a-l trata și a nu uita că trebuie să rămînă, ceea ce prin excelență este — un joc. Din păcate depășim adesea acceptiu-

pînă aici, sperăm să ajungem și mai departe sau, cel puțin, să facem o figură frumoasă”. IOVAN (încă încrunțat, parcă ar fi dat un autogol): „Am avut convingerea că ne putem califica. Toți am avut poftă de joc. Indiferent cu cine picăm în semifinală, mi-aș dori mult să jucăm finală; orice jucător trăiește cu un astfel de gînd...”. BUMBESCU (contrar aparențelor — băiat delicat și cu umor): „Era păcat să ratăm calificarea cu o echipă mai slabă ca Honved. Cu Dinamo (eliminată de Göteborg) și cu Craiova (eliminată de Borussia) n-am ajuns în semifinalele C.C.E. dar acum am reușit această premieră personală. Sper să avem și noi acum șansa care ne-a lipsit și să ne calificăm în finală. Ar fi o performanță unică în fotbalul românesc”. BELODEDICI (discret pînă la timiditate): „Greul începe de-abia acum, cînd trebuie să arătăm adevărata valoare. Nu m-am gîndit c-aș fi cel mai tînăr finalist. Mă interesează să joc bine, să-mi fac datoria”. BARBULESCU (expansiv, ușor polemic): „Am fost aceeași despre care s-a zis că nu sintem în formă. Pot să afirm că la ora actuală Steaua este una dintre echipele care au ajuns la o valoare și o maturitate de calibrul european. Am cîștigat demonstrînd că sintem mai buni... Deocamdată, știți la ce meci mă gîndesc? La cel cu F.C. Oit: cel mai greu meci e cel care urmează”. BALINT (jovial, complet relaxat): „Cînd am plecat, părinții mi-au zis să nu gîndim și la ei, la iubitorii fotbalului, la speranțele care le-au pus în noi. Sint fericit că le-am produs această bucurie a calificării. Sperăm s-ajungem și-n finală!”. BOLONI (sobru, inflexibil, deranjat de la lectură): „Sint bucurios că am ajuns pînă aici dar ar fi mai bine să mai facem un pas. Să nu supralicităm nici această calificare, nici dificultatea semifinalei. Porțile nu se închid aici, și cred că Dinamo și Craiova au greșit tocmai considerînd că și-asa prezența în semifinale este o performanță pentru noi, nemaifiind cazul să forțeze intrarea în finală”. MAJEARU (afectat de rățări, autoexilat într-un colț): „Toată lumea a ju-

Mult succes la Bruxelles!

Dintre cele 3 posibilități, Göteborg, Barcelona și Anderlecht, sorții au ales-o, se știe, pe ultima. Adică nici Göteborg, care ne-ar fi plăcut, pentru că stilul nordic, în forță, dar și ușor naiv, ne convine (vezi Vejele și Kuusysi), nici Barcelona, pe care n-am fi dorit-o, gîndindu-ne că spaniolii (nu doar cei din teren!) vor face totul pentru a onora cu o echipă „de casă” finala de la Sevilla, ci Anderlecht. Altfel spus, varianta cea mai neutră, de mijloc, față de care n-aveam, practic, nici un sentiment, de parcă o superstiție (absurdă ca toate) ne-ar fi împins să credem că și de data aceasta, ca totdeauna în ultimii ani, „urna” nu ne va scoate în cale o echipă belgiană.
Dacă ne-a scos-o, să primim adevărul în ochi: Anderlecht Bruxelles e, prin palmaresul ei răsătorit (18 titluri naționale, două victorii în Cupa cupelor, una în Cupa U.E.F.A. etc), una dintre cele mai reputeate „cărți de vizită” din fotbalul european. O formație puternică? Fără îndoială, dar la ce ne puteam aștepta? Într-o asemenea fază a competiției nu pătrund decît formații de calibrul Steaua, calificată după mai multe încercări decît Anderlecht (1-0 și 3-1 cu Omonia Nicosia, tur liber, 1-2 și 2-0 cu Bayern München), fiind firește una dintre ele. Redutabil, e drept, palmare-

sul belgienilor nu trebuie să ne sperie, căci ar însemna o eroare să confundăm ce-a fost cu ce! Pînă simbată, cînd Jenei va afla amănunte (urmărind meciul de campionat cu Bruges), să notăm că Anderlecht nu prea strălucește în ultimul timp, nici în campionat (deși a redevenit lider), nici pe plan internațional, comentatorii observînd că mai ales după venirea ca antrenor a lui Arie Haan, unul dintre celebrii „olandezi zburători” ai epocii lui Cruyff, „expresia violențelor (n.n. culorile tradiționale ale lui Anderlecht) pare îmbătrînită și matematizată”.
Primul repros e, de bună seamă, obiectiv, de vreme ce Ianuzul Olsen, de pildă, n-are decît cu cîteva luni mai puțin decît antrenorul Haan, care va împlini curînd 38 de ani! Dacă Seifo, „copilul teribil” al fotbalului belgian, e de seama lui Hagi, el fiind excepția care confirmă regula, majoritatea celorlalți jucători de referință ai lui Anderlecht au depășit 30 de ani: iugoslavul Peruzovici are 34, Vanderleyen are 32, Vanderyen (căpitanul naționalei Belgiei) are 31 și așa mai departe. De aici, ca o consecință logică, explicația stilului „rece” al echipei, unul precis, temeinic, bazat pe o excelență tehnică, dar cel mai adesea lipsit (scriu cronicarii) de explozie, de elementul surpriză.

Evident mai tînăr, dar deținînd suficientă experiență competițională, Steaua e, pe lângă Anderlecht, echipa care vine. Dacă Anderlechtul coboară (sau măcar stă pe loc, cu aceeași cotă), Steaua urcă, valoarea ei continentală fiind demonstrată și elogiată. Mai direct vorbind, în ciuda unui palmares mai sărac, campioana noastră deține, după orice calcul, posibilități de calificare în finală (pise încă neatins de fotbalul românesc) absolut egale cu ale prestigioasei sale adversare.
Nu spunem că, lepădîndu-se de complexe, operațiune obligatorie, Steaua va obține calificarea. Dar spunem, cu mîna pe inimă, că ea o poate obține, dispunînd de toate virtuțile necesare unei asemenea performanțe de vîrf. Va fi greu la Bruxelles, pe stadionul lui Anderlecht (nu pe „Heyssel”), de acord, dar va fi posibil. Pentru a intra (ca obiectiv imediat) în mult rîvnita finală a C.C.E., jucătorii Stelei vor trebui, înainte chiar să arunce în joc toată dăruirea și toată energia de care sint capabili (și sint!), să creadă în șansa lor care, repetăm, nu-i e nimic mai mică decît a lui Anderlecht!
Mult succes la Bruxelles! Hai Steaua!
OVIDIU IOANIȚOIA

să ajungem în semifinale, trebuia să trecem de această Kuusysi Lahti, indiferent de prejudecățile noastre despre valoarea și forța ei de joc. De calificarea noastră nu m-am îndoit, însă, nici o clipă. Am fost doar îngrijorat de aceste ratări antologice, prezentate mereu în jocurile echipei noastre.
— Chiar, nu v-ați îndoit niciodată de obținerea calificării?
— Însemna să fi fost pierdut de la început. Astfel de meciuri se cer abordate cu o mentalitate de învingător. Numai victoriile.
— Frumos spus, dar după primul meci speranța în victorie se cam înjumătățise.
— Dar n-am putut — și cred că nimeni nu poate — să reproșeze jucătorilor că în acel meci n-au dorit victoria și că n-au luptat cu ardoare ca să și-o aproprie. N-am reușit — și nu vreau să enumăr pentru care motive. Important a fost că și în condițiile aceluia 0-0 obținut de finlandezi echipa noastră a avut încredere totală în obținerea victoriei, dovedind — prin această stare de spirit și, ulterior prin rezultatul din retur — că merită să fie în elita fotbalului european.
— Dar numai faptul că Steaua merita nu-i putez aduce, sigur, calificarea. Care au fost, pentru aceste meciuri problemele dv. de specialitate, să zic înaintea meciului retur, de pildă?
— Principala mea problemă — și pentru orice meci — este să impun jocul echipei mele. Mă lupt să vorbim mai puțin de adversari și mai mult de noi, de jocul nostru. Prea mulți ani meciurile internaționale ale echipei noastre au fost privite dinspre numele și faima (uncori, exagerată de noi înșine) ale adversarilor — în loc să avem curajul să ne impunem noi jocul nostru, să-i obligăm pe adversari să se raporteze la noi, și nu invers. În ceea ce mă privește, la Steaua încerc tocmai acest

pe să se străduiască să ducă mai departe și mai sus făcînd rezultatele de prestigiu obținute de fotbalul nostru în ultimii ani și care au la origine — trebuie s-o recunoaștem — trenea impusă de echipa națională, noul suflu care s-a resimțit în activitatea ei și care ne obligă și pe noi, cei de la echipele de club, să muncim mai bine și mai eficient.
— Ați fi preferat alt adversar decît Anderlecht în semifinală?
— La stadiul acesta al competiției nu poți avea vreo preferință. Indiferent de aparențe sau, să zicem, de palmaresul unei echipe sau altelei perspectiva unei finale de cupă europeană generează în fiecare candidată resurse și energii specifice, independente de orice calcul anterior. În mod obiectiv, la acest stadiu nu se poate face o ierarhie a preferențelor.
— Rămîneți, și pentru această semifinală, credincioși ideii de a căuta ca Steaua să-și impună jocul, „să dea tonul” în teren cum ziceați dv.?
— Este singura cale și singura orientare benefică pentru obținerea unei performanțe cu adevărat mari. A reuși să-ți impui jocul înseamnă să ai valoare, să-ți seamă de toți factorii de joc, să faci o pregătire tehnico-tactică adecvată, bazată pe o pregătire fizică foarte bună și susținută de o pregătire morală corespunzătoare. Vedeti ce simplu este?
— N-aș prea zice. Nemaigîndu-mă la restul, numai problema finalizării ocaziilor de gol mi se pare ca singură, destul de de acută mai ales după aceste meciuri cu Lahti.
— Din asta cred că mi-a ieșit ceva peri albi...Discuțin foarte riguros, trebuie să spun că antrenorul poate aduce echipa, prin combinații și pregătire tehnico-tactică anume, pînă în situații de finalizare. De acolo, din zona de finalizare (care, la noi a fos de 10, 8 și chiar 6 metri!) răspunderea aparține jucătorului. Decisive sint aici stările lui psihice, capitol la care, nu-i așa?, va trebui să insistăm mai

nea acestei frumoase noțiuni de joc. Fotbalul a devenit o pirghie care se poate bascula de la agonia la extaz și retur.
Mă străduiesc pe cit pot să-i determin pe jucătorii mei să joace cu zimbetul pe buze. De la această deconectare poate începe spectacolul pe care-l căutăm și-l dorim cu toții.
— Ne calificăm în finală, tovarășe Jenei?
— Șansele sint deschise, în mod egal, ambelor echipe.
La răscruce de gînduri
Mai mult decît o politețe elementară ne obligă să dăm cuvîntul celor care sint, de fapt, eroii și personajele acestei aventuri colective care este o campanie de calificare la fotbal și care, în cazul Stelei, continuă alături de frumos. Iată din gîndurile și din stările lor de spirit, așa cum se întîlneau ele în timpul zborului spre casă după victoria de la Helsinki — independente, deci, de numele și renumele adversarei din această semifinală.
TUDOREL STOICA (destins și, contrar obiceiului său în astfel de situații, dispus pentru dialog): „Normal, cel mai bun a cîștigat. Știam că sint băfțoși și am vrut să nu păm ca ceilalți eliminați de finlandezi, care au ratat mai mult ca noi. Am avut încredere în posibilitățile noastre, băieții s-au dăruit exemplar, iar calificarea răspundește o muncă de cîteva ani. Va fi greu în continuare. Așteptăm mai multă înțelegere de la spectatori, care trebuie să fie convinși că noi sintem primii care ne supărăm de nereușitele noastre. Subliniez meritele și marca dorință a tuturor, de la jucătorii la conducători, în atingerea unui obiectiv cit mai înalt. DUCKADAM (scurt, foarte scurt): „Calificarea este muncă și meritată. Cel mai greu e să asistăm neputincios la niște ratări incredibile. Dacă am ajuns

Afișul meciului Kuusysi — Steaua — avea în partea de sus fotografia echipei din Lahti, pe care, printr-un truc tipografic, am înlocuit-o cu aceea a campioanei noastre! Învingătorilor cele cuvenite...
cat foarte bine, fiecare a încercat și a reușit să respecte indicațiile antrenorilor. A fost o calificare muncită, în care am sperat tot timpul. Acum, indiferent cu cine jucăm semifinale, am reușit să intrăm în înalta societate a fotbalului european. Aproape că nu contează cine ne va fi adversar”. BALAN (simț al dialogului, mereu pe replică): „Consider că oricine ne va fi adversar, experiența acumulată și valoarea de ansamblu a echipei noastre ne îndreptătesc să ne balem cu șanse pentru calificarea în finală”. LĂCĂTUȘ (dezinvolt, cum îi e felul): „După jocul nostru din ambele manșe, calificarea e meritată”. PIȚURCĂ (abătut, cu gîndul la un adversar de care oricînd îi e frică: călătoria cu avionul): „S-a încheiat un coșmar al ratărilor. Ne-am pregătit extrem de bine și echipa s-a ridicat aproape la valoarea ei. Acum sint convins că ne relansăm și-n campionat, după un început cam neconvingător...Nu știu cum va fi în semifinală, dar vom lupta să jucăm la...Sevilla!”
OCTAVIAN ȘTIREANU

Noi speranțe pentru handbal

Mariana Țircă a marcat, duminică, 5 goluri, aducându-și o contribuție de seamă la victoria Științei Bacău în semifinalele C.C.E.

Fotografie de AUREL NEAGU

După „dușul rece” de la mondiale, handbalul nostru (masculin și feminin deopotrivă) pare decis să ne descreețească frunțile comportându-se excelent în cupele europene, în cadrul cărora au obținut, la sfârșitul săptămânii trecute, victorii pe toată linia. Cea mai prețioasă e cea realizată, în deplasare, de Steaua, care a izbutit să intreacă, la Göteborg, pe I.K. Redbergslids în C.C.E. (m), cu 23-22. Reintrarea lui Stingă, după accidentarea de la mondiale, s-a dovedit salutară, el reușind să marcheze 7 goluri, care au dat siguranță și aripi unei echipe care, în general, s-a mobilizat exemplar, luând astfel o serioasă opțiune pentru calificarea în semifinale. Nu altfel stau lucrurile cu H.C. Minaur Baia Mare. Întâlnind în Cupa cupelor (m) tot o formație suedeză, H.K. Drott Halmstadt, handbaliștii băimăreni, cu portarul Petran în zi foarte bună și cu Maricel Voinea „în mină” (9 goluri), și-au creat un avantaj de 8 goluri (scor final 26-18). Se pare însă că succesul a fost obținut cu destulă dificultate (oaspeții au avut 7-6!), ceea ce-i obligă pe maramureșeni la tot atâta efort și concentrare în partida retur, programată (ca și cealaltă) duminică. În sfârșit, în C.C.E. la fete, Știința Bacău a dispus, acasă, la reductabila Buducnost Titograd (deținătoare a Cupei cupelor): 30-23. Popa, Nițoiu și Țircă (în imaginea alăturată) au înscris cele mai multe goluri pentru Știința, care a oferit entuziasmului public băcăuan un spectacol de calitate, dar care, cu mai multă atenție, ar fi putut să se detașeze și mai clar, având în ultimul minut 30-22 și mingea! Oricum, izbînda campioanelor noastre (care vor susține returul în 6 aprilie) rămîne prețioasă, ea completînd un tablou dătător de speranțe.

La peluză

Stilul ca tactică

Am participat într-o sală fără nici un loc liber, cu trimbe de fum năvălind ori de câte ori se deschidea ușa, la un meci de baschet între Dinamo și Steaua în care ultima echipă a învins la o diferență de trei puncte după ce a condus confortabil, după ce a fost condusă confortabil, după ce totul putea să fie răsturnat în ultimele secunde și n-a fost și după ce mai înainte asistasem, apucase să asist la o repriză de baschet feminin între Universitatea Cluj-Napoca și Voința București: un spectacol care ar fi înțeles cu respirația tăiată un stadion de vreo douăzeci de ori mai încăpător, o luptă sportivă de o neasemuită frumusețe despre care un ziar de a doua zi a însălat două rânduri periferice, înaintea unui comentariu prin comparație destul de amplu despre meciul de fotbal Brazilia - Ungaria, iar tele-sportul a tratat cu și mai multă discreție evenimentul, neconsemnându-l nici înainte, nici după probele de schi alpin nu știu de unde. O mică și nepre-

tuită bijuterie autohtonă a cărei descoperire a oferit privitorului bucuria ascunsă a inefabilului. O sărbătoare a sportului, unică în ultimul deceniu baschetbalistic irepetabilă, a cărei neînregistrare și neconsemnare pe măsura grandorii ei o trecem la pierdere, la acele fapte risipite în vreme ce nu încetăm să ne lamentăm de lipsa lor. Au învins clujencele despre care juniorul Mircea Cristescu afirmă că dacă ar fi nevoit să se pregătească după programul lor de antrenament, el s-ar lăsa de baschet, n-ar putea face față, ceea ce, desigur, nu este decât un mod băiețesc de a exprima o admirație și a face un compliment unor fete de talie europeană.

Asta la începutul săptămânii. La sfârșitul ei, iubitorii de rarități și insolit s-au adunat pe stadionul din Giulești unde Dumitru a conferențiat despre rolul talentului în arta spectacolului fotbalistic. Am ales meciul din Grant și intrucit am fost sigur de victoria studenților bucureșteni pe stadionul lor din Regie. N-a fost așa, află dintr-un telecomentariu cu accente contariante și de la matorii oculari care se grăbesc să prevadă pericolul îngimfării lui Hagi.

Rapidistilor din țară le spun că echipa lor favorabilă nu e pregătită să joace un meci întreg, dar că au totuși motive de bucurie, motivele numindu-se Toader, Damaschin, mai ales

Damaschin, Grigore, Bacoș, Rada, Goanță, Marinescu și desigur Dumitru în perspectiva revenirii lui Pușcaș. Ștefan Popa a încântat, dar a jucat prea puțin. Pentru efortul cheltuit, Rapidul a meritat victoria la care și-a adus aportul și arbitrul Neșu nesanționind un fault asupra lui Klein și permițându-i lui Damaschin să marcheze un foarte frumos gol. Corvinul alături de Craiova, este cea mai frumoasă echipă din provincie, cu o clasă de joc indiscutabilă. Poli-Timișoara a ajuns în sfârșit pe locul cinci cu minus unu la adevăr. Ce să însemne asta?... Buzăul, pe toboșan. Bacăul confirmă. Punctul smuls de A.S.A. la Buzău scoate în evidență noi semnificații ale victoriei Universității Craiova la Tg. Mureș, în etapa precedentă. Craiova egalează Sportul Studențesc la adevăr după egalul ei din Regie și ușurează misiunea Stelei în campionat. Dinamo urcă cu prudență. Și iată Piteștiul! O echipă solidă, bine așezată în teren, despre care am vorbit nemeritat de puțin. Petrolul, învins, nu renunță la luptă. De aici în jos, orice este posibil.

Despre meciul cu Anderlecht? Un meci cu scrisnet de dinți între două echipe cu stil. Cîștigă cine reușește să-și impună punctul de vedere. Tactica e stilul.

NICOLAE CRISTACHE

Ultimii pași

La 23 decembrie în interviul său din „Le Figaro” campionul lumii declara: „Nici o revanșă!” comentînd că „în statutul F.I.D.E. nu este indicat că o revanșă trebuie să acorde campionul mondial.” Și meciul-revanșă planificat să înceapă la data de 21 februarie nu are loc. Se pare că tradiția nu s-a schimbat: deși titlul de campion mondial depinde de jurisdicția Federației internaționale, pînă acum toți campionii lumii au dictat condițiile de desfășurare a meciurilor. Garri Kasparov refuza să joace invocînd faptul că pe parcursul a 14 luni l-a avut în față pe Anatoli Karpov împotriva căruia a susținut 72 partide în două meciuri și că nici un campion mondial nu și-a repus în joc titlul în mai puțin de un an de la cîștigarea lui. Cu toate acestea discuțiile despre revanșă au continuat. La 22 ianuarie actualul campion și ex-campionul au stat de vorbă. Conform declarației lui A. Karpov, totul s-a lămurit rapid în 30 de minute. Cei doi rivali au semnat un acord privind condițiile viitoarelor lor întîlniri. Meciul-revanșă pentru titlul de campion mondial prevăzut de regulamentul din 1985 dat de F.I.D.E. va avea

loc și va începe fie la sfârșitul lunii iulie fie la începutul lui august. Super-finala, adică meciul dintre cîștigătorul finalei candidaților și ex-campionul lumii, va avea loc în februarie 1987, iar următorul meci pentru titlul suprem se va desfășura în august 1987. Garri Kasparov și Anatoli Karpov au stabilit că nici unul nu va angaja sau susține un meci cu învingătorul finalei candidaților pînă ce meciul-revanșă nu va avea loc. Învingătorul din meciul-revanșă garantează învinsului că nu va juca un meci cu finalistul candidaților la titlu pînă ce acesta nu va fi cîștigat meciul cu ex-campionul mondial.

Cei doi jucători aflați în vîrfurile piramidei mondiale și-au manifestat inițial dorința de a susține noua lor dispută la Leningrad, urmînd ca după 1 aprilie să se stabilească locul definitiv și colectivul de arbitri. S-au deplasat apoi la sediul F.I.D.E. la Lucerna și au stat de vorbă și cu Florencio Campomanes, președintele Federației internaționale. S-a stabilit că meciul să înceapă între 28 iulie și 4 august la... Londra, unde se vor juca primele 12 partide din cele 24 prevăzute, urmînd ca restul să se joace la Leningrad.

Deși meciul-revanșă nu este încă jucat se pune întrebarea cine va fi salangurul actualului ediții a C.M. Finaliștii meciurilor candidaților A. Iusupov și A. Sokolov vor avea un cuvînt de spus. Șansele lui A. Iusupov sînt tot atît de mari ca și cele ale ex-campionului mondial de juniori, deși se pare că A. Sokolov debutează într-o competiție întotdeauna cu... dreptul

precum arată statistica rezultatelor sale. Specialiștii (inclusiv antrenorii celor doi participanți la meciul-maraton) pronostichează că viitorul meci pentru titlu din august 1987 va fi jucat tot de cei doi K.

În competiția feminină lucrurile s-au lîmpezit. Aceasta și datorită faptului că regulamentul privind desfășurarea C.M. este altul decît cel din concursul bărbaților. Schimbările s-au făcut începînd cu ediția actuală. Turneul candidaților desfășurat la Malmoe a desemnat prin învingătoare pe noua salangera la titlul mondial deținut de Mala Ciburdanidze. În turneul candidaților Marta Litinskaia emise rezele pretenții la calificare prin excelentul său start. Speranța șahului european, suedeza Pia Cramling a jucat modest dovedind că fel, desigur, ca la turneul internațional masculin de la Hastings, unde s-a clasat penultima) o slabă formă sportivă. Deocamdată pretențiile sale în competițiile feminine sînt mai mari decît rezultatele obținute. În ultimele runde ale puternicului turneu al candidaților la titlul mondial Elena Ahmilovskaia a jucat cu mult calm și luciditate și s-a clasat pe locul întîi. Este cel mai bun rezultat din cariera mării maestre sovietice. Meciul pentru titlu va avea loc, probabil, la Tbilisi sau nu departe de aici, știut fiind faptul că atît campioana mondială cît și salangera apară culorile clubului din localitate. Elena Ahmilovskaia a devenit gruzincă... prin căsătorie.

MARGARETA MUREȘAN

Cronica șoselei

Ciobănașul

Omul, mic de statură, plecat de spate, intră în birou cu pași timizi. Fața-i răvășită și miinile îi tremură. Pare speriat și se uită cu frică la funcționarul care calm, dar cu o notă de curiozitate în privire, așteaptă să audă despre ce este vorba. Cu o voce care abia se aude, dă binețe și apoi intră în subiect. „Vă informez că am pățit un necaz mare, tovarășe inspector.” „Imi pare rău, dar despre ce-i vorba? Vreo boală, deces în familie?” „Nu, nu, bat în lemn, totul e în regulă.” „Atunci, zic eu, necazul nu-i chiar așa de mare” răspunde inspectorul. Calmați-vă și luați loc. Văd că sînteți tare emoționat, frîmțat de ceva. Bineînțels că vom face totul să vă ajutăm. De asta ne ocupăm, doar, cu asigurările. Domnișoara Gabriela! Aduceți, vă rog, un imprimat pe care să-l completeze tovarășul”. Omul întoarce hîrtia pe o parte și pe alta, își pune ochelarii și începe să citească textele rubricilor ce trebuie completate. Face acest lucru de cîteva ori, pentru ca, în final, să renunțe. „Nu înțeleg nimic. Sînt așa de zdroncinat, de întors în urma celor întimplate, încît nu pot să mă concentrez deloc pentru a da un răspuns.” „Nu-i nici o grabă, liniștiți-vă, puteți chiar să vă plimbați puțin, afară e plăcut, atmosfera de primăvară timpurie o să vă facă bine. Orașelul nostru nu-i poluat aproape de loc. Eu o să vă aștept. Se rezolvă lucrurile pînă la urmă, nu vă faceți griji.” „Totuși o să mărturisesc despre ce-i vorba. Sînt așa de emoționat, pentru că am trecut la un pas de moarte.” „Cum așa? Nu văd însă ce legătură are pătania dv. cu activitatea noastră, a asigurărilor, deși poate mă pripeșc. Ar trebui, mai întîi, să aud povestea dv.” „Nu-i poveste deloc, faptele sînt reale” sare omul, care și-a revenit, ca prin farmec, din starea de emoție în care se afla cu cîteva minute mai înainte. Funcționarul face o mină care ar vrea să însemne: „Mă rog, cum ziceți dv.”

„Mă aflam cu cumnatul meu în mașină. Mergeam acasă la el, s-o ducem pe sora mea la niște analize. Nu prea se simte bine în ultima vreme. Se pare că tot fiera e de vină. Fiecare din noi ne dădeam cu presupusul asupra diagnosticului, eram absorbiți de discuție. Motorul mergea bine, torcînd exact ca o pisică. Urcam în viteza a doua. În virful pantei era podul. Aveam cam 40-50 pe oră, cînd am ajuns pe el. Derapașul în care am intrat m-a luat prin surprindere. Nu mă așteptam la așa ceva, doar pînă atunci am rulat pe asfalt absolut uscat. Mi-am revenit totuși destul de repede. Mai pășisem așa ceva, nu era pentru prima oară. Am rotit volanul așa cum se practică, contra direcției în care derapam. Întîrziase puțin manevra, deoarece n-am reușit să aduc mașina pe direcția inițială. M-a cuprins frica. Parcurseam de sute de ori traseul respectiv, doar mergeam aproape săptămînal, împreună cu soția, să o vedem pe sora mea și pe copii. Știam că imediat după pod, de fapt un fel de viaduct, urmează în partea stînga a pașiiștei, situată pe o pantă înclinată puternic, care se termina cu un perete argilos aproape vertical, și mă gîndeam cu groază că manevra mea bruscă de revenire poate schimba direcția autoturismului exact spre locul cel mai periculos. Așa s-a și întimplat! M-am trezit că mașina coboară din ce în ce mai repede. Fără să-mi spună nimic, cumnatul meu a deschis ușa și a sărit din mașină. Inspectorul ascultă uimit relatarea șoferului. „Și!, a exclamat el aproape strigînd, a pățit ceva?” „Aș, de unde! Asta știe să plonjeze. Doar în tinerețe a fost schior. Cite trînte a luat el la viața lui! Am constatat că nu pășise nimic abia în final. Parcă îmi ardea mie să văd ce s-a întimplat cu el. De fapt, n-aveam nici cum. Eram concentrat la maximum să-mi salvez viața. În punctul acela înalt, situat cam la 800 de metri altitudine, iarba uscată din anul trecut era acoperită de un strat gros de promoroacă. Apăsarea mea pe frînă n-a avut nici un efect. Autoturismul nostru se transformase în sanie. A urmat apoi groapa. Am capotat adîmna unui avion care aterizează forțat pe un teren arat. Apoi am mai făcut, cred, vreo 2-3 tumbe. Cînd mașina, cu roțile în sus, s-a proptit în

tutele de măcieș, care de fapt mi-au salvat viața împiedicînd mașina să cadă în ripa adîncă de 50 de metri, am rămas cîteva minute sub imperiul șocului teribil prin care trecusem. Nu-mi dădeam seama în ce măsură eram vătămat. Poziția era extrem de incomodă, eram prins între fotolii, volan și tabla înfundată a acoperișului mașinii. Simțeam dureri în zona pieptului și la genunchi. Șansa mea a fost că geamul din dreptul șoferului s-a putut deschide. Am ieșit din mașină tiris. De la locul accidentului am venit direct la dv.” „Mare minune că n-ați pățit nimic, nici măcar o ruptură la haină sau pantaloni. Arătați ca seos din cutie.” „Mă luați și dv. peste picior, d-le inspector”. Omul se dezbracă de pardesiu, apoi de haină și rămîne în cămașă. „Uitați-vă, cămașa descusută, mineca abia se ține”. Se deschide la toți nasurii, și-și arată pieptul, pe care se zăresc într-adevăr cîteva vinătăi. Apoi își suflecă pantalonii pe care se observă cîteva dire de praf. Genunchiul drept e și el puțin tumefiat. „Tovarășe inspector, eu sîm om serios, nu umblu cu prostii. Vă invit să veniți să vedeți mașina, o să vă convingeți. E vina mea că am avut noroc, că m-am născut a doua oară? Puteam să vin la dv. într-un costum făcut ferfe-nițe. Ce nu se poate regiza la nevoie? Adevărul e că hainele sînt de calitate foarte bună. Le port de cinci ani. Parcă-s de piele”

„Curios, tovarășe director, o mașină se transformă într-un balot de fier vecni, la fel ca acelea care se fac la presă înainte de expedierea lor la retopire și doi oameni ies din ea, bine mersi, cu hainele călceate frumos, parcă pregătiți pentru plimbarea de duminică pe corso.” „Dar așa zisele leziuni cum se explică?” „Păi schiorul, cîci are o tehnică specială de a cădea în picioare, precum pisica.” „Dar șoferul?” „Asta se vede că și-a mințit pantalonii de praf, iar vinătăiele de pe piept și la genunchi se observă de la o postă că-s cam demult!”

Convorbire interesantă între director și omul născut a doua oară. „Am văzut și eu mașina. Într-adevăr fereastra din dreptul șoferului e deschisă, dar prin ea dacă putea ieși un copil de cinci ani. Sînteți într-adevăr mic de statură, dar nici chiar așa”. Omul se infurie, devine insolent, tipă. „Adică tot eu să rămîn în pagubă. Am Casco. De ce am plătit ani de-a rîndul? Și mai pretindeți că sînteți instituție serioasă. Am să reclam la București, peste tot. Mă duc pînă-n pinzele albe!”

Verificările stabilesc că, pînă la un punct, regula n-a fost rea, mai departe însă cel doi s-au incurcat în propriile lor îțe.

Au neglijat niște detalii. Cînd la marginea șoselei, după ce s-au asigurat că nu e nici un martor nedorit, au împins mașina pe panta abruptă, fără prea mari eforturi, privînd cu satisfacție cum viteza autoturismului crește văzînd cu ochii, un ciobănaș, copil de 14-15 ani, s-a apropiat de cei doi bărbați. oamenii în cauză au rămas uimiți. „Ei drăcia dracului, de unde mai apărui așa?” „Nemulțumit, enervat, șoferul îi ia la rost: „Ce vreți mă, ia cară-te de aci”. „Nu vă supărați, nene, vroiam să vă întreb ceva”. „Zi mai repede și lasă-ne în pace”. „Păi, mă întreb și eu, de ce ați aruncat în ripă bunătatea de mașină. Tudor de mult vrea să cumpere o mașină de ocazie. Tot ați fi luat ceva pe ea. Dar așa!”. Cumnatul își dă seama că puștilul trebuie luat cu binisorul. „Ia vino la mine, puștuliță. Ai aici două sute. Uită tot ce-ai văzut și dacă te întrebă cîteva ceva, spui că erai la stîna și nu știu nimic”. Ciobănașul se uită bănuitor spre cei doi, se întoarce cu fața spre satul ale cărui case se zăresc prin ceața ușoară și înainte de a lua-o la fugă strigă în direcția celor doi bărbați: „N-am să uit nimic și nici de banii voștri n-am nevoie!”

„De ce-am fugit? Păi mi-a fost frică. Dacă au aruncat ei în ripă bunătatea de mașină și nu le-a fost milă, era să le fie milă de mine! Bine că ați venit dv. aici. Noi, eu cu nea Tudor care mă crește, căci tata mi-a murit, tocmai ne pregăteam să vă facem o vizită. Și lui i s-a părut tare curioasă tărășenia asta!”

VICTOR BEDA

Comentariul
saptaminal

Pace și dezarmare (IV)

Zonele denuclearizate

Asupra dezarmării — și cu deosebire, se-nțelege, asupra dezarmării nucleare — s-au purtat și se poartă discuții, au loc dezbateri în mai multe foruri internaționale și la întâlniri bilaterale. Despre aceste negocieri am scris de mai multe ori și vom mai reveni pentru a analiza stadiul desfășurării lor. Important este însă ca faza discuțiilor să fie depășită, să se treacă de la vorbă la faptă, inițiindu-se un proces efectiv de dezarmare, în primul rând de dezarmare nucleară. Dar cum se poate declanșa un asemenea proces? Ideal ar fi ca el să se realizeze printr-un acord general de interdicere a armelor nucleare, a celorlalte arme de distrugere în masă, sumele economisite urmând să fie reorientate în scopuri pașnice, pentru dezvoltare, pentru îmbunătățirea traiului tuturor locuitorilor Terrei, mai ales al celor din regiunile rămase în urmă. Însă această cale, complexă și delicată datorită numeroaselor angajamente pe care le presupune, s-a dovedit — tocmai din această cauză —, deocamdată, dificilă (ceea ce nu înseamnă că, în timp, nu va deveni operantă). Iată de ce, până când se va putea încheia un acord general, se iau în considerație și se înfăptuiesc măsuri parțiale, tranzitorii: crearea de zone de pace și de colaborare, eliminarea riscurilor de război, de disrupere din diferite regiuni prin interdicerea accesului în ele al armelor nucleare, al armelor chimice, al altor mijloace cu forță colosală de distrugere.

Ce s-a făcut până în prezent? După cum este cunoscut, la 1 decembrie 1959 s-a semnat Tratatul de la Washington privind Antarctica, în care se stipula denuclearizarea continentului de la antipodi. A urmat, la 14 februarie 1967, Tratatul de la Tiatelolco privind denuclearizarea Americii Latine.

Componente ale aceluiași proces sînt și Tratatul cu privire la principiile care guvernează activitățile statelor în materie de explorare și de utilizare ale spațiului cosmic, inclusiv ale Lunii și ale altor corpuri cerești (1967), Tratatul de neproliferare a armelor nucleare (1970) și Tratatul privind interdicerea amplasării de arme nucleare pe fundul mărilor și al oceanelor. În sfîrșit, la 7 august 1985 a fost semnat Tratatul de la Rarotonga privind denuclearizarea Pacificului de sud.

Și în privința zonelor denuclearizate România se află printre deschizătorii de drumuri. Încă de acum aproape trei decenii, țara noastră a propus transformarea Balcanilor într-o zonă fără arme nucleare, propunere mereu reluată și îmbogățită și care se regăsește și în Declarația-Apel româno-bulgară din decembrie 1985 cu privire la realizarea în Balcani a unei zone fără arme chimice. Balcanii zonă a păcii, a colaborării și a bunei vecinătăți, liberă de arme nucleare și de arme chimice, de baze și de trupe străine constituie unul din obiectivele de bază vizate de România prin repetatele ei propuneri și demersuri concrete, prin eforturi susținute, obiectiv ce constituie o latură însemnată a politicii externe românești. În același timp, țara noastră și-a afirmat constant sprijinul pentru crearea de zone similare și în alte regiuni ale continentului, ale globului, considerând că în acest proces trebuie să se încadreze și retragerea armelor atomice, a rachetelor purtătoare din zonele unde au fost până acum instalate.

Pusă deja în practică, după cum s-a văzut, în mai multe locuri, realizabilă deci și în alte părți ale lumii, ideea zonelor denuclearizate este menită, prin scoaterea pas cu pas de sub amenințarea distrugerii nucleare a unor teritorii vaste, să aducă o contribuție substanțială la înfăptuirea, în final, a dezarmării generale și totale.

ION D. GOIA

Tehnofili
și tehnofobi (II)

Tehnofili contra tehnofobi? Toffler, cel puțin, așa crede. El enunță în prealabil niște axiome. De fapt, denunță câteva erori de interpretare. Primul sofism, de altfel larg răspândit în rândul oamenilor de știință, pus la zid: tehnologia determină viitorul. Ar fi aici sigla unui timp trecut, al doilea val, nepuincios în ambiția sa de a se răsfrișge și prelungi în trăirile valului următor. Un alt sofism mecanicist contrazis: a privi avansurile tehnologice și științifice izolate între ele. Mai degrabă, acestea se întrec reciproc, se autoaccelează. În sfîrșit, ultima țintă a seriei de trei: părerea că doar marile investiții pot atrage după sine mari rezultate.

Tehnofili gîndesc că în tehnologie se găsește cheia tuturor lucrurilor. Tehnofobii, în schimb, detestă tot ce a apărut pe lume de cîteva veacuri încoace. Războiul celor două roze se derulează astfel. În tranșee stau deoparte investitorii, oamenii de afaceri, tehnocrații preocupați de avansul tehnologic. De cealaltă, apărătorii mediului ambiant, politicienii radicali care vîd roșu la auzirea cuvintului tehnologie. Ei trăiesc încă pe banchizele celui de-al doilea val, cu industrii mari, fastuoase, costisitoare, centralizate, masive. Procesele tehnologice se diversifică și multiplică în ritmuri ridicate. Tehnologiile de pe terasele celui de-al doilea val se pretau la centralism. Prin contrast, micile computere personale, rețelele de comunicare locale, magnetoscoapele, televiziunea prin cablu, mașinile de copiat avantajează diversitatea și descentralizarea.

Și, urmărind această logică, era clar că vom ajunge în punctul unde ne întîlnim cu Toffler cel știut de noi și cu termenii ce-i sînt dragi. Revoluția industrială a creat societăți bazate pe producția de masă, pe consumul de masă, pe educația de masă, pe divertismentul de masă, pe mișcările politice de masă. Termenul societate de masă circumscrie societatea marilor fabrici. Acum se produce demasificarea. Masele se divizează în grupe din ce în ce mai mici și tot mai variate. De pe această poziție, cîștigată, avansăm către marginile veacului și dincolo de ele.

NEAGU UDROIU

Specialiștii afirmă că este imposibil. Și, totuși, se întîmplă! Agențiile de presă, zările occidentale avertizează: un nou gen de criminalitate, legată de cea mai recentă cucerire a științei și tehnicii — computerul a apărut pe scenă. Și nu numai atât, această stranie formă de delincvență ia amploare. Recent agenția DPA informa că Universitatea Cornell din New York a capitulat în fața knacker-ilor americani și hacker-ilor vest-germani, care au reușit să pătrundă în sistemul ei de computere. Acești „spărgători” moderni, a anunțat un purtător de cuvînt al universității respective, au reușit să perturbe în asemenea măsură activitatea de informatică încît centrul de calcul de la Cornell a fost deconectat definitiv din rețeaua de legături cu organisme similare din alte universități ale lumii occidentale. Prin canalele acestui punct de legături electronice, hackerii reușiseră să pătrundă mai ales în centrele de calcul ale instalațiilor de cercetări nucleare din SUA, Japonia, Canada și în Europa occidentală. Acest punct de legătură al universității permite organizarea unor teleconferințe între centrele științifice ale lumii occidentale de la Tel Aviv pînă la Toronto, de la Dallas pînă la Bonn, de la Madrid la Dronheim. Participanții puteau schimba informații și purta dialoguri pe display. „Spărgătorii” au reușit să se conecteze la această rețea și să poarte dialoguri între ei. După informațiile furnizate de ex-

perții în prelucrarea datelor din Braunschweig și Hannover, au fost identificate chiar și o serie de sabotaje în programele computerelor. O țintă favorită a „spărgătorilor” a fost computerul de la „Fermilab”, un mare institut de cercetări situat la sud-vest de Chicago. Au fost identificate „pătrunderi” ilicite și la la-

Jocul
cu
focul

boratorul nuclear Meso Facility din Vancouver (Canada), la centrul de accelerare a particulelor de la Stanford (California), precum și la Centrul european de cercetări CERN de la Geneva. Cel mai activ hacker și-a luat proclama de „Zombie”. Experții de la „Fermilab” au de furcă de asemenea, cu „Captain Hagbard”, „Frimp” sau „Nighthawk” (Șoim de noapte). La Hamburg există chiar și un club al celor ce provoacă haosul computerelor, „Chaos Computer Club”. Un purtător de cuvînt al acestui club a condamnat însă practicile „spărgătorilor”: „Acești hackeri, care aduc prejudicii rețelelor de

date internaționale, pun în pericol schimbul liber de date”. Un expert în computere de la „Fermilab”, Greg Chartrand, a fost de acord, într-un recent interviu, că hackerii provoacă pagube programelor computerelor numai din neștiință, nu în mod intenționat. El a avertizat, însă, că, deși „spărgătorii” au avut inițial intenția de a folosi rețeaua de la Cornell numai pentru a se amuza, ei ajunseseră pe punctul de a reuși să aibă acces la sistemul de computere „Arpanet”, inclusiv la partea militară a acestuia, prin care comunică comandanțele unităților de bombardiere strategice din S.U.A., N.A.S.A., sau Statul Major al forțelor S.U.A. staționate în R.F.G. Și cine poate prevedea consecințele unui asemenea joc cu focul? O posibilă variantă în acest sens a fost imaginată în filmul american „Wargame”, avînd ca subiect declanșarea accidentală de către un grup de tineri hackeri a unei conflagrații nucleare, tocmai prin „jocul” cu computerele prin care reușiseră să intre într-o rețea militară, dintr-o falsă alarmă. Sînt știri alarmante care relevă pericolozitatea imenselor arsenale existente la ora actuală pe glob. Orice reducere a lor ar însemna o mai mare securitate, diminuarea riscului unei greșeli fatale. Se impune cu stringență acest lucru, mai ales cînd în fața munților de praf de pușcă copiii se joacă cu chibritele!

ROMEO NADĂȘAN

La izvoarele energiei

tru obținerea căreia ar fi trebuit să se cheltuiască 4,5 milioane de lire sterline. Specialiștii au calculat că într-un oraș cu o populație de 500 000 de locuitori se stringe anual peste 150 000 de tone de gunoi, iar dacă numai două treimi din această cantitate s-ar folosi pentru încălzire, prin ardere, s-ar putea obține un milion de gigacalorii, care ar acoperi 10 la sută din necesitățile de energie ale orașului respectiv. Venitul unei astfel de centrale s-ar ridica la 1,5 milioane de lire sterline pe an. În altă țară dezvoltată, în Statele Unite, a fost realizat un tip de instalație capabilă să ardă 140 de tone de gunoi pe zi, producînd în acest timp energie electrică cu o putere de 0,7 megawați și abur industrial la o temperatură de

186 de grade Celsius. O instalație asemănătoare se construiește acum în Anglia; aceasta va arde zilnic 120 de tone de gunoi și va produce în acest interval de timp energie electrică cu o putere de 1,75 megawați, ceea ce reprezintă o economie anuală de circa 5 000 de tone de combustibil lichid.

Cum se procedează? Revista amintită arată că, înainte de toate, gunoiul se usucă pînă ajunge la o umiditate de numai 10-15 la sută. În continuare, se înlătură din el tot ceea ce ar putea deteriora utilajele de producție și se toacă la dimensiuni de 5-20 centimetri. În etapa finală a sortării are loc o triere prin curent de aer și prin magneti a masei astfel obținute, pentru separarea unora de altele a principalelor ei componen-

Români globtroteri

Cărți cu privire la deplasările românilor pe meridianele globului s-au mai scris, începînd cu aceea, clasică, a lui Nicolae Iorga „Români în străinătate de-a lungul timpului” și terminînd cu volume apărute cu totul recent. Se simțea însă lipsa unei scrieri sistematice, a unui dicționar al acestor călători. Este ceea ce ne-a dat Valentin Borda prin lucrarea sa „Călători și exploratori români” apărută nu de mult la Editura Sport-Turism.

Accepțiunea, în această carte, a noțiunilor de „călător” și de „explorator” este destul de largă. După cum arată chiar autorul, dicționarul său nominalizează personalități care, călătorind, și-au subordonat gestul lucrului în folosul patriei. Criteriul de bază al selecției — foarte severe, de altfel — a fost, prin urmare, existența unei finalități în profitul obștii de origine a călătorului: lupta pentru interesele naționale, realizarea unei opere de artă, reprezentarea țării în areopagul științelor și al culturii universale, redactarea unor memoriale de călătorie etc. S-a avut, de asemenea, în vedere prioritatea în spațiu și în timp a deplasării românilor pe Terra, semnificația politică, științifică ori literară a călătoriilor, neobișnuitul unor astfel de experiențe.

Între cele 215 personalități căroră Valentin Borda le-a consacrat substanțiale articole în corpul lucrării (alte 208 au fost amintite în postfață) se numără — peste tot e vorba numai de persoane cu opera încheiată, care nu mai erau în viață în momentul tipăririi dicționarului — mari exploratori și călători, geografi, geologi, scriitori, artiști și critici de artă, oameni politici, economiști, istorici, medici, profesori, precum și reprezentanți de frunte ai mișcării turistice românești, care au voiajaj atît pe meleagurile patriei, cit și pe alte întinderi ale planetei. Iată cîteva nume (în ordinea alfabetică din lucrare): Vasile Alecsandri, Nicolae Bălcescu, Martha Bibescu, Dimitrie Cantemir, George Călinescu, Petru Cercei, Timotei Cipariu, Ion Codru, Drăgușanu, Nicolae Coculescu, Bucura Dumbravă, Nicolae Dunca, Elena Ghica, Ion Ghica, Octavian Goga, Dimitrie Gusti, Vasile Lucaciu, Petru Maior, Titu Maiorescu, Ion Inocențiu Micu-Klein, Nicolae Milescu Spătarul, Vasile Părvan, C. Pruncu, Emil Racoviță, Gheorghe Șincai, Gheorghe Ștefan, Mihai Tican Rumano, Nicolae Titulescu, Elena Văcărescu, Alexandru Xenopol.

De o tinută științifică fără cusur, tipărită în excelente condiții grafice, „Călători și exploratori români” a lui Valentin Borda, rol al unor eforturi îndelungate și migăloase, este o lucrare de informare autorizată, destinată atît specialiștilor, cit și unor cercuri largi de cititori.

ION D. GOIA

Mirări

Natura este cea care oferă mereu motive de uimire chiar și celor care au trăit destul de mult ca să se mai mire de ceva. Bătrîni pescari ce trăiesc în zona golfului italian. Policastro s-au alăturat numeroșilor curioși adunați pe plajă „Ulivetto” datorită prezenței pe plajă a unei caracatițe uriașe ale cărei tentacule depă-

seau lungimea de zece metri. Ei au afirmat că nu au mai văzut în regiune o caracatiță atît de mare.

Florența, oraș al
păcii

După Atena, Florența este orașul care a fost desemnat de către Consiliul ministerial al CEE să fie, în anul 1986, „capitala culturii vest-europene”. În

acest cadru vor fi organizate numeroase manifestări culturale-artistice între care un loc de frunte îl vor ocupa cele dedicate împlinirii a 60 de ani de la nașterea lui Donatello. Deasemenea, se mai pot cita: festivalul liric de renume internațional „Mai muzical la Florența”, sau ciclul de conferințe legate de viitorul

astronomiei, susținut în localitatea La Colle

ACCENTE
IN LUME

di Arcetri (lingă Florența), unde se află casa natală a lui Gali-

leo Galilei. Massimo Bogianchino, primarul orașului, referindu-se la această hotărîre arată că, timp de un an, Florența va fi „un tărîm al păcii, descîns oricărui continent sau popor”.

„La Lollo” din
nou pe platou

După o absență de 14 ani, Gina Lollobrigida, sau La Lollo, în vîrstă acum de 58 de ani, re-

vine pe platourile de filmare. Actrița, superstitioasă, se ferește să vorbească prea mult despre noul film însă a precizat că, „în sfîrșit a găsit rolul potrivit pentru o revenire dătătoare de speranțe”.

Puterea aspirinei

Se pare că „banala” aspirină va veni în ajutorul celor care, din păcate, zic adesea „săraca inima mea”. Du-

pă părerea unor experți americani o tabletă de aspirină luată zilnic reduce cu 20 la sută riscul de infarct și constituie un mijloc pentru tratarea cu succes a stenocardiei. Încă nu se știe precis dacă aspirina preîntîmpină apariția unor maladii cardiace la oamenii sănătoși, însă mulți medici iau cite o aspirină pe zi în scop profilactic.

ELENA GRECESCU

AUTOMOBILUL, ACCIDENTELE DE CIRCULAȚIE ȘI NE-ATENȚIILE COPIILOR

Organizația Mondială a Sănătății constată că automobilul ucide mai mulți oameni decât bolile cardiovasculare sau cancerul. În medie, traficului rutier a omorât în fiecare an al acestui secol, pe întregul glob, 250 de mii de oameni, iar rata mortalității este în creștere!). Până în anul 2000 vor fi murit așadar în secolul nostru 25 de milioane de oameni, mai ales tineri, în accidente de circulație, iar circa 150 de milioane vor rămâne cu diferite infirmități și sindroame.

Pentru prevenirea accidentelor își concentrează eforturile lucrătorii din Inspectia Auto, părinții, școlile, conducătorii auto, pietonii, opinia publică, presa, radioul. Legi, măsuri severe, articole, conferințe, rapoarte, panouri cu imagini tragice etc. Dacă, totuși, numărul accidentelor crește, datorită intensificării traficului, depășirii „cenzurii psihologice” a contemporanului nostru de multor alți cauze, cunoscute în fenomenologia accidentului rutier, înseamnă că problema trebuie re-gindită, din etapă în etapă, și trebuie adoptate măsuri care să ateste iubirea noastră deplină pentru om și refuzul a ceea ce, treptat, a devenit pentru unii fetișul mașinii și al vitezei.

Articolul, *Clipa de neatenție* („Sănătatea”, nr. 11/1985), arăta că, în 1984 la un singur spital din București au fost înregistrate 465 de accidente de circulație în rindul copiilor, majoritatea băieți (86%), cei între 5-14 ani reprezentând 83%. Dragostea noastră pentru copii, politica noastră demografică, umanismul concepției noastre de viață nu îngăduie să capitulăm în fața acestui flagel modern.

SÎNT VINOVAȚI COPII ?

Îndurerat de tragedia altor copii, a căror „reparare” trebuie încercată uneori „bucătică cu bucătică”, un medic afirma în articolul amintit: „În majoritatea cazurilor, aceștia au fost de vină. Sînt zburdalnici. Nu e rău, însă țîșnesc în stradă cînd nici nu te aștepti. După o mîngăie, după prietenul cu care se joacă...”, iar un alt medic conchide: „nu sînt suficient de educați în această privință”.

Desigur, există copii de vîrstă școlară vinovați de asemenea accidente: se agăță în spatele vehiculelor, sar din mers, se urcă ciorchine pe scări după ce vehiculul a plecat, ba s-a văzut cazul cînd un copil, ca să pună în dificultate pe șofer, „face pe nebulul” și se postează în calea mașinii. Ei sînt, evident, needucați. Dar nu atari situații sînt în discuție acum, ci „clipa de neatenție”, cu urmări tragice, a copiilor zburdalnici și a părinților cu copii de vîrstă preșcolară (unul avea un an și 11 luni altul — trei ani etc.).

Ca filolog, poate nu aș fi persoana cea mai indicată pentru a pleda în fața unor medici dreptul suveran al copiilor de toate vîrstele la joacă și la zburdalnicie. Transcriu însă pentru cititori o recentă indicație medicală la îndemînă: „În procesul de creștere și, ulterior, de menținere a vitalității organismului și a bunei funcționări a tuturor părților lui, mișcarea joacă un rol de seamă. Lipsa mișcării în copilărie, de exemplu, este de-a dreptul chinuitoare (s.n.): și atunci, ca și mai tîrziu, duce la tulburări de dezvoltare, la o insuficiență funcționare a diferitelor organe, la o rezistență scăzută față de agresiunea bolilor”. Copiii trebuie așadar să se joace, să alerge, să zburde, să strige cît vor, iar îngrădirile pe care le punem acestei tendințe firești trebuie privite cu toată grija, trebuie supuse ele însele unor îngrădiri pînă la limita anumitor considerente strict necesare și inevitabile. Cum stau însă lucrurile de fapt privitoare la dreptul copiilor la alergare și joacă în aer liber? În articolul *Clipa de neatenție*, o mamă al cărei copil a fost accidentat de o mașină pe o alee între două blocuri (!), spunea: „Nu au unde să se joace”, la care autorul articolului replică: „Chiar real, acesta nu e un motiv suficient pentru a justifica expunerea copiilor la accidente” — ceea ce, de fapt, înseamnă a eluda unul din aspectele fundamentale ale problemei. Vom reveni asupra lui. Deocamdată, urmărind chiar din fața casei bucuria copiilor ieșiți la aer, lumină și mișcare, vom aminti că au loc adesea certuri între vecini pentru că copiii „șcapă” mîngăie pe un strat de legume sau pe iarba verde a unui vecin;

ședințele locatarilor multor blocuri se transformă în tribunale care judecă, cu vehemență și invective, pe cei mai mici locatari pentru că „aleargă ca niște zănațeci”, se joacă pe culoare și pe scări, nu respectă liniștea bătrînilor etc.; jocul pe alee, pe zonele verzi dintre blocuri este interzis prin hotărîri ale Consiliilor Populare; străzile și, precum se vede, chiar aleile sînt exclusiv ale mașinilor. În felul acesta, mai ales acum după ce toate spațiile libere s-au transformat în grădini, copiii sînt alungați de pretutindeni, adeseori cu vorbe grele, ca și cum n-ar trebui tolerați în propriul cartier. Ei privesc neputincioși sau reacționează cum pot la această neînțelegere pentru ei, deși nu-i pot aprecia dimensiunile. Nu vor renunța, firește, la mișcare, cum nu pot renunța la hrană, și nu vor ezita să se joace pe aleele dintre blocuri sau pe străzi. Pentru a evita fie accidentele, fie certurile,

urma căruia ar avea de cîștigat, în ultimă instanță, și fotbalul românesc.

Este evident că, poate în mod firesc, pe lista priorităților urbanistice au stat, un timp alte obiective. A sosit momentul, credem noi, să restructurăm, măcar în parte, această listă, iar nu să ne mulțumim a-i face vinovați pe copii, ca și cum ei ar trebui să stea nemișcați, cu minile la spate,

ÎN NUMELE IUBIRII PĂRINTEȘTI...

Este necesar, firește, să așezăm mereu părinților că nu trebuie să-și lase nesupravegheați copiii, să-i avertizăm asupra dramelor posibile și asupra durerilor fără sfîrșit pe care acestea le aduc cu sine. Dar nici apelul insistent la iubirea și răspunderea părintească nu poate fi privit ca necesarul răspuns nou la o problemă nouă,

Un profesor timișorean ne invită la o dezbatere despre:

COPIII ȘI STRADA

Problema accidentelor de circulație în rindul copiilor rămîne una actuală pe plan mondial. La noi, unde există o preocupare permanentă pentru evitarea lor, unde se face o intensă educație și profilaxie în acest sens (de către miliții, de către școli, de către organizațiile de pionieri etc.), situația este incomparabil mai bună, dar problema, ca să zicem așa, continuă să existe. Din acest considerent, socotim că nu e lipsită de interes intervenția care urmează, aparținînd unui distins cadru universitar timișorean, profesorul doctor Ignat Florian Bociort. Fără a ne pronunța asupra utilității imediate a metodelor propuse de colaboratorul nostru, apreciem drept binevenită o asemenea luare de poziție, înfățișînd-o organelor cu responsabilități în domeniul circulației rutiere și firește, celor direct interesați, copiilor și părinților.

mulți părinți, foarte ocupați, își închid copiii în locuință, ceea ce nici pe departe nu înseamnă excluderea primejdiilor.

CÎTE TERENURI DE SPORT PENTRU COPII EXISTĂ ÎN ORAȘUL DUMNEAVOASTRA ?

Citim în Ghidul pionierului, recent elaborat, în condiții excepționale, de Consiliul Național al Organizației Pionierilor: „În alegerea terenurilor de joacă (...) se va urmări de fiecare dată ca ele să fie pe cît posibil îngrădite și, în mod obligatoriu, la distanță suficient de mare de orice drum public”. Asemenea îndemnuri înțelepte se dau în toate articolele, conferințele sau lecțiile pe tema accidentelor rutiere, dar ele par a spune că esența problemei se reduce la evitarea părții carosabile a drumurilor publice și chiar a vecinătății lor: „Îți vine să te întreb dacă există copii atît de „needucați” sau de iraționali încît să lase în stînga ferenul „special amenajat”, îngrădit etc. și să aleagă pentru joacă, în dreapta, locuri expuse primejdiilor. Am făcut o mică anchetă între studenții timișoreni proveniți din orașe și municipii pe tema: cîte și ce fel de terenuri de joacă și sport pentru copii există în orașul copilăriei dumneavoastră? Concluzia: cu excepția celor improvizate, există cel mult două-trei terenuri: „minifotbal, tenis și baschet, în orașe cu 200-300 de mii de locuitori. Mai există cîte un teren în curtea multor școli. Două Consilii Populare pe care le-am contactat, pentru verificare, mi-au confirmat datele anchetei, menționînd că detaliile de sistematizare nu prevăd terenuri de sport decît într-o măsură cu totul insuficientă. Există terenuri de sport, în special de tenis, dar ele aparțin, de regulă, unor întreprinderi și le pot vizita, cu taxă de intrare, doar cei cu carte de membru, mai ales adulții. Pentru copii mici există puncte cu banoșoare, scrincioab, carusele. Dar ce oferim copiilor de 10-14 ani, în rindul cărora se înregistrează multe accidente? Ei au „consumat” distracțiile preșcolarelor. În nomenclatura sportului există atîtea forme, unele tradiționale, practicate odinioară chiar de bărbați și de femei în satele noastre. Multe dintre ele nu comportă cheltuieli, altele ar putea fi amenajate prin munca voluntară a tinerilor — elevi, muncitori, studenți. Terenurile pentru sportul de performanță sînt țînite, firește, sub lacăt, dar sînt uităm că cel mai important lucru pentru performanță este sportul de masă. Jocul cu mingea, în cele mai diferite forme, joc practicat cu plăcere, spun istoricii, chiar de un general atît de serios ca Iulius Caesar, trebuie să fie larg accesibil tineretului nostru, fapt de pe

specifică lumii moderne. De cînd lumea orice părinți nedaturăți și-au ocrotit copiii, iubirea lor a atins cote maxime, iar dacă victimele în rindurile copiilor au crescut atît de mult față de cele de odinioară, cu toate că mediul rural, de exemplu, expunea copiii la mai multe accidente decît este sau ar trebui să fie cazul în mediul urban modern, înseamnă că nu este realist să reclamăm o supraveghe care depășește ceea ce este omenesc posibil. Există și părinți vinovați de nepăsare față de sănătatea și destinul copiilor lor, dar, precum se înțelege, nu aceștia intră în discuție în cazul de față.

Avertismentul dat părinților ar putea fi privit ca o măsură eficientă dacă ei, avînd în familie membri ce ar putea supraveghea copiii, îi lasă pe aceștia nesupravegheați, și avînd suficiente locuri îngrădite unde copiii se pot juca în siguranță, i-ar lăsa, din superficialitate și nepăsare, în locuri interzise jocului. Dar în absența acestor condiții, a face vinovat un părinte pentru că un copil de doi ani a fost călcat „pe o străduță înștită” sau „pe aleea dintre două blocuri”, cum arăta articolul din „Sănătatea”, este nejustificat și nedrept, înseamnă a judeca doar din perspectiva unui drept suveran al mașinii nu numai asupra șoselelor și străzilor, ci și asupra tuturor aleilor, fundăturilor și drumeagurilor lumii! În caz de accident, părinților nu le este destulă durerea, trebuie să li se atribuie și culpa, în fața propriei conștiințe, a fiului sau fiicei lor și a întregii societăți, pentru tot restul vieții! În numele iubirii părintești, această rînduială trebuie schimbată.

„MI-AS PUNE CLOPOTEI LA SANDALE...”

Se afirmă, că, în condiții de trafic intens, conducătorului de

la volanul unui automobil îi este mai greu decît unui pilot de avion sau unui mecanic de locomotivă. Să adăugăm apoi că un conducător auto poate fi obosit de rute lungi, nervat de conflicte anterioare sau de o pană care l-a întîrziat, poate fi un temperament violent, poate fi sub influența alcoolului sau a unor tranchilizante, ceea ce îl face să piardă controlul asupra mașinii — insuficient sau deloc verificată la plecarea, poate că strada e umedă, vizibilitatea redusă, ori pur și simplu, din slăbiciune omenească sau indolență, nu respectă el însuși regulile de circulație. Care este deci condiția fizică și psihică a omului de la volan, cine este el de-a lungul miilor de kilometri, cine are el voie să fie? Nu cumva i s-a acordat superficial chiar permisul de circulație? Priviți-i agresivitatea, spiritul de competiție, pretenția la prioritate ori de cîte ori nu se teme

pretind să meargă pe linii de tramvai, de cale ferată, de metrou, pe șosele suspendate, pe autostrăzi prevăzute cu trotuare și grilaje de protecție etc., dar a le lua dreptul de a se afla în siguranță pe strada din fața casei, pe aleea dintre blocuri, pe drumul de țară, înseamnă a face prea mari concesii instrumentelor în dauna omului.

„ATENȚIE! STRADA PENTRU JOACĂ!”

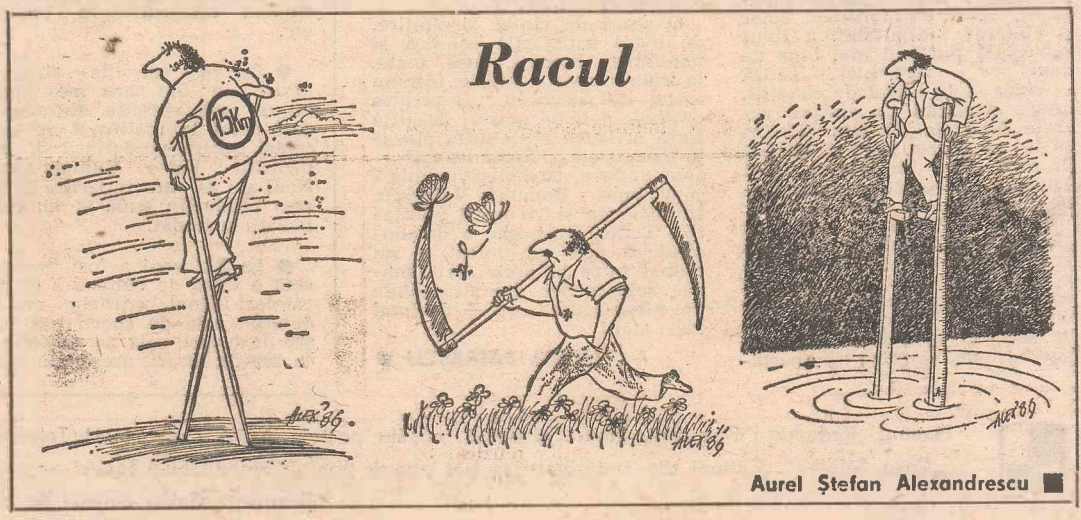
Este foarte bine, că oferim copiilor noștri un sortiment bogat de haine, cărți, dulciuri, că de ziua lor apar poezii frumoase și articole calde în presă, au loc spectacole pline de humor și fantezie etc. Propunem să venim în întîmpinarea lor în acest an, cu un număr cit mai mare de terenuri pentru joacă și sport, cu variate posibilități de a se mișca în aer, soare, lumină, apă. Firește, acestea nu pot răsări „ca din pămînt”, peste noapte, și poate nici n-ar fi bine. Nu ar fi nici funcționale în sine, nici educative pentru ei niste soluții pripite, care azi sînt și peste o lună dispar. Să ne grăbim, așadar, încet ca să construim durabil și eficient.

Există însă o posibilitate, alături de cele care vor veni pînă atunci, de a iesi în întîmpinarea dorințelor legitime ale copiilor noștri: STRADA PENTRU JOACĂ! Sună straniu, nu-i așa, cu toate că este vorba de o soluție practică de multă vreme în țări cu probleme specifice marilor așezări urbane. Există în toate orașele multe străzi mici, puțin circulare, retrase, fie ele asfaltate sau nu, pe care le putem dărui copiilor. O tăblită la cele două capete: Atenție! Stradă pentru joacă ar arăta conducătorilor auto care, dintr-un motiv ori altul, trebuie să intre pe strada respectivă, că aici se află în lumea copiilor. Deputații și cetățenii ar putea stabili pentru fiecare cartier străzile adecvate și, destinate acestui scop. Zeci de străduțe „moarte” ale orașelor ar primi nămaidocît viață și o funcție nouă, extrem de importantă.

În propunerile de mai sus am făcut abstracție de speranțele ce se pun în intervenția calculatoarelor electronice pentru a frîna automat vehiculul în fața căruia apare un obiect, precum și de alte idei menite a reduce dimensiunile actualului flagel automobilistic. Toate măsurile de acest fel sînt binevenite, dar aplicarea lor, mai ales în proporție de masă, rămîne un ideal îndepărtat și incert. Avem nevoie de măsuri urgente și, în ce ne privește, am inclina spre cele care implică inteligența, omnia, conștiința. Acest drum ni se pare mai adecvat condițiilor noastre, mai potrivit sufletului nostru. Este bine, firește, să se nască, așa cum s-a propus, o nouă ramură a medicinei — medicina automobilistică — menită a lupta cu urmările accidentelor. Propunerile noastre tin însă de „medicina preventivă” și de drepturile imuabile ale omului la oboseală fizică sau spițială, la boală, la slăbiciune și, mai ales, la copilărie, la sănătate și fericire. Propunerile noastre, ar dori să fie o modestă contribuție la identificarea unor asemenea măsuri sau a unor principii care ar trebui să stea, în mod necesar la baza lor în societatea noastră.

1) Circulația rutieră — o problemă majoră a lumii contemporane, în „Calendar-1986”, Ed. Politică, contrapagina 8 iunie.
2) Cf. „Magazin”, nr. 6 din 8 februarie a.c., p. 8.

Prof. univ. dr. IGNAT FLORIAN BOCIORT

Impăduriri

În întreaga țară au început să se desfășoare ample acțiuni de împădurire. Iată două exemple. În județul Prahova, pe șantierul de împăduriri din cadrul ocoalelor silvice Cimpina, Verbila și Ploiești se plantează acum mii de puiți de specii valoroase: stejar, paltin, frasin, cires de pădure ș.a. De altfel, silvicultorii prahoveni intenționează ca în această primăvară să planteze 3,2 milioane de puiți de diferite specii.

Fabrică de reparat nave

În cadrul întreprinderii de construcții navale și utilaj tehnologic Tulcea, a luat ființă o fabrică specializată în reparații de nave. Prin crearea ei se urmărește executarea mai operativă a tuturor reparațiilor necesare întregului parc de nave de pescuit oceanic românesc.

● Atragem atenția călătorilor care așteaptă trenul în gara din Buzeni că numai pe o parte a sa ceasul de pe peron arată ora exactă! Pe partea cealaltă arată cu cinci minute mai puțin. Nu știm ce explicație are această extravagantă tehnică, dar ar fi păcat, dintr-un asemenea fleac, să pierdeți trenul.

● O Casă de mode a fost inaugurată, recent, la Alba Iulia. Momentul a fost marcat și de organizarea unei parade a modei. A modei de primăvară, bineînțeles.

Copiii și creația tehnică

Ne face plăcere să constatăm că realizările tehnice ale elevilor ce frecventează cercurile Casei pionierilor și școlilor patriei din Simleul Silvaniei demonstrează cât de bogată e capacitatea creatoare a copiilor cînd e, inventiv și atent, stimulată. În cercul de electronică, orientat spre construcții utile, în care noutatea să fie mereu prezentă, au fost realizate, printre altele, un detector de metale, un stroboscop (aparatură optică ce permite observarea unor mișcări periodice foarte rapide), o instalație de urcare a apei fără energie ș.a. La cercul de modelism au fost puse la punct un aeromodel cu propulsie electrică (la care, aici e noutatea, motorul este alimentat prin intermediul cablurilor de pilotare de la un acumulator de 12 v) și un aeromodel propulsat cu arc

(originală fiind confecționarea motorului cu arc dintr-un mecanism de ceas). Ambele modele constituie, spun îndrumătorii, premiere pe țară. La cercul de telecomunicații s-au concretizat multe idei ale copiilor privind construcția de aparatură strict necesare învățării telegrafiei și radiogoniometriei operative. Prof. Traian Albu precizează astfel că manipulatorul electronic, avînd un consum redus de energie (la o baterie de 4,4 v funcționează aproximativ 58 de ore), poate fi acționat cu ambele mâini. Cînd se transmite cu mina stîngă, cu dreapta se pot înregistra mesajele. La cercul de carting — unde s-au construit pînă acum mai multe carturi de concurs, un cart-scoală cu dublă comandă etc. — se află în stadiu avansat de execuție o minimotoletă.

● Un sibian a avut surpriza să găsească într-o sticlă de Sicola (băutură răcoritoare) un nevinovat peștișor de plastic. Cum peștișorul e din plastic, e clar că nu poate fi vorba de un produs nou: „pește în suc de... Sicola”. Și nici 1 aprilie n-a venit. Atunci?

„Plante tinctoriale”

Se pare că un vechi meșteșug, cel al vopsirii lînii cu extracte din plante (alior, arin, dobrîță, luscă, sovirv, brîndușă etc.) nu a fost dat uitării. O dovadă este și recenta expoziție deschisă la Muzeul de istorie naturală din Sibiu intitulată „Plante tinctoriale” — și care prezintă zeci de rețete din tezaurul popular privind extragerea coloranților vegetali.

● Se află în curs de amenajare la Mangalia, în cadrul hotelului cu același nume, un modern cabinet de geriatric care urmează să fie deschis în apropiatul sezon estival.

● O altă veste tot din Mangalia. În acest an vor fi organizate primele întreceri hipice pe noul hipodrom al vestitei herghelii de cai pur singe arab din localitate.

Mai mult respect pentru limba română!

Se știe ce este un neologism. Un cuvînt împrumutat de cînd din altă limbă sau creat recent prin mijloace proprii ale limbii în care e introdus. Se știe, de asemenea, că abuzul de neologisme are efecte negative, dar că uzul lor e cit se poate de normal, mai ales cînd lipsește un echivalent. Cum e cazul cuvîntului „picup”, care provine din englezescul „pick-up”. Dar o condiție se impune: folosirea corectă. Pentru că, la urma urmei, neologismele acceptate în limbă fac parte din patrimoniul nostru de comunicare și de expresie, ca și cuvintele autohtone, și n-are importanță vîrsta unui cuvînt dacă el e prost folosit sau chiar stîlbit; tot abaterile de la normele cultivării unei limbi frumoase, corecte, se cheamă.

Aceste gânduri ne-au fost provocate mai întîi de un exemplu pe care ni-l dă, într-o scrisoare trimisă pentru „Ultima oră”, Simona Alina Georgescu din Constanța. Corespondența

noastră ne semnaleză că în orașul de pe malul mării, la intersecția străzilor Mircea cel Bătrîn și 30 Decembrie, o firmă anunță trecătorilor că acolo se fac „REPARAȚII (de) PIC-KU-PURI”. Ceea ce, pe bună dreptate, îi (și ne) stîrșește mirarea. Pe ce limbă a scris cuvîntul „picup”? Nici pe românește, nici pe englezește! Și să nu se spună că acesta e un amănunt fără importanță (mai ales că nimeni din cadrul cooperativei care patronează respectiva fantezie lingvistică nu s-a sesizat pînă acum!). Vrem sau nu vrem, ceea ce se scrie pe firme face parte din pedagogia străzii. Nu știm cît de deschis Dicționarul explicativ al limbii române pentru a vedea cum se scrie corect cuvîntul „picup”, dar știm că pe strada în cauză trec mulți pietoni, care se pot lăsa contaminați de bizarul „pic-ku-puri”. Dar iată și un alt exemplu, încă mai pitoresc, pentru a spune altfel. De data aceasta din Tulcea, în co-

fetăriile din acest municipiu (dar, poate, și din alte localități!) cumpărătorii „învață” cîtînd etichetele care însoțesc fursecurile cu stafide ca produsul se numește „furstafid”. În prima clipă, am crezut că n-am citit bine. De unde pînă unde „furstafid”? Pînă la urmă ne-am lămurit că „fur” nu e o prescurtare a cuvîntului „fursec”, cum s-ar părea la prima vedere, ci atenției vrea să „adapteze” englezescul „four”, „patru”. Adică „fursecuri cu patru stafide”! Și de ce, mă rog, nu se putea zice așa, simplu, respectîndu-se prea răbdătoare noastră limbă? Cu atît mai mult cu cît poate ne spune și nouă cineva cum se traduce „stafids”, căci în dicționarul englez-român noi n-am reușit să-l găsim, iar din cel român-englez aflăm că englezii au cu totul alt cuvînt pentru stafide! Da, e necesar mai mult respect pentru limbă. Nu de alta, dar altfel drumul pînă la „furculsiomul” lui Alecsandri se scurtează repede.

Ultima oră

2 097 de mostre de semințe în catalogul Grădinii botanice clujene.

Consemnăm și noi, în acest început de primăvară, cîteva din informațiile furnizate ziarului „Făclia” de botanistul Felician Micle cu privire la modul în care Grădina botanică din Cluj-Napoca, una din cele mai mari și mai reprezentative din țară, își îmbogățesc an de an patrimoniul floral.

Grădina clujeană are acum legături cu peste 500 de grădini similare din 80 de țări, realizînd schimburi pe baza catalogelor de semințe. În recent întocmitul catalog de semințe pe anul 1985, editat de Grădina botanică din Cluj-Napoca, sînt menționate 2 097 de mostre de semințe sau butași împărțite în două grupe: 1 943 de mostre de semințe de plante cultivate în Grădina botanică, restul semințe de plante recoltate în cursul anului trecut din diferite regiuni ale României. Anual pleacă spre alte grădini botanice din lume aproximativ 10 000 de mostre de semințe în pliculețe. Pînă acum, în 1986 au fost expediate deja peste 7 000 de mostre de semințe. Destinatarii? Grădina metropolitană din Tokio, Grădina botanică a colegiului din Swansea, Grădina botanică din Nantes, Grădina botanică din Blanes (Spania), „Chelsea physic garden” din Londra, Grădina botanică a Universității din Oulu (Finlanda), Grădina botanică din Kiev ș.a. În schimbul lor, specialiștii Grădinii botanice din Cluj-Napoca au solicitat semințe din diferite zone fitogeografice ale globului, cu precădere semințe de plante exotice.

● Miercuria Ciuc are un nou complex hotelier: „Harghita”. Construit pe șase nivele, hotelul are o capacitate de 300 de locuri.

Spal '86.

La cabana Mălăiești din masivul Bucegi a fost organizat cu puțin timp în urmă un inedit curs de inițiere în exploatarea speologică, intitulat SPAL '86 (speologie și alpinism hibernal). Iată cîteva din temele cursului: noțiuni de orientare în zona carstică pe timp de iarnă, de practicare a schiului și de ascensiuni cu colțar și piolet, de tehnică fotografică în peșteri etc.

● Un nou soi de struguri „Purpuriu” din care se obțin vinuri roșii, curențe, de masă a fost creat la Institutul de cercetări pentru viticultură și vinificație Valea Călugărească. Noul soi se caracterizează printr-o producție bună și un gust plăcut, acidulat.

● La Botoșani a fost inaugurată o Casă de cultură a sindicatelor. Noul edificiu are în dotare: sală de spectacole cu 800 de locuri, sală de conferințe cu 200 de locuri, un spațiu des-

tinat activităților culturale-creative și dansului capabil să primească 1 200 de persoane, sală de gimnastică și balet, bibliotecă (plus sală de lectură), săli pentru cercuri tehnico-aplicative.

● Într-una din zilele acestei luni, șoferului automacaralei cu nr. 31-HD-1733 i s-a făcut pe la ora prînzului foame. Și-a închis mașina și a plecat să mîncine. Dar unde credeți că și-a „ales” locul de parcare? El bine, chiar pe mijlocul străzii Gheorghe Doja din Petrosani, macaraua blocînd timp de o oră orice posibilitate de trecere a altor autovehicule. Nepăsarea pare să aibă uneori ambiții de tristă originalitate.

● Pe geamul de la intrarea unui centru de lapte și piine de pe strada Spitalului din Tulcea, în dreptul indicativului „responsabil”, sînt menționate două nume. Există, deci, două șefe de unitate? Încercînd să dezlege misterul, un coleg din Tulcea a constatat cu stupeoare că în realitate există (doar) o a treia responsabilă al cărei nume nu era scris nicăieri. Originală ghicitoare pentru cumpărătorii, nu?

Luni, 31 martie, a.c. la orele 18, un eveniment cultural pentru buceșteni. După un lung turneu pe scene lirice străine, Ansamblul de balet contemporan și clasic „Fantasio” din Constanța revine pe scena Operei Române cu un spectacol de excepție, mult comentat în presa străină: Frumoasa din pădurea adormită de P.I. Ceaikovski, în regia și coregrafia artistului emerit Oleg Danovschi. În rolurile principale: Cristina Teodorescu (invitata ansamblului), Călin Hanțiu, Ingrid Lupescu, Delia Hanțiu, Monica Bărlea, Lili Meiuș, Daniela Zaharie, Carmen Manolache, Mariana Varga, George Postelnicu, Marcel Tabrea și alții. Prezintă criticul muzical Nicolae Spirescu.

Premiere industriale.

— Semnalăm un nou succes al navaliștilor gălățeni. Finalizarea lucrărilor la nava „Roman” de 15 000 t.d.w. Noua navă a și fost predată flotei noastre comerciale.

— La Filatura de lînă pieptănată Focșani a fost asimilat în fabricație un tip de fir de PNA cu caracteristici apropiate de firul de mohair.

— La întreprinderea pentru construcții de mașini și utilaje grele Giurgiu a fost asimilată și introdusă în fabricație de serie o instalație pentru forat puturi de apă, montată pe autoșasiu. Instalația va putea fi montată pentru foraj în orice loc accesibil autocamionului, acționarea ei făcîndu-se direct din priză motorului de la autoșasiu.

Pașină realizată de ALEXANDRU ȘERBAN

La Operă

● Celebra creație a lui Cervantes, Don Quijote, Cavalerul tristei figuri, vizionar care se automatiză prin indușoșitoare bufonerie este personajul unei lucrări romantice ce a fost transpusă coregrafic într-un balet nu mai puțin romantic. Opera buceșteană prezintă acest balet vineri 28 martie, la ora 18. În distribuție Carmen Anghelus, Mihai și Ioan Tugearu, Maria Cumbari, Aglaia Gheorghie. Dirijează Lucian Anca.

● Freischütz, cunoscuta operă a lui Weber, sîmbătă 29 martie, la ora 18, cu Monica Teodorescu și Gerda Radler, Adrian Ștefănescu și Anafol Covali în rolurile principale. La pupitru Lucian Anca.

● În matineul de duminică 30 martie (ora 11) li se prezintă copiilor opera Micul coșar de Benjamin Britten. În rolul titular micuțul Laurențiu Moise, înconjurat binevoitor de copiii generației lui din corul „Voces primavera”. Oamenii mari sînt actorul Ion Caramitru care asigură comperaful interpretîndu-l pe Britten și cîntăreții: Cornelia Angelescu, Adina Iurascu, Ștefan Teodorescu, Cristian Mihăilescu. Formația orchestrală și corul „Voces primavera” sînt dirijate de Claudiu Negulescu.

● Una din marile opere ale compozitorului Gheorghe Dumitrescu, Orfeu, este programată duminică seara, la ora 18. În rolul titular tenorul Constantin Ene, Elvira Cirje este Euridice, iar Lucia Cicoară-Drăgan debutează în Medea. Dirijează Carol Litvin.

● Aflat la a patra reprezentație după premieră, baletul Peer Gynt cu Ștefan Bănică, Florin Brîndușă, Daniela Constantinou, Cristina Teodorescu, Doina Acintea în distribuție, figurează pe afișul zilei de 1 aprilie (ora 18) și cu toate că prezentat în ziua farselor, vă asigurăm de seriozitatea spectacolului. Honni soit qui mal y pense!...

● Basul bulgar Petăr Petrov va cînta în Ernani, miercuri 2 aprilie (ora 18). Don Ruy Gomez de Silva. Rolul titular va fi interpretat de Ludovic Marinescu, Elvira — Victoria Bezetti, Giovanna — Ruxandra Vlad (în debut), Don Riccardo — Nicolae Bratu, Iago — Ștefan Teodorescu. Conducerea muzicală: Constantin Petrovici.

● Joi 3 aprilie, la ora 18, tripticul de balet Francesca da Rimini (regizor coregraf Doina Andronache), Bufonul și Nouta insingerată (puse în scenă de Ioan Tugearu). Din distribuția celor trei lucrări notăm pe: Cristina Teodorescu, Laurențiu Guinea, Ștefan Bănică, Florin Brîndușă, Gheorghe Anghelus, Rose Marie Both, Adrian Gheorghiu, Madeleine Vasilescu, Aglaia Gheorghie, Ioan Tugearu, Viorel Berinde.

Un artist — un spectacol

mentul deosebit de civilizată și plin de aplomb) — Tudor Gheorghe ne-a purtat într-o lume de cîntec și vis, într-o călătorie sui-generis pe meleagurile patriei, iubirea de moșie, iubirea de dragoste și iubirea față de părinți (și față de MAMA, mai ales), fiind cele trei direcții principale pe care el și-a axat spectacolul-concert, susținut pentru întîia oară de unul singur (și poate că după îndelungi ezitări), pe această scenă.

Un spectacol-snur — un spectacol fluviu — în care lacrima s-a împletit cu hohotul de ris (vezi de pildă magistralele interpretări ale unor texte semnate de Marin Sorescu — veritabile cascade de bună dispoziție); o permanentă și surprinzător de originală valorificare a unor texte din clasici mai vechi sau mai dincoace, și chiar din poezi contemporane nouă; momente fierbinți, de entuziasm colectiv; și numai două (două, numai!) clipe de confuzie create de cîțiva „rătăciți” din public într-ale muzicii disco, risipite pe loc cu tact și caustic humor de către interpret, spre deliciul spectatorilor.

O seară de cîntec și simțire, de mare satisfacție estetică și împlinire literară, dușe, toate, la cote rareori atinse într-un astfel de spectacol. „E printru puținele-n lume glasuri de-atîta forță artistică și de-atîta elevată frumusețe, Românească” — nota undeva, cu binecunoscuta-i concizune, Romulus Vulpescu. Într-adevăr și cu acest spectacol, Tudor Gheorghe a demonstrat că este un unicat — nu numai între hotarele țării, marile sale turnee din străinătate dovedesc acest lucru — dar mai ales aici!

HORIA PĂTRAȘCU

Recent, Palatul Sporturilor și Culturii din Capitală a găzduit un remarcabil eveniment artistic: Teatrul Național din Craiova a prezentat un spectacol de muzică și poezie, susținut de... un singur om: ați ghicit, desigur, că este vorba de TUDOR GHEORGHE!

În fața a peste 4 000 de spectatori, acest extraordinar actor și cîntăreț înimitabil, a ținut sub vrajă publicul mai bine de două ore — fără nici o pauză — chiar și în astfel de condiții, lumea părăsind cu sincere regrete foaierele. Și sînt convins că tot cu regret le-ar fi părăsit în zorii zilei următoare, dacă Tudor ar fi reușit să cînte toată noaptea...

Singur pe imensa scenă a „Polivalentei” (într-o ambianță grafică pe cît de simplă, pe atît de adecvată — și sîntem dator să mulțumim atît organizatorilor, cît și personalului de serviciu al marelui instituții buceștene pentru comporta-

Flacăra, Redacția: București, Piața Școlii 7, casuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESILA TELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10876, prsrfr București, Calea Griviței nr. 64-66.